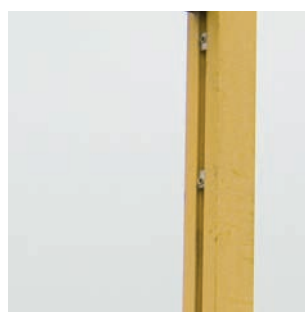
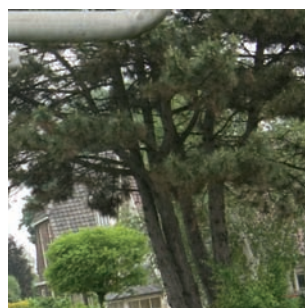

REKEN
KAMER
LANS
INGER
LAND

TRAJECT ONBEKEND

RE-INTEGRATIE WWB 2004-2007

REKEN
KAMER
LANDS
INGER
LAND

TRAJECT ONBEKEND

voorwoord

De gemeente Lansingerland kent een welvarende bevolking. De gemeente maakt onderdeel uit van een economisch sterke regio met veel werkgelegenheid. Minder dan één procent van de inwoners ontvangt een bijstandsuitkering. Dat is relatief een zeer laag percentage. Het is zelfs de vraag of bij een dergelijk percentage nog wel sprake is van een maatschappelijk probleem dat met voorrang bestuurlijke aandacht vereist van gemeenteraad en B en W. Er zijn immers talloze andere zaken die verbeterd kunnen worden terwijl de beschikbare middelen (geld én tijd/aandacht) maar één maal besteed kunnen worden.

Een bevolking bestaat echter niet uit percentages. Die ene procent betreft circa 300 burgers. Mensen, deels met gezinnen, die niet in staat zijn om in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Mensen voor wie het veel beter zou zijn als ze weer aan het werk zouden kunnen gaan. Daarom heeft de wetgever de Wet werk en bijstand (Wwb) ingevoerd. Op basis van deze wet bekostigt het gemeentebestuur zogenoemde re-integratietrajecten die door de gemeente en door een particulier bedrijf worden aangeboden. Het betreft diverse vormen van hulp aan bijstandgerechtigden om weer aan de slag te gaan, primair met het oog op werk.

Het individuele belang voor ruim 300 inwoners én het financiële belang voor de gemeente vormen twee goede redenen om als gemeentebestuur serieus en effectief werk te maken van het re-integratiebeleid én van de uitvoering. De Rekenkamer Lansingerland heeft dan ook het verzoek van de gemeenteraad in november 2007 om onderzoek te doen naar de uitvoering van de Wwb met genoegen aanvaard.

De rekenkamer heeft voor haar onderzoek veel informatie verzameld voornamelijk bij medewerkers van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg van de gemeente Lansingerland. De rekenkamer is hen allen erkentelijk voor de bereidwilligheid waarmee zij aan dit onderzoek hebben meegewerkt. Het onderzoek werd verricht door drs. Esther Doodkorte, Marloes Goudriaan en drs. José Westerman met medewerking van mr. Anneke Bovens.

Drs. Robert Mul MPA
Directeur Rekenkamer Lansingerland

REKEN
KAMER
LANDS
INGER
LAND

TRAJECT ONBEKEND

inhoudsopgave

voorwoord	3
inhoudsopgave	5
bestuurlijke nota	7
I inleiding	9
I-1 aanleiding	9
I-2 doelstelling en onderzoeksvragen	9
I-2-1 leeswijzer	9
II conclusies en aanbevelingen rekenkamer	11
II-1 hoofdconclusies	11
II-2 toelichting op de conclusies	11
II-2-1 doelen re-integratietrajecten	11
II-2-2 verantwoording aan raad	12
II-2-3 resultaten re-integratietrajecten	13
II-2-4 informatievoorziening	15
II-3 aanbevelingen	16
III reactie en nawoord	17
III-1 reactie B en W	17
III-2 nawoord rekenkamer	19
nota van bevindingen	23
I inleiding	25
I-1 aanleiding	25
I-2 re-integratie	25
I-3 re-integratie in Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland	26
I-3-1 enkele cijfers	26
I-4 onderzoek rekenkamer	27
I-4-1 doelstelling en onderzoeksvragen	27
I-4-2 afbakening onderzoek	27
I-4-3 normen	28
I-4-4 bestuurlijke verantwoordelijkheid	28
I-5 leeswijzer	29
II beleid	31
II-1 inleiding	31
II-2 het re-integratiebeleid in de 3B gemeenten	33
II-2-1 gelijkluidend beleidskader	33
II-2-2 Bergschenhoek	34
II-2-3 Berkel en Rodenrijs	35
II-2-4 Bleiswijk	37
II-3 re-integratiebeleid in Lansingerland	38

TRAJECT ONBEKEND

II-4	conclusie	40
III	uitvoering	43
III-1	inleiding	43
III-2	van instroom naar uitstroom	43
III-3	registreren en toetsen van uitvoeringsgegevens	48
III-3-1	registratie	48
III-3-2	interne toetsing	48
III-3-3	interne controle	49
III-4	informatievoorziening over re-integratie	49
III-5	betrouwbaarheid van beschikbare informatie	50
IV	verantwoording	53
IV-1	inleiding	53
IV-2	verantwoordingsstructuur	55
IV-3	verantwoording aan de raad door de 3B gemeenten en Lansingerland	58
IV-3-1	Bergschenhoek	58
IV-3-2	Berkel en Rodenrijs	60
IV-3-3	Bleiswijk	64
IV-3-4	Lansingerland	66
IV-4	conclusies	68
V	resultaten	69
V-1	inleiding	69
V-2	toelichting op de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie	69
V-3	Wwb-bestand en trajecten 2004-2007	72
V-4	uitstroomcijfers	74
V-5	resultaten re-integratiebureaus	78
V-6	achtergrond gegevens	78
V-6-1	fase-indeling bestand	78
V-6-2	Soorten trajecten	79
V-6-3	Gemiddelde duur trajecten	79
V-6-2	verdeling naar trajecten	79
V-6-3	gemiddelde duur trajecten	82
V-7	conclusies	83
	bijlagen	85
bijlage I	onderzoeksverantwoording	87
bijlage II	normenkader	89
bijlage III	doelstellingen 3B gemeenten en Lansingerland	92
bijlage IV	cijfermatige overzichten Wwb cliëntenbestand, trajecten en uitstroom	96
bijlage V	geraadpleegde documenten	103
	Bergschenhoek	103
	Berkel en Rodenrijs	103
	Bleiswijk	103
	3B gemeenten	104
	Lansingerland	104
bijlage VI	geïnterviewde en geraadpleegde personen	105
bijlage VII	lijst van afkortingen	106

I inleiding

I-1 aanleiding

Op 3 november 2007 heeft de gemeenteraad de Rekenkamer Lansingerland verzocht om onderzoek te doen naar 'de effectiviteit van de uitvoering van de Wet werk en bijstand (Wwb)'. De rekenkamer heeft besloten om in te gaan op het verzoek van de raad. In de nadere uitwerking van het raadsverzoek heeft de rekenkamer besloten het onderzoek te richten op de informatievoorziening aan de raad, en de behaalde beleidsresultaten. De rekenkamer heeft haar opzet toegezonden aan de raad en deze op 8 februari 2008 in de commissie ABV toegelicht.

I-2 doelstelling en onderzoeksvragen

De centrale vraag die in het onderzoek wordt beantwoord is:

Krijgt de raad van het college de informatie om vast te kunnen stellen of met de re-integratietrajecten de beoogde resultaten worden behaald?

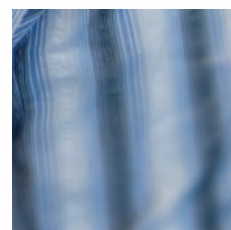
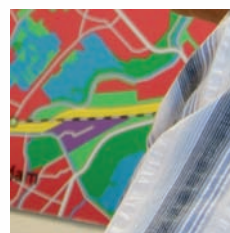
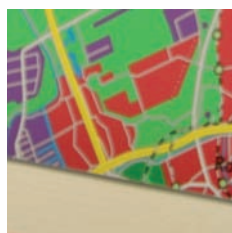
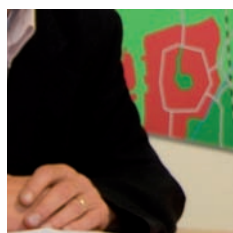
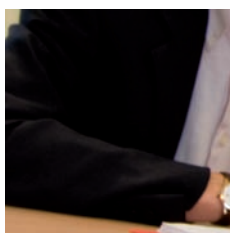
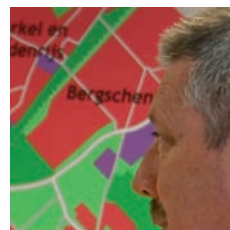
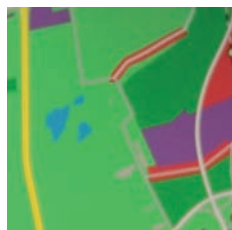
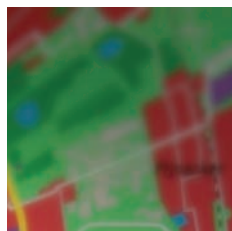
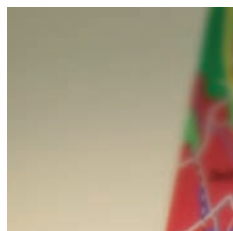
Deze vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen

1. Zijn de doelen die met de re-integratietrajecten worden nagestreefd specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden (SMRT)?
2. Legt het college verantwoording af over de realisatie van deze doelen, en zo ja, op welke wijze?
3. Welke (duurzame) uitstroom is gerealiseerd in de verschillende 3B gemeenten en Lansingerland?
4. Welke (duurzame) uitstroom is door de verschillende re-integratiebureaus gerealiseerd?

De deelvragen zijn beantwoord in de nota van bevindingen. Die antwoorden vormen de onderbouwing van de hoofdconclusies in deze bestuurlijke nota.

I-2-1 leeswijzer

Deze bestuurlijke nota bevat de voornaamste conclusies en aanbevelingen (hoofdstuk II). In de meegezonden nota van bevindingen staan de resultaten van het onderzoek die als basis dienen voor de conclusies in de bestuurlijke nota. Ook de onderzoeksverantwoording is in de nota van bevindingen opgenomen.

II conclusies en aanbevelingen rekenkamer

II-1 hoofdconclusies

1. Het college heeft geen specifieke, meetbare, realistische en tijdgebonden (SMRT) beleidsdoelen geformuleerd over de te behalen resultaten met re-integratietrajecten. Hierdoor kan de raad het college niet aanspreken op de resultaten die met re-integratietrajecten zijn bereikt.
2. De informatie over de resultaten van de re-integratietrajecten is beperkt, niet inzichtelijk en niet betrouwbaar. De raad kan op basis van de informatie die hij van het college krijgt niet vaststellen welke resultaten zijn bereikt.
3. Welke duurzame uitstroom van bijstandsccliënten uit de Wwb is gerealiseerd als gevolg van de ingezette re-integratietrajecten in de 3B gemeenten en Lansingerland kan maar beperkt worden vastgesteld.
4. De beschikbare gegevens over de behaalde resultaten per gemeente zijn indicatief. Uit de wel beschikbare gegevens lijkt de effectiviteit van de re-integratietrajecten zeer beperkt.

II-2 toelichting op de conclusies

II-2-1 doelen re-integratietrajecten

1. *Het college heeft geen specifieke, meetbare, realistische en tijdgebonden (SMRT) beleidsdoelen geformuleerd over de te behalen resultaten met re-integratietrajecten. Hierdoor kan de raad het college niet aanspreken op de resultaten die met re-integratietrajecten zijn bereikt.*
 - Berkel en Rodenrijs heeft beleidsdoelen voor de te behalen resultaten met re-integratietrajecten geformuleerd. Bergschenhoek en Bleiswijk hebben dit niet gedaan. Ook Lansingerland hanteerde in 2007 geen doelen voor de resultaten die met re-integratietrajecten moeten worden bereikt. In het nog nieuw te formuleren re-integratiebeleid is het college voornemens om doelstellingen te formuleren op uitstroom uit de Wwb en niet op uitstroom dankzij re-integratietrajecten.
 - De raad kan zijn aansturende en controlerende rol niet goed uitvoeren, doordat de doelstellingen over het Wwb beleid niet of nauwelijks SMRT zijn geformuleerd. Het ontbreekt veelal aan meetbaarheid en tijdgebondenheid. Zo ontbreekt het aan kwantitatieve streefwaarden en een tijdstip waarop deze streefwaarde zou moeten worden bereikt. Ook de specificiteit is voor de meerderheid van de geformuleerde doelstellingen niet toereikend. Het is vaak niet duidelijk wat er onder een begrip wordt verstaan.

II-2-2 verantwoording aan raad

2. *De informatie over de resultaten van re-integratietrajecten is beperkt, niet inzichtelijk en niet betrouwbaar. De raad kan op basis van de informatie die hij van het college krijgt niet vaststellen welke resultaten zijn bereikt.*

- 2.1 De raden van de 3B gemeenten ontvingen in beperkte mate verantwoordingsinformatie over re-integratie van het college. In de verantwoordingsrapportages (Verslagen Over De Uitvoering, beleidsverslagen, jaarverslagen) werd niet of nauwelijks gerapporteerd over de resultaten die zijn behaald met de re-integratietrajecten en/ of de mate waarin doelstellingen zijn gehaald.
- In de 3B gemeenten werd niet of in beperkte mate gerapporteerd over de behaalde resultaten. In de beschikbare rapportages:
 - ontbrak het aan cijfermatige inzichten over de resultaten die met de re-integratietrajecten zijn behaald;
 - ontbraken veelal toelichtingen op de realisatie;
 - sloot de verantwoordingsinformatie niet of ten dele aan op de doelstellingen van het beleid waardoor niet vastgesteld kon worden in welke mate de beoogde resultaten waren bereikt.
 - Het college in Lansingerland heeft in 2007 alleen de re-integratieverordening en aanpalende verordeningen naar de raad gestuurd. Tot nu toe heeft het college geen document naar de raad gestuurd waarin cijfermatige inzichten en een toelichting op de resultaten die met de re-integratietrajecten zijn behaald worden gegeven. Het college heeft wel het beleidsverslag 2006 van de 3B gemeenten gezamenlijk opgesteld maar niet aan de raad toegestuurd. Dit beleidsverslag 2006 van de 3B gemeenten gezamenlijk bevat echter informatie die ook voor de raad interessant is. De rekenkamer heeft het college gevraagd om in wederhoor aan te geven waarom dit beleidsverslag niet aan de raad is toegezonden.¹ In het bestuurlijk hoor en wederhoor geeft het college aan dat het niet weet waarom de nota niet bij de raad is aangekomen.
- 2.2 De informatie die de raad en/of het college ontvangt is niet inzichtelijk.
- Doordat het college in Lansingerland nog geen verantwoording aan de raad heeft afgelegd over de resultaten die met re-integratietrajecten zijn behaald, komt de vraag over de inzichtelijkheid van de informatie niet aan de orde.
 - De beschikbare verantwoordingsinformatie uit de 3B gemeenten is niet begrijpelijk:
 - de raden van de 3B gemeenten ontvingen VODU's en beleidsverslagen met daarin verschillende gegevens. Het is onduidelijk hoe deze documenten zich tot elkaar verhouden;
 - definities ontbraken;

¹Ter toelichting: De rekenkamer heeft pas na het gesprek met de wethouder vernomen dat een document met resultaten van het re-integratiebeleid de status van beleidsverslag 2006 had. Het document, 'Beleidsverslag 2006', is besproken in de B en W vergadering van 3 juli 2007. In een eerdere versie betrof dit de 'Notitie stand van zaken afdeling Werk, Inkomen en Zorg'. Deze notitie is besproken in de B en W vergadering van 12 juni 2007.

TRAJECT ONBEKEND

- de verschillen in gegevens werden niet toegelicht;
- ook zijn de cijfers tussen de verschillende verantwoordingsdocumenten niet consistent.
- Voor meerdere beleidsverslagen in de 3 B gemeenten geldt dat binnen één document verschillende cijfers zijn genoemd ten aanzien van het aantal lopende trajecten en het aantal cliënten. De verschillen zijn niet toegelicht, waardoor niet inzichtelijk wordt wat de stand van zaken is.
- In de 3B gemeenten ontving het college geen tot beperkte managementinformatie over re-integratie. De wel verstrekte informatie bood geen inzicht in de uitvoering van het beleid op basis waarvan het college kon bijsturen indien nodig.
- Het college in Lansingerland ontvangt periodiek managementinformatie. Deze biedt echter geen inzicht in de uitvoering van het beleid op basis waarvan het college kan bijsturen indien nodig. Deze informatie stuurt het college niet naar de raad.

2.3 De informatie die ten grondslag ligt aan de verantwoordingsinformatie over de re-integratietrajecten is niet betrouwbaar.

- De afdeling Werk, Inkomen en Zorg van de gemeente Lansingerland geeft aan dat de gegevens over 2004-2006 niet als volledig betrouwbaar mogen worden gezien.
- Om te komen tot betrouwbare informatie in het registratiesysteem laat de gemeente in 2008 (ten tijde van het onderzoek van de rekenkamer) een bestandsanalyse uitvoeren.
- De rekenkamer constateert in maart 2008²:
 - de registratie van activiteiten in het systeem van Lansingerland vindt niet eenduidig plaats. Ook worden verschillende definities gebruikt voor activiteiten en kunnen dezelfde activiteiten door consulenten onder verschillende trajecten (uitstroom of sociale activering) worden geschaard. Deze situatie was ook van toepassing op de registratie in de 3B gemeenten;
 - de gegevens in de registratiesystemen van de 3B gemeenten en Lansingerland zijn niet intern consistent;
 - de gegevens uit de registratiesystemen van de 3B gemeenten en Lansingerland zijn niet consistent met de gegevens in de verantwoordingsdocumenten (de VODU's en de Wwb beleidsverslagen). In deze documenten zijn soms andere cijfers dan uit het registratiesysteem opgenomen ten aanzien van het aantal uitkeringen, uitkeringsdossiers en de samenstelling van het cliëntenbestand.

II-2-3 resultaten re-integratietrajecten

3. *Welke duurzame uitstroom is gerealiseerd in de 3B gemeenten en Lansingerland als gevolg van de ingezette re-integratietrajecten kan maar beperkt worden vastgesteld.*

² Bij afronding van de onderzoekswerkzaamheden.

TRAJECT ONBEKEND

- 3.1 De 3B gemeenten en de gemeente Lansingerland waren c.q. is niet in staat om uit hun registratiesysteem de gegevens te halen die noodzakelijk zijn voor een goed inzicht in de resultaten die zijn bereikt met re-integratietrajecten.
- Door de wijze waarop het registratiesysteem is gevuld, is het voor alle 3B gemeenten (uitgezonderd Berkel en Rodenrijs) en Lansingerland niet mogelijk om de gegevens over gerealiseerde uitstroom naar werk vanuit een arbeidsgericht traject te genereren.
 - Het is niet bekend of de gerealiseerde uitstroom duurzaam is.
 - De rekenkamer heeft informatie opgevraagd over de resultaten die door de verschillende re-integratiebureaus zijn gerealiseerd. De gemeente heeft deze informatie niet aangeleverd.
4. *De beschikbare gegevens over de behaalde resultaten per gemeente zijn indicatief. Uit de wel beschikbare gegevens lijkt de effectiviteit van de re-integratietrajecten zeer beperkt.*
- 4.1 De beschikbare informatie over uitstroom en het cliëntenbestand in zowel de 3B gemeenten als Lansingerland kan door twijfel over de betrouwbaarheid slechts als indicatie dienen.
- 4.2 Om de resultaten van uitstroom te kunnen beoordelen, is de omvang van het totale cliënten bestand en het aantal gevolgde trajecten van belang. De afgelopen jaren schommelde het aantal cliënten in de 3B gemeenten gezamenlijk rond de 300. Ook in Lansingerland waren er in 2007 ongeveer 300 cliënten. Het aantal trajecten schommelde in de afgelopen jaren rond de 200. In Lansingerland waren er een kleine 300 trajecten in 2007. Ten aanzien van de trajecten merkt de rekenkamer op dat dit niet alleen trajecten voor cliënten uit het Wwb bestand betreft, maar ook trajecten voor cliënten uit een inburgeringstraject.
- 4.3 Voor het verloop binnen het Wwb bestand geldt dat in Lansingerland in 2007 sprake was een grotere uitstroom uit dan instroom in de Wwb. In totaal stroomden in Lansingerland in 2007 67 mensen in en 88 mensen uit de Wwb.
- Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs kenden in de periode 2004-2006 een grotere instroom dan uitstroom uit de Wwb:
 - in Bergschenhoek stroomden in deze periode in totaal 107 mensen in de Wwb en 94 mensen uit de Wwb.
 - in Berkel en Rodenrijs stroomden in totaal 138 mensen in de Wwb en 99 mensen uit de Wwb.
 - Bleiswijk kende in de periode 2004-2006 een grotere uitstroom dan instroom: in totaal stroomden 65 mensen in de Wwb en 74 mensen eruit.
- 4.4 Alleen voor de gemeente Berkel en Rodenrijs kan aangegeven worden hoeveel Wwb cliënten vanuit een arbeidsgericht traject zijn uitgestroomd naar werk. In totaal zijn 135 mensen in de periode 2004-2006 een arbeidsgericht traject gestart, waarvan er 9 mensen zijn uitgestroomd naar werk. 47 mensen zijn om overige redenen gestopt met het traject. De rekenkamer heeft niet met

TRAJECT ONBEKEND

zekerheid kunnen vaststellen of deze 47 mensen zijn uitgestroomd uit de Wwb of dat zij alleen het traject hebben beëindigd en vervolgens een ander type traject hebben opgestart.

4.5 Voor de gemeenten Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland kunnen alleen gegevens worden verstrekt over het aantal mensen dat een arbeidsgericht traject heeft gevolgd en (niet noodzakelijker wijze met succes) heeft afgesloten. Onbekend is hoeveel van deze mensen zijn uitgestroomd naar werk. Ook over deze gegevens heeft de rekenkamer niet met zekerheid kunnen vaststellen of de mensen zijn uitgestroomd uit de Wwb of dat zij alleen het traject hebben beëindigd en vervolgens een ander type traject hebben opgestart.

- in Bergschenhoek zijn in de periode 2004-2006 in totaal 69 mensen gestart met een arbeidsgericht traject. Daarvan zijn 27 mensen uitgestroomd;
- in Bleiswijk zijn in totaal 48 mensen in de periode 2004-2006 gestart met een arbeidsgericht traject. Daarvan zijn er 14 uitgestroomd;
- in Lansingerland zijn in 2007 63 mensen gestart met een arbeidsgericht traject. Daarvan zijn 10 mensen uitgestroomd.

Een mogelijke verklaring voor de zeer beperkte effectiviteit van re-integratietrajecten luidt als volgt. Meer dan 60% van de cliënten, zowel in Lansingerland als in de 3B-gemeenten bevindt zich in fase 3 of fase 4. In de verschillende 3B-gemeenten volgt tussen 48% en 72% van de cliënten uit fase 3 of fase 4 een arbeidsgericht traject. Gezien de problematiek van deze cliënten is het echter niet waarschijnlijk dat zij een arbeidstraject met succes zullen afronden.³

II-2-4 informatievoorziening

In aanvulling op de primaire onderzoeksvragen trekt de rekenkamer de volgende conclusie over de informatievoorziening.

5. Doordat de 3B gemeenten en de gemeente Lansingerland geen tot beperkte informatie uit de registratiesystemen verzamelden over de resultaten die met de re-integratietrajecten zijn behaald, heeft de rekenkamer zelf moeten bepalen welke informatie zou moeten worden gegenereerd uit de systemen. Het externe bureau dat voor de gemeente de gegevens uit het registratiesysteem ophaalt en verwerkt tot managementinformatie heeft vervolgens, voor zover mogelijk, overzichten met de beschikbare informatie samengesteld. Niet alle informatie die de rekenkamer heeft gevraagd, kon worden aangeleverd. Het samenstellen van de wel aangeleverde informatie heeft de gemeente relatief veel moeite gekost. Dit

³ Elke werkzoekende wordt ingedeeld in één van de fasen 1 tot en met 4. Fasen 1 en 2 betekenen een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Fasen 3 en 4 betreffen moeilijker te bemiddelen cliënten. Fase 3 houdt in dat de cliënten naar verwachting met behulp van arbeidsmarktinstrumenten na één jaar beter bemiddelbaar zijn naar de arbeidsmarkt. Cliënten in fase 4 betreffen mensen die ten gevolge van zware persoonlijke werkbelemmeringen (voorlopig) niet naar werk zijn te bemiddelen. Mensen in deze twee fasen komen niet direct in aanmerking voor een arbeidsgericht traject. Er zal eerder sprake zijn van bijvoorbeeld een sociale plaats of een zorgtraject.

gegeven, en het feit dat de informatie niet direct opgeleverd kon worden, baart de rekenkamer zorgen.

II-3 **aanbevelingen**

De rekenkamer komt op basis van haar onderzoek tot de volgende aanbeveling aan de raad:

1. Leg vast in beleid welke doelen met re-integratietrajecten worden nagestreefd, bijvoorbeeld tot hoeveel plaatsingen op werk de ingezette re-integratietrajecten moeten leiden en hoeveel procent van de ingezette trajecten volledig moet worden afgerond. Stel bij het formuleren van de doelen ook eisen aan de duurzaamheid van de uitstroom naar werk.

Daarnaast komt de rekenkamer tot aanbevelingen aan zowel de raad als het college:

2. Hanteer bij het kader voor de beleidsverantwoording eenduidige en gelijkkluidende definities. Specificeer bijvoorbeeld wat onder een 'plaatsing op werk', een 'arbeidsgericht traject' of 'duurzaam' wordt verstaan. Stel deze definities vast in de raad.
3. (B en W:) Verantwoord periodiek welke resultaten met de re-integratietrajecten zijn behaald. Draag daarbij zorg voor een begrijpelijke rapportage die inzicht geeft in de stand van zaken op een zeker moment en het verloop over een langere periode. (Raad:) Vraag zelf ook om een inzichtelijke verantwoording.

Tevens komt de rekenkamer tot een aantal aanbevelingen aan het college:

4. Wanneer er meerdere rapportages naar de raad gaan over re-integratietrajecten, zorg dat duidelijk is hoe de verschillende rapportages zich tot elkaar verhouden.
5. Draag zorg voor een registratiesysteem van waaruit betrouwbare informatie over de behaalde resultaten kan worden gegenereerd. Belangrijk is dat de aangekondigde bestandsanalyse niet alleen gericht is op het in orde krijgen van de cliëntendossiers, maar dat de verificatie van de cliëntgegevens ook wordt benut om het registratiesysteem zo volledig en betrouwbaar mogelijk te vullen. Hierdoor wordt een basis verkregen om managementinformatie te genereren die inzicht biedt aan de raad over de samenstelling van het cliëntenbestand en de uitvoering van het beleid. Ook kan op basis van deze informatie de aanbesteding van de inkoop van de juiste combinatie van re-integratietrajecten in relatie tot het cliëntenbestand plaatsvinden.

III reactie en nawoord

III-1 reactie B en W

Hierbij bieden wij u de bestuurlijke reactie aan van het college van de gemeente Lansingerland op het conceptrapport Reïntegratie zoals opgesteld door de Rekenkamer Lansingerland.

De getrokken conclusies zijn verklaarbaar en herkenbaar. De aanbevelingen uit het rapport nemen wij over en deze bieden voldoende aanknopingspunten om dit onderwerp de komende periode samen met de gemeenteraad vorm te geven.

Centrale vraag in het rekenkameronderzoek is in hoeverre de gemeenteraad door het college van informatie werd voorzien om vast te kunnen stellen of met de reïntegratietrajecten de beoogde resultaten worden behaald. Geconcludeerd wordt dat het gemeentebestuur beleidsdoelen niet SMRT heeft geformuleerd, dat de beschikbare informatie over de resultaten van reïntegratietrajecten beperkt is en dat de beschikbare informatie wijst op een zeer beperkte effectiviteit van de inzet van reïntegratietrajecten.

Wij constateren dat het onderzoek is uitgevoerd in de drie “oude” gemeenten die geen uniforme systematiek hanteerden en over het eerste fusiejaar van de gemeente Lansingerland. Het zal duidelijk zijn dat een eerste fusiejaar kwalitatieve beperkingen kent, temeer daar geen sprake was van geharmoniseerde uitvoeringsrichtlijnen.

Wij onderschrijven uw duiding van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen college en raad; bij de ontwikkeling van beleid heeft de gemeenteraad een verantwoordelijkheid om de kaders van het beleid aan te geven. Het college draagt de verantwoordelijkheid binnen deze kaders uitvoering te geven aan het beleid en de gestelde doelen te halen.

Wij willen een kanttekening plaatsen bij uw conclusie dat er door de voormalige 3B gemeenten geen inzicht is gegeven in de uitvoering van het beleid en dat er geen informatie is aangeleverd over de resultaten van de verschillende reïntegratiebureaus. De voormalige 3B gemeenten hebben inzicht gegeven door middel van beleidsverslagen en managementrapportages en gedeeltelijk door het overleggen van informatie van de reïntegratiebureaus.

De gemeente Lansingerland heeft zich het eerste half jaar van 2007 primair gericht op het uitvoeringsproces en is zich in het tweede half jaar meer gaan richten op herijking van het bestaande beleid en het voorbereiden van nieuw beleid. De commissie Burger en Samenleving is tijdens een presentatie in het najaar van 2007 voorgelicht over ‘Werk en Inkomen’, er is een opdracht tot het uitvoeren van een

TRAJECT ONBEKEND

bestandsanalyse voorbereid en nieuw reïntegratiebeleid vastgesteld waarbij cijfermateriaal is verstrekt. Tenslotte is een nieuw armoede- en minimabeleid ontwikkeld. Met de uitvoer van de bestandsanalyse die is gestart in februari 2008 worden de gegevens in de reïntegratiemodule geactualiseerd en bijgewerkt.

Ondanks de constatering dat het effect van de inzet van reïntegratietrajecten zeer beperkt is wordt geconcludeerd dat er in de gemeente Lansingerland in 2007 sprake is van een hogere uitstroom dan instroom in de bijstand. Landelijk gezien is er sprake van een zeer laag percentage uitkeringsgerechtigden binnen de gemeente Lansingerland.

Begin juli 2007 is door het college het beleidsverslag 2006 vastgesteld en werd tevens besloten de nota door te sturen naar de commissie en de gemeenteraad; niet te achterhalen is waarom de nota niet is aangekomen. Verder is vastgesteld dat de managementinformatie tot op heden niet werd doorgestuurd naar de commissie omdat deze geen inhoudelijke informatie bevatte met betrekking tot reïntegratie maar vooral informatie over de bestandsopbouw, uitkeringsduur e.d.

Ons college gaat voor het inlichten van de gemeenteraad over de resultaten van het vastgestelde beleid aansluiten bij de bestaande planning- en controlcyclus en zal daarnaast elk kwartaal een managementrapportage ter informatie aanleveren aan de commissie Burger en Samenleving. Deze kwartaalrapportage zal zo worden aangepast dat ook relevante reïntegratie informatie is opgenomen. In de nieuwe reïntegratieverordening is opgenomen dat voor de controle op het uitgevoerde beleid wordt aangesloten bij de reguliere verantwoordingscyclus. De eerste rapportage zal vanaf mei aan de raad worden toegezonden.

In uw aanbevelingen geeft u aan dat in het beleid duidelijk meetbare doelstellingen opgenomen moeten worden en dat er eisen gesteld moeten worden aan de duurzaamheid van uitstroom naar werk. Daarnaast is het van belang om eenduidige en gelijklopende definities te hanteren bij de verantwoording van het gevoerde beleid en zorg te dragen voor een begrijpelijke en inzichtelijke verantwoording.

In de nieuwe nota reïntegratie is inmiddels een doelstelling geformuleerd met betrekking tot het aantal mensen in de bijstand. Verder gaat de gemeente een aanbestedingstraject in voor de reïntegratie waarin heldere afspraken gemaakt zullen worden met de gecontracteerde bureaus over de periodiciteit, de inhoud en kwaliteit van de aan te leveren gegevens. In de contracten zullen ook prestatieafspraken gemaakt worden. Bij de voorbereiding hiervan zal, zoals reeds aan de commissie Burger en Samenleving is toegezegd, de commissie c.q. de gemeenteraad betrokken worden.

De begroting wordt, naast de beleidsnota reïntegratie, het document waarin helder geformuleerde en meetbare doelstellingen in relatie tot de reïntegratie worden opgenomen waarover vervolgens in de managementrapportage per kwartaal en in de jaarrekening over het kalenderjaar verantwoording wordt afgelegd.

III-2 **nawoord rekenkamer**

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de reactie van het college van Lansingerland op het conceptrapport. Wij stellen het op prijs dat het college de conclusies uit het rapport herkent en dat het de aanbevelingen van de rekenkamer zal overnemen en “dit onderwerp de komende jaren samen met de gemeenteraad vorm wil geven”. Wel zijn wij benieuwd naar hoe de implementatie van deze aanbevelingen in de praktijk gestalte zal krijgen. In dit verband adviseren wij de raad om, conform de standaardprocedures zoals uiteengezet in de ‘Verordening Rekenkamer Lansingerland’, het college opdracht te geven om binnen een door de raad vast te stellen termijn met een plan van aanpak ter uitvoering van de door de raad overgenomen aanbevelingen te komen.

De reactie van het college geeft ons aanleiding tot de volgende opmerkingen.

fusiejaar

In hun reactie schrijven B en W dat het onderzoek betrekking heeft op de drie “oude” gemeenten, die geen uniforme systematiek hanteerden, en het eerste fusiejaar van de gemeente Lansingerland, welke kwalitatieve beperkingen kende. Wij onderschrijven dat dit complicerende factoren zijn. Een fusie brengt ingrijpende bestuurlijke, beleidsmatige en organisatorische veranderingen met zich mee. Echter juist in een dergelijke situatie is het van belang dat de primaire processen, de informatievoorziening en de verantwoording wel op orde zijn. Dit verdient prioriteit bij het college. Tijdens een verbouwing moet “de winkel open blijven”, zowel richting burgers als richting raad.

SMART geformuleerde doelstellingen

Het college geeft in zijn reactie aan dat het in de nieuwe nota re-integratie een meetbare doelstelling heeft geformuleerd met betrekking tot het aantal mensen in de bijstand. Daarnaast meldt het college helder geformuleerde en meetbare doelstellingen in relatie tot de re-integratie op te zullen nemen in de begroting. Wij waarderen dat het college aankondigt meetbare doelstellingen betreffende re-integratietrajecten te zullen formuleren. Daarbij merken wij op dat we hebben aanbevolen om de doelstellingen aangaande re-integratie expliciet aan de raad voor te leggen. In dit kader adviseren wij om deze doelstellingen niet alleen in de begroting te noemen, maar ook te integreren in de nota re-integratie. Zodoende wordt de raad optimaal in staat gesteld om zijn kaderstellende rol betreffende het re-integratiebeleid goed uit te voeren en zelf de daarbij behorende meetbare doelen vast te stellen.

verantwoording

Ten aanzien van de verantwoording wordt door het college aangegeven dat de voormalige 3B gemeenten inzicht in het gevoerde beleid hebben gegeven door middel van beleidsverslagen en managementrapportages. In ons rapport hebben wij hier ook verslag van gedaan. Het door ons geconstateerde probleem is echter dat deze verantwoordingsinformatie niet toereikend is. De verantwoordingsinformatie is niet begrijpelijk en niet inzichtelijk voor de raad. Tevens zijn definities niet eenduidig en is onduidelijk hoe de verschillende verantwoordingsdocumenten zich

TRAJECT ONBEKEND

tot elkaar verhouden. Het college gaat in zijn reactie niet in op deze constatering en de daarbij gedane aanbevelingen van de rekenkamer.

Wat betreft Lansingerland hebben wij daarnaast vastgesteld dat er in 2007 geen verantwoordingsinformatie naar de raad is gestuurd. In zijn reactie verklaart het college dat er wel een beleidsverslag over het re-integratiebeleid in 3B verband 2006 is opgesteld en behandeld in het college, maar dat onbekend is waarom dit niet bij de raad is aangekomen. Tevens geeft het aan dat de managementinformatie 2007 niet aan de raad is doorgestuurd, omdat deze geen inhoudelijke informatie bevatte over re-integratie. Jammer is wel dat deze constatering niet eerder aanleiding hebben gevormd voor het college om de informatievoorziening op orde te krijgen. In zijn reactie geeft het college verder aan dat het voornemens is om zich vanaf mei 2008 periodiek aan de raad te verantwoorden en dat het daarbij beoogt aan te sluiten bij de reguliere verantwoordingscyclus. Wij willen hierover te berde brengen dat de verantwoordingsinformatie zou moeten aansluiten bij de doelstellingen betreffende re-integratie. Deze zijn vooralsnog niet geformuleerd en vastgesteld door de raad. Zolang deze situatie voortduurt, is het van betekenis dat de raad voldoende wordt geïnformeerd over de stand van zaken. Basisinformatie die onontbeerlijk is om de raad inzicht te geven in het re-integratiebeleid bestaat ons inziens ten minste uit de realisatiecijfers inzake de omvang en samenstelling van het bestand en de effectiviteit van de ingezette instrumenten.

betrouwbare informatie

Een goede verantwoording stoelt op betrouwbare informatie. In zijn reactie geeft het college aan dat het een opdracht heeft verstrekt tot de uitvoering van een bestandsanalyse, waarmee de gegevens in de re-integratiemodule worden “geactualiseerd en bijgewerkt”. Wij zijn verheugd te lezen dat het college hiermee, conform onze aanbeveling, voornemens is om de bestandsanalyse ook te benutten voor de verificatie van de cliëntgegevens om het registratiesysteem zo volledig en betrouwbaar mogelijk te vullen. Hiermee wordt een basis verkregen om managementinformatie te genereren die inzicht biedt aan het college en de raad over de samenstelling van het cliëntenbestand en de uitvoering van het beleid.

effectiviteit

Het college vermeldt in zijn reactie dat “ondanks de constatering [van de rekenkamer] dat het effect van de re-integratietrajecten zeer beperkt is wordt geconcludeerd dat er in de gemeente Lansingerland sprake is van een hogere uitstroom dan instroom in de bijstand”. Wij willen hierover nadrukkelijk opmerken dat een hoge uitstroom niet persé betekent dat veel cliënten werk hebben gevonden. Ook factoren als trouwen, overlijden, verhuizen en leeftijd (AOW) –welke los staan van het gemeentelijke beleid- kunnen bijdragen aan een hoge uitstroom uit de bijstand. Als het gaat om de effectiviteit van de re-integratietrajecten blijft de indruk bestaan dat deze zeer beperkt is. In ons rapport hebben wij geconstateerd dat slechts een klein deel van de cliënten uitstroomt na het volgen van een arbeidsgericht traject en dat hiervan door een gebrek aan registratie grotendeels onbekend is hoeveel personen daadwerkelijk uitstromen naar werk.

TRAJECT ONBEKEND

Ten slotte benadrukt het college dat er landelijk gezien sprake is “van een zeer laag percentage uitkeringsgerechtigden binnen de gemeente Lansingerland”. Dit blijkt ook uit de doelstelling die het college heeft geformuleerd met betrekking tot het aantal mensen in de bijstand: “uitgangspunt is dat de afdeling WIZ het bestand handhaaft op 0,63% van de totale bevolking van de gemeente Lansingerland”⁴. Wij realiseren ons dat de groep bijstandsccliënten in Lansingerland gering is in vergelijking met de landelijke cijfers. Het blijft echter voor de personen die het betreft essentieel dat de uitvoering van het beleid op orde is. Tevens dient de raad zijn kaderstellende en controlerende rol goed uit te kunnen voeren. Voor de raad is het van belang om te weten of de re-integratietrajecten juist worden ingezet en of zij de gewenste resultaten opleveren. Een accurate uitvoering met bijbehorende administratie is daarom noodzakelijk om begrijpelijke en juiste verantwoordingsinformatie over de re-integratietrajecten naar de raad te kunnen sturen.

⁴ Afdeling Werk, Inkomen en Zorg Lansingerland (januari 2008), Nota Reïntegratie en activering, 14.

REKEN
KAMER
LANDS
INGER
LAND

TRAJECT ONBEKEND

NOTA VAN BEVINDINGEN

I inleiding

I-1 aanleiding

Op 1 november 2007 heeft de gemeenteraad Lansingerland gesproken over onderwerpen voor onderzoek door de Rekenkamer Lansingerland. Besloten is de rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar 'de effectiviteit van de uitvoering van de Wet werk en bijstand'. In het verzoek gaf de raad aan dat de primaire insteek van het onderzoek de effectiviteit en de doelmatigheid van de re-integratie activiteiten zou moeten zijn. Ook gaf de raad aan dat de nieuwe gemeente Lansingerland het ingezette beleid en de uitvoering daarvan nog moet herijken. De raad hoopt de uitkomsten van het rekenkameronderzoek in deze herijking te kunnen meenemen.⁵

I-2 re-integratie

Wet werk en bijstand

In 2004 is de Wet werk en bijstand (hierna: Wwb) in werking getreden. 'Werk boven inkomen' is het centrale doel van de Wwb. Mensen moeten niet afhankelijk zijn van een uitkering, maar van een eigen bron van inkomsten. De Wwb biedt het wettelijke kader waarbinnen de gemeente de bijstand moet uitvoeren.

Met de Wwb wordt de gemeente veel beleidsvrijheid gelaten. De gemeente mag zelf bepalen hoe ze invulling geeft aan het re-integratiebeleid. Wel is de gemeente verplicht om ter invulling van het re-integratiebeleid een re-integratieverordening vast te stellen. De Wwb bevat een financiële prikkel voor de gemeente om er voor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen vanuit een uitkering aan het werk gaan. Het rijk kent de gemeente twee budgetten toe. Een budget is bestemd voor de uitbetaling van de uitkeringen (inkomensbudget). Met het andere budget wordt de re-integratie gefinancierd (werkbudget). Als het de gemeente lukt om uitstroom vanuit de bijstand naar werk te realiseren, hoeft ze minder geld te besteden aan uitkeringen. Geld dat overblijft van het inkomenbudget mag de gemeente vrij besteden. Het kan dus ook worden besteed aan zaken die buiten het beleidsveld werk en inkomen liggen. Als het inkomenbudget echter niet voldoende is om de uitkeringen te kunnen betalen, moet de gemeente deze tekorten met eigen middelen aanvullen.

re-integratie

Re-integratie is de hulp die de gemeente aan mensen biedt om weer aan de slag te gaan. Primaire doelstelling van re-integratie is mensen aan betaald werk te helpen. Hierbij gaat het er voornamelijk om bijstandsgerechtigden (duurzaam) te doen

⁵ Bij brief van 9 november 2007, kenmerk U07.17260

uitstromen naar regulier werk. Re-integratie wordt gefinancierd uit het werkbudget van de Wwb.

I-3 re-integratie in Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland

Met de inwerkingtreding van de Wwb in 2004 hebben de toenmalige gemeenten Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk (de 3B gemeenten) er voor gekozen om één gelijkloidend beleidskader op te stellen. Ook was er één gezamenlijke aanbestedingsprocedure op basis waarvan zij re-integratiebureaus hebben geselecteerd om trajecten bij in te kopen. Wel heeft elke gemeente zijn eigen invulling gegeven aan de uitvoering van dit beleid.

Op 1 januari 2007 zijn de 3B gemeenten gefuseerd tot de gemeente Lansingerland. De uitvoering van het re-integratiebeleid in de nieuwe gemeente is nog gestoeld op het beleidskader van de 3B gemeenten. De uitvoering van de Wwb ligt in handen van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (hierna: WIZ). Re-integratietrajecten worden deels zelf uitgevoerd en deels ingekocht bij één re-integratiebureau, namelijk Werkplan.

I-3-1 enkele cijfers

Tabel 1-1 geeft een indicatie van de omvang van de doelgroep van re-integratie in de 3B gemeenten. Deze gegevens zijn afkomstig van de Kernkaart Werk en Bijstand van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De Kernkaart is een jaarlijks overzicht per gemeente van de belangrijkste resultaten van de uitvoering van de Wwb. Uit de tabel blijkt dat het Wwb-bestand eind 2006 in de 3B gemeenten in totaal bestond uit ruim 300 uitkeringen.⁶ Uit de tabel blijkt verder dat het aantal bijstandsuitkeringen het hoogst was in Berkel en Rodenrijs en het laagst in Bleiswijk. Dit is, gezien het aantal inwoners per gemeente, logisch.

tabel I-1 algemene gegevens

	Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs	Bleiswijk	totaal 3B
	Aantal (%)	Aantal (%)	Aantal (%)	Aantal (%)
Aantal inwoners	16.695 (100%)	20.771 (100%)	10.397 (100%)	47.863 (100%)
Aantal werkzoekenden zonder baan	255 (1,5%)	361 (1,7%)	149 (1,4%)	765 (1,6%)
Aantal bijstandsuitkeringen 31/12/2006	90	160	55	305

In de begroting 2007-2010 van de gemeente Lansingerland zijn voor het 'programma 6 Werk en Inkomen' voor 2007 en 2008 jaarlijks de totale lasten op ruim zeven miljoen euro en de totale baten op bijna zes miljoen euro geraamd. Dit

⁶ Aantal huishoudens met een Wwb-uitkering

programma heeft echter niet alleen betrekking op de re-integratie, maar ook op bijvoorbeeld schuldhulpverlening en inburgering nieuwkomers.

Tevens heeft de rekenkamer beoogd inzicht te geven in de verhouding tussen de uitvoeringskosten en de verstrekte uitkeringen. De gemeente heeft de hiertoe noodzakelijke gegevens niet aangeleverd.

I-4 onderzoek rekenkamer

I-4-1 doelstelling en onderzoeksvragen

Met het onderzoek beoogt de rekenkamer:

- vast te stellen welke resultaten zijn behaald met re-integratietrajecten in de 3B gemeenten en Lansingerland;
- vast te stellen of de gemeenteraad goed is geïnformeerd over de behaalde resultaten op basis waarvan hij de uitvoering van het re-integratiebeleid kan beoordelen.

De centrale vraag die in het onderzoek wordt beantwoord is:

Krijgt de raad van het college de informatie om vast te kunnen stellen of met de re-integratietrajecten de beoogde resultaten worden behaald?

Deze vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen

5. Zijn de doelen die met de re-integratietrajecten worden nagestreefd specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden?
6. Legt het college verantwoording af over de realisatie van deze doelen, en zo ja, op welke wijze?
7. Welke (duurzame) uitstroom is gerealiseerd in de verschillende 3B gemeenten en Lansingerland?
8. Welke (duurzame) uitstroom is door de verschillende re-integratiebureaus gerealiseerd?

I-4-2 afbakening onderzoek

Het onderzoek richt zich op het re-integratiebeleid en de resultaten die met re-integratietrajecten worden behaald, en de wijze waarop de raad daarover door het college wordt geïnformeerd. Bij de resultaten staat in het onderzoek de (duurzame) uitstroom naar werk centraal. Uitstroom is duurzaam wanneer iemand voor minimaal 6 maanden naar betaald werk is uitgestroomd. Deze definitie is vastgelegd in de contracten tussen respectievelijk de gemeenten Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Lansingerland en de re-integratiebureaus.

Binnen het onderzoek wordt onderscheid gemaakt naar:

- de 3B gemeenten;
- de destijds gecontracteerde re-integratiebureaus, waarbij de trajecten zijn ingekocht;
- gemeente Lansingerland;
- het sinds 1 januari 2007 gecontracteerde re-integratiebureau.

TRAJECT ONBEKEND

Het onderzoek gaat over het re-integratiebeleid zoals dat geldt onder de nieuwe wetgeving, de Wwb. Dit betekent dat de rekenkamer de periode 2004 tot en met 2007 onderzoekt. In het onderzoek heeft de rekenkamer activiteiten die ondersteunend zijn aan de re-integratie, zoals het maatregelen- en sanctiebeleid en de flankerende voorzieningen niet betrokken in het onderzoek. Deze keuze is gemaakt gezien de beperkte onderzoekscapaciteit. Om de uitvoering van het re-integratiebeleid inzichtelijk te maken voor de raad is tijdens het onderzoek besloten een extra hoofdstuk op te nemen.⁷

In de begroting 2007 van Lansingerland en ook in het verzoek van de raad aan de rekenkamer is aangegeven dat er de komende periode nieuwe ontwikkelingen op het gebied van re-integratie zullen plaatsvinden. Aan de raad is namelijk toegezegd dat:

- het college nieuw beleid zal formuleren dat ook betrekking zal hebben op re-integratie;
- een bestandsanalyse naar de samenstelling van het cliëntenbestand zal worden uitgevoerd;
- in 2008 de aanbesteding van uitvoering van arbeidsre-integratie zal plaatsvinden.

De rekenkamer heeft de samenstelling van het cliëntenbestand en de wijze waarop trajecten worden uitgevoerd niet in het onderzoek betrokken. Bij de start van het onderzoek was al bekend dat het inzicht in de samenstelling van het cliëntenbestand niet optimaal is, en dat het college daar zelf al een traject voor verbetering heeft gepland. Tijdens het onderzoek heeft de rekenkamer van de wethouder vernomen dat de realisatie van de bestandsanalyse is voorzien voor eind mei 2008. De aanbestedingsprocedure zal waarschijnlijk na de bestandsanalyse (en na de publicatie van het rapport van de rekenkamer) plaatsvinden. Deze planning houdt in dat de bestandsanalyse nog niet gereed is voordat de rekenkamer haar onderzoekswerkzaamheden heeft uitgevoerd en dat de aanbesteding pas na publicatie van het rekenkamerrapport in gang zal worden gezet. De rekenkamer heeft er daarom in haar onderzoek geen aandacht aan besteed.

I-4-3 normen

De normen die in het onderzoek zijn gehanteerd, zijn ontleend aan wet- en regelgeving, wetenschappelijke en vakliteratuur en eerdere onderzoeken van de rekenkamer. De normen en bijbehorende criteria zijn in bijlage II opgenomen. In de inleiding van elk hoofdstuk zijn de relevante normen ook vermeld.

I-4-4 bestuurlijke verantwoordelijkheid

De verantwoordelijke wethouder voor het re-integratiebeleid in Lansingerland is sinds 27 juni 2007 de heer W. ten Kate met als portefeuille Werk en Inkomen. De afdeling WIZ is ambtelijk verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het re-integratiebeleid. Wethouder Ten Kate heeft de portefeuille overgenomen van

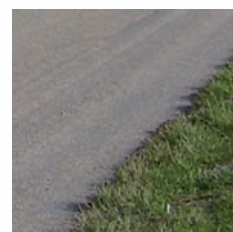
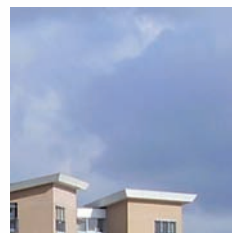
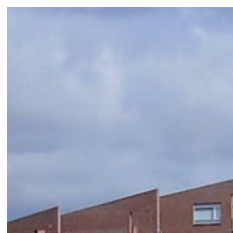
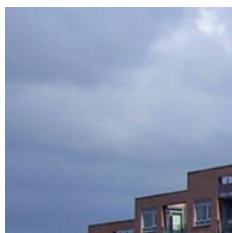
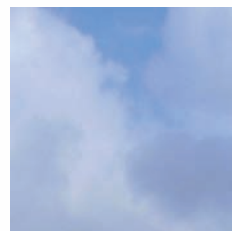
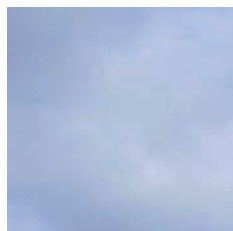
⁷ Dit is een toevoeging ten opzichte van de onderzoeksopzet. Dit wordt verder toegelicht in de onderzoeksverantwoording (bijlage I).

mw. T. Vorenkamp-van de Westeringh, die het wethouderschap tijdelijk heeft vervuld in de eerste maanden van de fusiegemeente vanaf 1 januari 2007.

Voor 2007 voerden de 3B gemeenten ieder hun eigen beleid uit, op basis van het gezamenlijke beleidskader. Dit betekent dat er toen drie verschillende wethouders verantwoordelijk waren voor de uitvoering van het re-integratiebeleid. Dit waren de heren J.C. Koster (Bergschenhoek), H. Vermeulen (Berkel en Rodenrijs) en J. Zuidema (Bleiswijk).

I-5 leeswijzer

In deze nota van bevindingen staan de resultaten van het onderzoek. Hoofdstuk II beantwoordt de onderzoeksvraag over de beleidsdoelstellingen. In hoofdstuk III wordt de uitvoering van het re-integratiebeleid inzichtelijk gemaakt. Hoofdstuk IV gaat over de wijze waarop het college verantwoording aflegt over de resultaten die met re-integratie worden bereikt. In hoofdstuk V komen de onderzoeksvragen naar de behaalde resultaten door Lansingerland, de 3B gemeenten en de re-integratiebureaus aan bod. Ieder hoofdstuk wordt afgesloten met conclusies.

II beleid

II-1 inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:
zijn de doelen die met de re-integratietrajecten worden nagestreefd specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden?

Deze vraag veronderstelt dat de gemeente doelen formuleert waaraan de gemeenteraad de uitvoering van het beleid kan toetsen. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is gekeken naar zowel het beleidskader als de doelen die daaruit voort vloeien. Hierbij zijn de volgende normen gehanteerd:

- de re-integratieverordening is nageleefd door het vaststellen van een beleidsplan, waarin onder meer doelen en doelgroepen nader worden uitgewerkt;
- de doelen zijn SMART geformuleerd.⁸

Om inzicht te krijgen in het beleid van de 3B gemeenten en Lansingerland heeft de rekenkamer zich gebaseerd op de documenten waarin het beleidskader (dat voor de 3B-gemeenten gelijklopend is) is vastgelegd. Daarnaast zijn voor alle gemeenten de begrotingen 2004-2006 en de beleidsplannen 2004-2006, het collegeprogramma en de contracten met re-integratiebureaus bekeken. Niet al deze documenten waren voor elke gemeente beschikbaar. Sommige documenten ontbreken in het archief, andere zijn nooit opgesteld. In tabel II-1 is weergegeven welke documenten beschikbaar waren voor de rekenkamer.

⁸ Van de SMART-normen heeft de rekenkamer de normen specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden toegepast bij haar onderzoek. Of een smartdoel 'acceptabel' is heeft de rekenkamer niet beoordeeld; dat is ter beoordeling aan de raad van Lansingerland. Daar waar gesproken wordt over SMART, heeft de rekenkamer SMART beoordeeld.

tabel II-1 overzicht aangetroffen en afwezige documenten

		Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs	Bleiswijk	Lansingerland
Begroting	2004	Niet aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2005	Aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Aangetroffen	Niet aangetroffen	Aangetroffen	
	2007				Aangetroffen
Beleidsplan	2004	Niet opgesteld	Niet aangetroffen	Niet aangetroffen	
	2005	Niet opgesteld	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Niet opgesteld	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2007				Niet opgesteld
Collegeprogramma	Laatste collegeperiode	Niet opgevraagd	Aangetroffen	Niet opgevraagd	Aangetroffen
Contracten re-integratiebureaus		Niet aangetroffen	Deels aangetroffen	Deels aangetroffen	Niet aangetroffen

Daarnaast beschikken de 3B gemeenten ook over een gezamenlijk beleidskader dat is neergelegd in de volgende vier documenten:

gelijkluidend beleidskader 3B gemeenten

- Re-integratieverordening Wet werk en bijstand 2004⁹
- Re-integratienota 2004;
- het programma van eisen omwille aanbestedingsprocedure;
- offertes re-integratiebureaus 2002 (3B aanbesteding).

In dit hoofdstuk komt allereerst het gelijkluidende beleidskader aan de orde dat de 3B gemeenten hebben opgesteld. Vervolgens is voor iedere 3B gemeente apart beschreven hoe zij invulling aan het beleidskader hebben gegeven in relevante begrotingsprogramma's en in beleidsplannen. Daarna is het beleidskader getoetst aan de hand van bovenstaande normen. Ook is in deze paragrafen beschreven welke doelen er zijn gesteld met betrekking tot de re-integratietrajecten in de periode 2004-2006 en wordt er nagegaan of deze doelen specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden zijn geformuleerd.¹⁰

Vervolgens komt het beleidskader van de gemeente Lansingerland aan bod. De beschrijving gaat in op de wijze waarop de gemeente het beleid nader heeft

⁹ Citeertitel van dit specifieke document: 'Reïntegratieverordening Wet Werk en Bijstand gemeente Bleiswijk'

¹⁰ Bijlage III bevat een overzicht van alle doelen.

uitgewerkt en de doelen die de gemeente ten aanzien van de re-integratietrajecten heeft geformuleerd. Ook worden het beleidskader en de doelen getoetst aan bovenstaande normen.

II-2 het re-integratiebeleid in de 3B gemeenten

II-2-1 gelijkkluidend beleidskader

Ter invulling van het re-integratiebeleid is de gemeenteraad sinds 1 januari 2004 op basis van de Wwb verplicht een re-integratieverordening vast te stellen. Vooruitlopend op een mogelijke fusie hebben de 3B gemeenten besloten om te komen tot één beleid. In 2004 hebben de drie gemeenteraden hiertoe ieder de gelijkkluidende 'Reïntegratieverordening Wet werk en bijstand' vastgesteld. In deze verordening is op hoofdlijnen het re-integratiebeleid vastgelegd. Hierin wordt bepaald dat de gemeente ondersteuning biedt aan uitkeringsgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden (hierna: nug-ers) en klanten met een Algemene Nabestaandenwet uitkering (hierna: Anw-ers) bij het vinden van werk. Daarbij wordt een actief re-integratiebeleid gevoerd ten aanzien van de uitkeringsgerechtigden en een passief beleid ten aanzien van de nug-ers en de Anw-ers. Ook is in de re-integratieverordening vastgelegd dat de gemeenteraad jaarlijks een beleidsplan vaststelt. Daarin moeten de beleidsprioriteiten, de hoogte en wijze van financiering, de doelen en de doelgroepen van het re-integratiebeleid worden gespecificeerd.

Met de verordening heeft bij iedere gemeente de raad tegelijkertijd de gelijkkluidende 'Nota reïntegratie 2004' vastgesteld. In deze nota staan de uitgangspunten uit de verordening met betrekking tot het re-integratiebeleid beschreven. De belangrijkste uitgangspunten hieruit zijn:

- 'de gedachte dat niemand aan de kant hoeft te staan en dat aan ieder een passend traject wordt aangeboden binnen de daarvoor beschikbare middelen'; en
- 'doel is te komen tot reguliere werkaanvaarding. Daar waar reguliere werkaanvaarding voor uitkeringsgerechtigden niet haalbaar is, worden alternatieven aangereikt.'

De nota bevat geen nadere uitwerking van beleidsprioriteiten, de hoogte en wijze van financiering en de doelen en wordt daarom door de rekenkamer niet beschouwd als het beleidsplan 2004 dat volgens de verordening moet zijn opgesteld. De uitgangspunten uit de nota zijn wel verder uitgewerkt in meer specifieke voorschriften en aanvullingen voor een effectieve en eenduidige uitvoering. Deze uitwerking is door de 3B gemeenten vastgelegd in het 'Uitvoeringsbesluit reïntegratie 2004'. Zo zijn bijvoorbeeld de volgende onderwerpen uitgewerkt: de aanspraak op ondersteuning, de verplichtingen van de cliënt en de voorwaarden voor premies. Het uitvoeringsbesluit is door elk college van de afzonderlijke gemeenten vastgesteld.

II-2-2 Bergschenhoek

beleid

begrotingsprogramma

De algemene kaders voor het beleid van Bergschenhoek staan in de programmabegrotingen. De programmabegroting 2004 is niet te achterhalen, waardoor niet is na te gaan of er in 2004 een beleidskader op het gebied van Wwb en re-integratie is opgesteld. In 2005 en 2006 heeft de gemeente wel een beleidskader inzake de Wwb en re-integratie opgenomen in de programmabegrotingen. Alleen in de programmabegroting 2006 is daarbij een hoofddoel met betrekking tot het re-integratiebeleid geformuleerd. Deze luidde: 'het verminderen van de uitkeringsafhankelijkheid door middel van sociale activering en bevordering van maatschappelijke participatie'. Het doel is onder 'Wat willen we' verder uitgewerkt (zie bijlage III).

beleidsplannen inzake re-integratie

Bergschenhoek heeft in de periode 2004-2006 geen beleidsplannen opgesteld waarin het re-integratiebeleid is gespecificeerd. Dit is af te leiden uit de programmabegrotingen 2005 en 2006, waarin een overzicht is opgenomen van de wel opgestelde beleidsplannen met betrekking tot het algemene programma Werk en Inkomen. Het beleidsplan met betrekking tot re-integratie ontbreekt hier. De rekenkamer constateert dat de gemeenteraad van Bergschenhoek in de periode 2004- 2006 in ieder geval geen beleidsplannen op het gebied van het re-integratiebeleid Wwb heeft vastgesteld. Op dit punt leefde Bergschenhoek de re-integratieverordening niet na.

doelen

Zoals aangegeven heeft het college de doelstelling uit de programmabegroting 2006 uitgewerkt in een doel voor re-integratie. Daarin wordt ondermeer gesproken van bevorderen en optimaliseren van uitstroom. Dit doel is niet SMART geformuleerd. Het doel richt zich voornamelijk op de inspanning die het college wil plegen, en is niet gericht op de resultaten of effecten van deze inspanningen.

voorbeeld Bergschenhoek: doel en de mate waarin dit SMART is geformuleerd

‘Bevorderen en optimaliseren uitstroom c.q. re-integratie en vergroten maatschappelijke participatie’ (Bron: programmabegroting 2006)

- het doel is niet specifiek. Er is bijvoorbeeld niet opgenomen wat er wordt verstaan onder ‘uitstroom c.q. re-integratie’. Het is niet duidelijk of het streven is om uitstroom door re-integratietrajecten te bevorderen. Ook is niet gespecificeerd wat er wordt verstaan onder maatschappelijke participatie en of het doel alleen betrekking heeft op uitkeringsgerechtigden of ook op Anw-ers en nug-ers;
- het doel is niet meetbaar. Er is geen kwantitatieve informatie en er zijn geen streefwaarden in het doel opgenomen. Er is bijvoorbeeld niet aangegeven hoeveel uitstroom de gemeente nastreeft. De raad kan de uiteindelijke behaalde uitstroom daardoor niet goed beoordelen;
- het doel is daarnaast niet tijdgebonden: er wordt niet aangegeven wat wanneer bereikt moet worden;
- ten slotte is door het ontbreken van specificiteit, meetbaarheid en tijdgebondenheid niet in te schatten in hoeverre het doel realistisch is.

II-2-3 Berkel en Rodenrijs

beleid

begrotingsprogramma

De gemeente Berkel en Rodenrijs heeft het algemene beleidskader inzake re-integratie uitgewerkt in de programmabegrotingen. Re-integratie viel onder het programma Werk en Inkomen. Uit het programma Werk en Inkomen blijkt dat in de periode 2004-2006 het hoofddoel van het re-integratiebeleid was het ‘bevorderen van de arbeidsinschakeling of sociale activering van uitkeringsgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden en personen met een Anw uitkering’. ¹¹

Naast de uitwerking van het eigen beleid heeft de gemeente Berkel en Rodenrijs al in 2002 afspraken met de minister van SZW gemaakt voor de Agenda voor de toekomst.¹² In dat kader werden tot en met 2006, onder de Tijdelijke Stimuleringsregeling Bevordering Activering en Uitstroom door Klantmanagement, afspraken gemaakt over de uitstroom naar werk door middel van een traject. Op basis van de afspraken met het ministerie van SZW is in de programmabegroting 2004-2007 en de programmabegroting 2005-2008 een taakstellende prestatie opgenomen. Daarin werd het streven verwoord om in zowel 2004 als in 2005 10

¹¹ De doelgroepen in de programmabegroting 2004 weken af van die in 2005 en 2006. Echter in de gehele periode behoorden uitkeringsgerechtigden tot de doelgroep van het beleid.

¹² In 2000 hebben de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten de intentieverklaring ‘Een Agenda voor de Toekomst’ ondertekend. Op basis hiervan heeft de minister met de gemeente Berkel en Rodenrijs afspraken gemaakt over extra maatregelen die ertoe moesten leiden dat bijstandgerechtigden sneller aan het werk gingen of maatschappelijk actief werden. De afspraak tussen de minister en het college van Berkel en Rodenrijs is gemaakt voor de periode 2002-2006.

cliënten te laten uitstromen.¹³ De relatie tussen doel, prestatie en de vraag ‘wat mag het kosten’ valt niet uit de programmabegroting te herleiden. Daar werden alleen de kosten voor het gehele programma weergegeven.

beleidsplannen inzake re-integratie

Voorts heeft de afdeling Sociale Zaken van Berkel en Rodenrijs het re-integratiebeleid voortvloeiend uit de Wwb verder uitgewerkt in de beleidsplannen inzake werk, inkomen en zorg.¹⁴ De gemeenteraad heeft deze plannen jaarlijks, met uitzondering van 2004, vastgesteld. Dit betekent dat Berkel en Rodenrijs de re-integratieverordening in 2005 en 2006 heeft nageleefd. In het beleidsverslag 2004 is terug te lezen waarom de gemeente dat jaar geen plan heeft opgesteld: ‘Voor het jaar 2004 is geen afzonderlijk beleidsplan opgesteld. Feitelijk heeft het geheel aan Wwb-stukken de richtlijnen neergelegd’. De rekenkamer heeft echter naast de gezamenlijk opgestelde 3B kaders, zoals besproken in paragraaf II-2-1, geen documenten betreffende re-integratie kunnen achterhalen die voldoen aan de voorwaarden van een beleidsplan volgens de re-integratieverordening. De rekenkamer stelt vast dat de gemeente in 2004 de re-integratieverordening op dit punt niet heeft nageleefd.

In de beleidsplannen 2005 en 2006 zijn de beleidsprioriteiten, doelen en doelgroepen van het re-integratiebeleid toegelicht. Overeenkomstig de re-integratieverordening zou de hoogte en wijze van financiering ook in het beleidsplan moeten worden toegelicht. Dit is echter niet gebeurd.

Volgens de beleidsplannen is het algemene doel van het re-integratiebeleid: iedereen een passend traject aanbieden. Dit is in lijn met de programmabegroting. Onder dit algemene doel zijn in de beleidsplannen vijf verschillende beleidsterreinen beschreven met ieder hun eigen subdoelen. In bijlage III is dit verder uitgewerkt. Op het gebied van re-integratie hadden deze doelen betrekking op de verdeling van cliënten over verschillende fasen en trajecten. Het taakstellende doel voor uitstroom uit de begrotingen 2004 en 2005 is niet opgenomen in de beleidsplannen.¹⁵

doelen

De doelen van Berkel en Rodenrijs voor het re-integratiebeleid zijn gedeeltelijk SMART geformuleerd. Veel van de doelen zijn namelijk niet specifiek genoeg, omdat termen niet zijn uitgewerkt. De doelen zijn wel meetbaar en tijdgebonden. Over de mate waarin de doelen realistisch zijn, is weinig te zeggen aangezien niet duidelijk is welke resultaten in het verleden op deze terreinen zijn behaald en niet duidelijk is wat er precies wordt gedaan om de doelen te halen. De geformuleerde doelen hebben voornamelijk betrekking op de inzet van activiteiten en beleid. De

¹³ In het beleidsplan 2005 inzake Werk, Inkomen en Zorg staat in een voetnoot aangegeven dat in de begroting voor de jaren 2004 en 2005 de verkeerde cijfers zijn genoemd t.a.v. de stimuleringsregeling: ‘De Tijdelijke Stimuleringsregeling Activering en Uitstroom door middel van Klantmanagement’.

¹⁴ Beleidsplan 2005 en beleidsplan 2006. Algemene beleidsdoelen en concrete doelen inzake Werk, Inkomen en Zorg.

¹⁵ Het gaat hier om het uitstroomdoel dat is afgesproken in het kader van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Activering en Uitstroom door middel van Klantmanagement.

TRAJECT ONBEKEND

afspraken in het kader van Agenda voor de Toekomst zijn gericht op de resultaten die men met de activiteiten wilde behalen.

voorbeeld Berkel en Rodenrijs: doel en de mate waarin deze SMART is geformuleerd

‘Eind 2005/ 2006 zal 60 procent van het bestand zich bevinden in een Activeringsfase, met een verdeling van 10 procent in een Uitstroomtraject, 25 procent in een Activeringstraject en 25 procent in een Sociaal-traject’

- dit doel is niet specifiek. Zo is het bijvoorbeeld niet duidelijk onder welk traject een sollicitatietraining valt. Het is hierdoor onduidelijk wat er valt onder een uitstroomtraject, een sociaal traject en een activeringstraject;
- het doel is wel meetbaar. Er is een streven naar een bepaald percentage van het bestand in verschillende fasen en trajecten;
- het doel is tijdgebonden. In het doel is opgenomen dat deze aan het eind van het jaar moet zijn bereikt;
- er is niet na te gaan of het doel realistisch is. Er wordt niet uitgelegd waarop het streefpercentage is gebaseerd en hoe dit bereikt dient te worden.

II-2-4 Bleiswijk

beleid

begrotingsprogramma

Het re-integratiebeleid van de gemeente Bleiswijk is beschreven in de programmabegrotingen. Het Wwb-beleid viel onder het programma Zorg. In 2004, 2005 en 2006 luidde het hoofddoel: ‘Het bevorderen van de re-integratie naar de arbeidsmarkt, het verbeteren van de positie op de arbeidsmarkt en het vergroten van de mogelijkheid tot uitstroom van uitkeringsgerechtigden uit de bijstand’. Dit doel is uitgewerkt in vier subdoelen in 2004 en 2005 en vijf subdoelen in 2006 onder de vraag ‘wat doen wij daarvoor?’ (zie bijlage III).

beleidsplannen inzake re-integratie

Het re-integratiebeleid is nader omschreven in de beleidsplannen Werk, Zorg en Inkomen. De gemeenteraad van Bleiswijk heeft deze plannen jaarlijks, met uitzondering van 2004, vastgesteld. Net als bij Berkel en Rodenrijs is in het beleidsverslag 2004 terug te lezen waarom de gemeente dat jaar geen plan heeft opgesteld: ‘Voor het jaar 2004 is geen afzonderlijk beleidsplan opgesteld. De door de gemeenteraad vastgestelde beleidsplannen en verordeningen kunnen worden gezien als de richtlijnen voor 2004’.¹⁶ De rekenkamer heeft gezamenlijk opgestelde 3B kaders aangetroffen, zoals besproken in paragraaf II-2-1. Deze voldoen niet aan de voorwaarden van een beleidsplan volgens de re-integratieverordening. Er zijn voor Bleiswijk in 2004 geen andere documenten gevonden die hieraan voldoen. Hiermee is de re-integratieverordening op dit punt niet nageleefd. In 2005 en 2006 zijn, in overeenstemming met de verordening, wel beleidsplannen vastgesteld.

¹⁶ Beleidsverslag 2004, pagina 1

TRAJECT ONBEKEND

In de beleidsplannen die de gemeente Bleiswijk heeft opgesteld zijn de beleidsprioriteiten, doelen en doelgroepen toegelicht. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd: ‘de gedachte dat niemand aan de kant hoeft te staan en dat aan een ieder een passend traject wordt aangeboden binnen de daarvoor beschikbare middelen’ en het streven om ‘de uitstroom optimaal te bevorderen’. De hoogte en wijze van financiering is toegelicht in de beleidsplannen. Dit betekent dat de re-integratieverordening niet geheel is nageleefd.

doelen

De doelen die Bleiswijk heeft geformuleerd, zijn niet SMART. Het ontbreekt aan doelen die gericht zijn op de resultaten die men met de activiteiten wilde behalen. Zo zijn er geen doelen met beoogde kwantitatieve resultaten opgesteld die met uitstroom behaald moeten worden.

voorbeeld Bleiswijk: doel en de mate waarin deze SMART is geformuleerd

‘Er zal naar vermogen getracht worden uitkeringsgerechtigden te activeren en te laten uitstromen door middel van een zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik van de re-integratiegelden’

- dit doel is niet specifiek. Het is niet duidelijk wat ‘naar vermogen trachten’ is. Daarnaast is niet duidelijk wat activeren van uitkeringsgerechtigden inhoudt en wanneer zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik wordt gemaakt van re-integratiegelden. Het doel is zo weinig specifiek dat in het geheel niet duidelijk is waarop nu gestuurd wordt;
- het doel is niet meetbaar. ‘Naar vermogen trachten’ is geen streven te noemen en is niet kwantitatief geformuleerd. Hierdoor is niet na te meten of het doel wordt gehaald;
- het doel is daarnaast niet tijdgebonden. Er wordt niet aangegeven wat wanneer bereikt moet worden;
- ten slotte is door het ontbreken van specificiteit, meetbaarheid en tijdgebondenheid niet in te schatten in hoeverre de doelen realistisch zijn.

II-3 re-integratiebeleid in Lansingerland

beleid

re-integratieverordening

De uitvoering van het re-integratiebeleid in de nieuwe gemeente is nog gestoeld op het beleidskader van de 3B gemeenten. In januari 2007 heeft de gemeenteraad de nieuwe ‘Re-integratieverordening Wet Werk en Bijstand’ vastgesteld. Deze verordening is inhoudelijk gelijk aan de re-integratieverordening die de 3B-gemeenteraden in 2004 hebben vastgesteld.

begrotingsprogramma

In de begroting 2007 is aangegeven dat de gemeente re-integratie als één van de beoogde maatschappelijke effecten beschouwt. Het onderdeel ‘wat willen we ervoor doen’ is niet in de begroting opgenomen. Wel wordt dit in de begroting verantwoord

TRAJECT ONBEKEND

aan de raad: het hangt samen met de keuze van de gemeente voor een beleidsarm jaar. Ook is het toegelicht in de raads- en commissiebehandeling van de begroting. De wethouder Werk en Inkomen merkte hierover desgevraagd nog het volgende op:

‘De keuze voor het jaar 2007 als beleidsarm jaar heeft alles te maken met de fusie. De begroting 2007 is de eerste begroting geweest na de fusie, waarvan het voorbereidingsproces pas is opgestart na datum van fusie (1-1-2007). Normaliter beslaat het proces van totstandkoming van de begroting de periode maart- november in het jaar er voor. In dit geval is de begroting 2007 tot stand gekomen in de maanden januari- maart 2007. Het spreekt voor zich dat er dus maar heel weinig tijd was om het proces te doorlopen. Nog los van het feit dat in de eerste maanden na de fusie er op vele terreinen grote inspanningen geleverd moesten worden. Daarom is de begroting 2007 in feite niet veel meer dan de optelsom van de 3B begrotingen 2006, met geen ruimte voor nieuw of aanpassing van bestaand beleid. Aan zaken als prestatie-indicatoren e.d. is gezien het korte tijdsbestek al helemaal weinig tot geen aandacht besteed.’¹⁷

collegeprogramma 2007-2010 en begrotingen

In augustus 2007 is het collegeprogramma 2007-2010 ‘Samen bouwen aan Lansingerland’ verschenen. Hierin staan wel de uitgangspunten voor het re-integratiebeleid verwoord. Centraal staat de gedachte dat inwoners actief meedoen en dat de zelfredzaamheid van inwoners wordt gestimuleerd. Daartoe wil de gemeente investeren om minder kansrijke mensen aan de benodigde basis te helpen die nodig is om in te stromen op de arbeidsmarkt. In de nadere uitwerking van wat het college voor de realisatie van de genoemde uitgangspunten wil doen, geeft het aan dat er in 2007 een beleidsplan wordt gemaakt met daarin het beleid en de uitgangspunten voor onder meer arbeidsre-integratie. Het college verwacht de feitelijke invulling van de uitvoering in het voorjaar 2008, na een aanbestedingstraject voor de uitvoering van de arbeidsre-integratie.¹⁸ Vervolgens zijn in de begroting van 2008 de doelen ‘werk staat boven inkomen’ en ‘het beperken van de instroom in de bijstand en het bevorderen van de uitstroom’ opgenomen. Onder ‘wat gaan we ervoor doen’ staan prestaties opgenomen, waaronder het ontwikkelen van nieuw re-integratiebeleid. Volgens de wethouder heeft de gemeente Lansingerland tot nu toe bewust geen SMART-geformuleerde doelen in haar beleid over uitstroom en re-integratie opgenomen. Redenen hiervoor zijn:

- het collegeprogramma is geschreven voordat de fusie gereed was. Het was daardoor niet mogelijk een door het nieuwe college en raad geaccordeerd beleid vast te stellen dan wel een door het voormalige bestuur SMART geformuleerd beleid neer te leggen dat voldoende beleidsvrijheid bood aan het nieuwe bestuur;
- in de begroting zijn geen SMART geformuleerde doelen opgenomen omdat het de gemeente ontbrak aan een duidelijk inzicht over de mogelijkheden van in- en uitstroom van het bestaande bestand. Hiertoe wordt nu een bestandsanalyse uitgevoerd. Indien het inzicht ontbreekt in de mogelijkheden van het cliëntenbestand is het moeilijk om taakstellingen te

¹⁷ Reactie wethouder Ten Kate aan de rekenkamer, 18 februari 2008 (via e-mail).

¹⁸ Collegeprogramma 2007-2010, pagina 21 (zie ook Begroting 2007, pagina 54).

TRAJECT ONBEKEND

formuleren over de uitstroom c.q. de reductie van het aantal bijstandsgerechtigden.¹⁹

beleidsplannen inzake re-integratie

De gemeente Lansingerland heeft in 2007 het re-integratiebeleid uiteindelijk niet verder uitgewerkt in een beleidsplan, zoals is bepaald in de re-integratieverordening. Het besluit om geen beleidsplan op te stellen is niet expliciet aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Volgens de wethouder maakt het niet opstellen van een beleidsplan onderdeel uit van het beleidsarme jaar. Hoewel het beleidsarme jaar inmiddels is gepasseerd heeft de wethouder aangegeven dat het college voor 2008 eveneens geen beleidsplan over de uitvoering Wwb wil opstellen.²⁰ Het niet opstellen van een beleidsplan betekent dat de re-integratieverordening op dit punt niet wordt nageleefd.

toekomstig beleid

In het nog nieuw te formuleren re-integratiebeleid is de wethouder voornemens om het doel te formuleren dat het percentage uitkeringsgerechtigden gelijk blijft bij een groeiende bevolking. Daarbij wordt het aantal cliënten in de bijstand gemeten als een percentage van de totale bevolking in de gemeente. Re-integratie is slechts één middel om uit de bijstand te komen. De reden waardoor mensen uitstromen is uiteindelijk minder van belang dan het feit *dat* mensen daadwerkelijk uitstromen. Op de uitstroom is dan ook nog geen doel geformuleerd. Vooral het niet instromen in de bijstand vindt de wethouder belangrijk.

doelen

De gemeente Lansingerland heeft in 2007 geen doelen SMART geformuleerd. Het ontbreekt aan doelen die gericht zijn op de resultaten die men met de activiteiten wil behalen.

voorbeeld Lansingerland: doel en de mate waarin dit SMART is geformuleerd

'het beperken van de instroom in de bijstand en het bevorderen van de uitstroom'

- dit doel is specifiek;
- het doel is niet meetbaar. Beperken en bevorderen is niet kwantitatief geformuleerd;
- het doel is niet tijdsgebonden. Er wordt niet aangegeven wat wanneer bereikt moet worden;
- ten slotte is door het ontbreken van meetbaarheid en tijdsgebondenheid niet in te schatten in hoeverre het doel realistisch is.

II-4

conclusie

Met de komst van de Wwb heeft de gemeenteraad een grotere aansturende en controlerende rol gekregen op het gebied van re-integratie. Om deze rol goed te kunnen vervullen is het van belang dat de raad beleid vast stelt en goed wordt geïnformeerd door middel van SMART geformuleerde doelen.

¹⁹ Interview wethouder Ten Kate, 18 februari 2008.

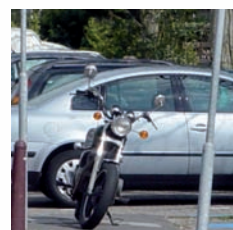
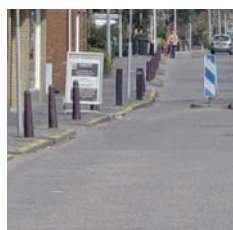
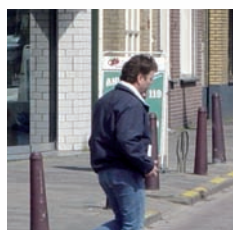
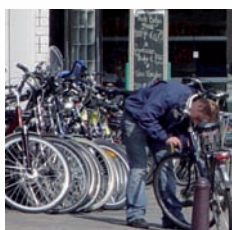
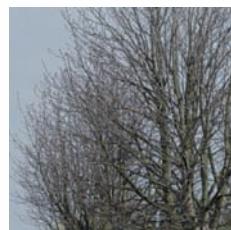
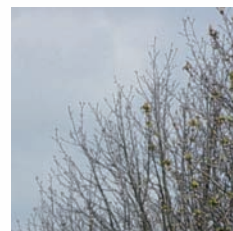
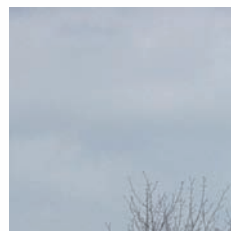
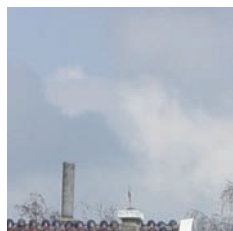
²⁰ Interview wethouder Ten Kate, 18 februari 2008 en e-mail 18 februari 2008.

TRAJECT ONBEKEND

Wanneer gekeken wordt naar het overkoepelende beeld van de 3B gemeenten blijkt dat zij hetzelfde algemene beleidskader hebben gehanteerd. Dit kader is vertaald in begrotingen en ten dele beleidsplannen. In 2004 is in geen van de 3B gemeenten een beleidsplan gemaakt en in Bergschenhoek is dit ook in 2005 en 2006 niet gebeurd. Hiermee is de re-integratieverordening, waarin een beleidsplan vereist werd, niet altijd en niet door iedere gemeente nageleefd.

De vertaling van het gezamenlijke beleidskader in doelen verschilt per gemeente. Geen van de gemeenten beschikt over volledig SMART geformuleerde doelen. Veel doelen voldoen aan geen enkel SMART criterium. Ook ontbreken doelen ten aanzien van de re-integratietrajecten en zijn andere zeer globaal van aard.

Voor Lansingerland geldt dat het algemeen beleidskader van de gemeente is gestoeld op het beleidskader van de voormalige 3B gemeenten. Ook hier ontbreken SMART geformuleerde doelen. Er is in 2007 geen beleidsplan opgesteld. Hiermee leeft de gemeente op dit punt de re-integratieverordening niet na.

III uitvoering

III-1 inleiding

In hoofdstuk II bleek dat de doelen in het re-integratiebeleid niet SMART zijn geformuleerd. Het is daardoor niet duidelijk welke (concrete) activiteiten in de uitvoering precies worden ondernomen om deze doelen te realiseren. Voor een goed begrip van het re-integratiebeleid is duidelijkheid op dit punt wel nodig. Daarom heeft de rekenkamer een hoofdstuk over de uitvoering toegevoegd.

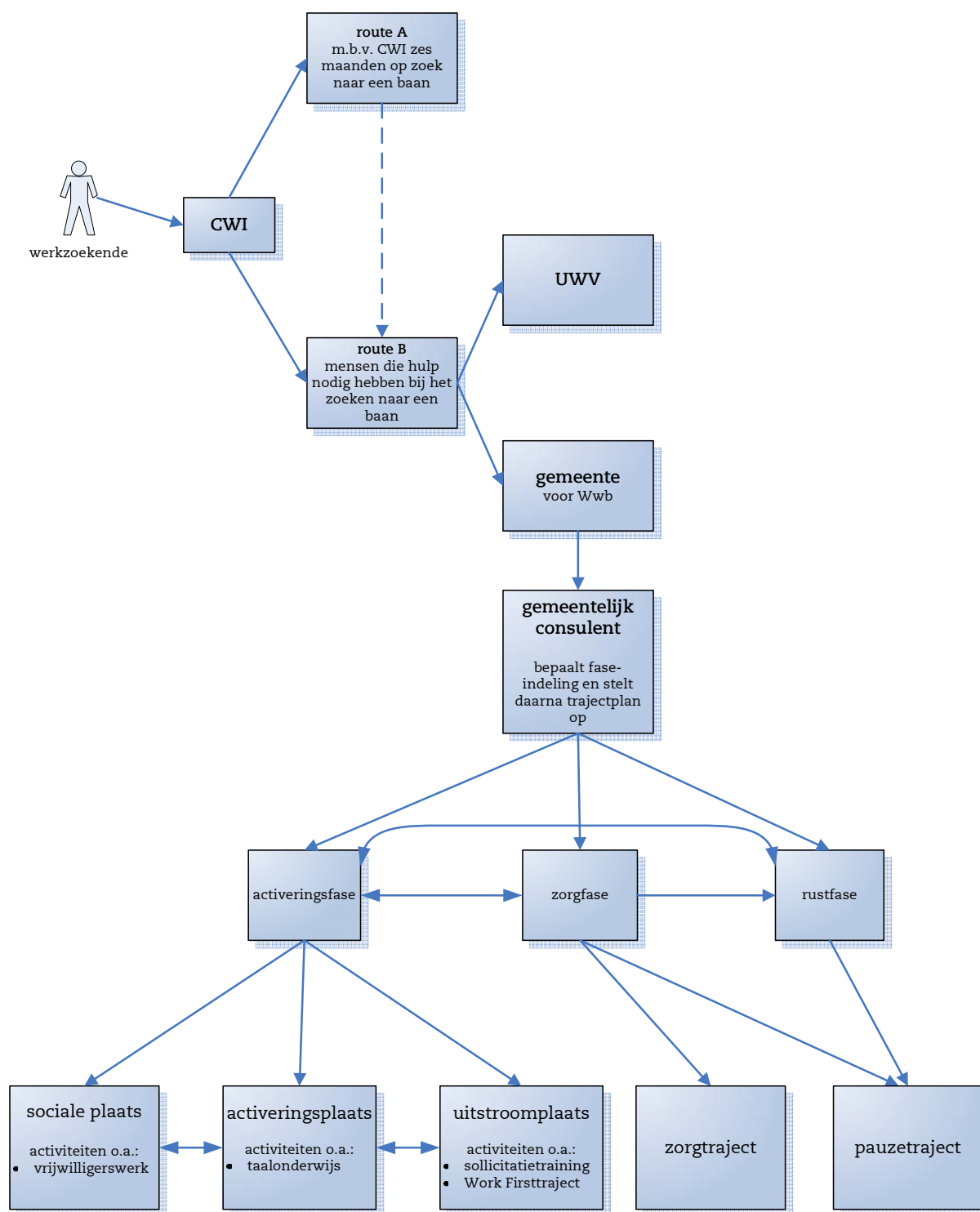
In dit hoofdstuk wordt geen onderzoeksvraag beantwoord. Wel wordt, om inzicht te geven in de uitvoering, beschreven wat er in Lansingerland met een werkzoekende gebeurt vanaf het moment van instroom tot aan het moment van uitstroom. Daarbij gaan we ook in op het gebruik van definities. De bijbehorende registratie van (cliënt-)gegevens en het interne controlebeleid van de afdeling WIZ op de uitvoering wordt eveneens beschreven. Ook komt de gemeentebrede interne controle voor de afdeling WIZ aan bod. Vervolgens wordt een algemene beschrijving van de inrichting van de interne informatievoorziening over re-integratie gegeven. Hierin wordt nagegaan welke informatie er voor de afdeling beschikbaar is. Tot slot wordt kort ingegaan op de betrouwbaarheid van de informatie.

In dit hoofdstuk wordt alleen de werkwijze in Lansingerland beschreven. Deze was tot 2007 in hoofdlijnen op dezelfde manier vormgegeven in de 3B gemeenten. Enkele voorbeelden zijn dan ook ontleend uit de 3B gemeenten. Deze voorbeelden zijn illustratief voor de huidige uitvoeringspraktijk in Lansingerland.

III-2 van instroom naar uitstroom

Het proces vanaf het moment van instroom is weergegeven in figuur III-1

figuur III-1 uitvoeringsproces vanaf het moment van instroom

TRAJECT ONBEKEND

Wanneer iemand werk zoekt, kan deze persoon zich aanmelden bij het Centrum voor Werk en Inkomen (hierna: CWI). Met behulp van het instrument 'de kansmeter' bepaalt het CWI de afstand van de werkzoekende tot de arbeidsmarkt. De werkzoekende (cliënt) wordt vervolgens ingedeeld in één van de fasen 1 tot en met 4. Fase 1 en 2 betekenen een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Fasen 3 en 4 betreffen moeilijker te bemiddelen cliënten. Fase 3 houdt in dat de cliënten naar verwachting met behulp van arbeidsmarktinstrumenten na één jaar beter bemiddelbaar zijn naar de arbeidsmarkt. Cliënten in fase 4 betreffen mensen die ten gevolge van zware persoonlijke werkbelemmeringen (voorlopig) niet naar werk zijn te bemiddelen en die vooral zijn aangewezen op hulp en zorg en dus niet alleen op de inzet van arbeidsmarktinstrumenten.

Cliënten in fase één of fase twee worden door het CWI in route A geplaatst. Mensen in fase drie of vier verwijst het CWI direct door naar het UWV of de gemeente (route B).

Bij de gemeente Lansingerland werken meerdere Wwb-consulenten. Een consulent kijkt of iemand recht heeft op een uitkering. Deze wordt dan eventueel verstrekt. Maximaal 2 tot 3 maanden na de verstrekking van de uitkering vindt er een doelonderzoek plaats om te kijken wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van een cliënt. In principe gaat men uit van het gedachtegoed 'werk boven inkomen'. Het doelonderzoek omvat een gesprek tussen de consulent en de cliënt, waarin wordt bepaald wat de afstand tot de arbeidsmarkt is.²¹ Wanneer er een indicatie is voor medische en/of psychische problemen, behoort ook een consult met een arts tot een doelonderzoek. Op basis van het gesprek met de consulent en de medische/psychische indicatie wordt de cliënt in een fase geplaatst. Er zijn drie fases, te weten:

- de rustfase: met mensen in deze fase wordt geen re-integratietraject opgesteld. Zij hebben een (tijdelijke) vrijstelling op grond van hun belemmeringen;
- de zorgfase: in deze fase worden mensen in staat gesteld om belemmerende factoren (bijvoorbeeld psychische problemen en schulden) aan te pakken voordat sprake is van activering;
- de activeringsfase: in deze fase wordt van mensen verwacht dat zij een inspanning leveren.

Binnen de activeringsfase worden drie soorten re-integratieplaatsen onderscheiden:

- de uitstroompplaats: dit is een plaats bestemd voor klanten die op relatief korte afstand van de arbeidsmarkt staan. Middels een kortdurende werkstage, proefplaatsing of leerwerkplek wordt men in de gelegenheid

²¹ Met alle cliënten, ook de groep met medische indicatie, wordt elk jaar minimaal één keer een gesprek gehouden om te kijken wat de kansen op de arbeidsmarkt zijn. Voor een kleine groep vindt het gesprek 1 keer per twee jaar plaats. Hierbij gaat het om mensen boven de 58 jaar met medische problemen. Voor mensen met medische en psychische problemen wordt regelmatig een nieuw medisch advies opgevraagd.

TRAJECT ONBEKEND

gesteld reeds opgedane werkervaring te behouden of werkervaring op te doen;

- de activeringsplaats: deze plaats is bestemd voor klanten waar een langer voortraject noodzakelijk is voordat daadwerkelijke uitstroom gerealiseerd kan worden. Met inzet van scholing, arbeidstrainingen en werkgewenningsperioden wordt gewerkt aan terugkeer op de reguliere arbeidsmarkt;
- de sociale plaats: deze plaatsing geldt voor klanten waarvoor een traject richting reguliere arbeidsmarkt onhaalbaar zal zijn.

Voor de uitstroomplaats en de activeringsplaats start de gemeente een traject. Een traject voor een uitkeringsgerechtigde mag maximaal anderhalf jaar duren met aanvullend maximaal een half jaar verlenging. Voor een nug-er of Anw-er mag een traject maximaal een jaar duren.

Het begrip ‘traject’ dient hier te worden gezien als een soort plan van aanpak voor de cliënt. In dit plan van aanpak is beschreven welke activiteiten voor de cliënt zullen worden uitgevoerd. Daarbij kan de gemeente er voor kiezen om de beoogde activiteiten zelf uit te voeren of de cliënt aan te melden bij een re-integratiebureau die de activiteiten vervolgens uitvoert. In principe is het mogelijk dat in één traject meerdere activiteiten bij verschillende re-integratiebureaus worden ingekocht. Officieel heeft Lansingerland met één re-integratiebureau een contract afgesloten. De medewerkers geven echter aan (incidenteel als project) gebruik te maken van meerdere bureaus. Wanneer een cliënt is aangemeld bij een re-integratiebureau doet het re-integratiebureau een intake en komt vervolgens met een voorstel voor activiteiten voor de cliënt.²² De beoordeling van de geschiktheid van deze activiteiten blijft een verantwoordelijkheid van de Wwb-consulent. Omdat het begrip ‘traject’ op verschillende manieren blijkt te worden gebruikt, gaan we aan het einde van de paragraaf kort in op de definities van ‘traject’ in de praktijk.

Het contract met het re-integratiebureau Werkplan is gebaseerd op ‘no cure, less pay’. Dit houdt in dat als er geen uitstroom naar werk plaatsvindt, er maar 50% van de totale factuur wordt betaald. Deze regeling is echter niet van toepassing als tussentijds met instemming van de gemeentelijke consulent is veranderd naar een activeringstraject of als er omstandigheden zijn waar het re-integratiebureau niets aan kan doen, zoals weigering van deelname door de cliënt of onverwachte wijzigingen in de persoonlijke levenssfeer van de cliënt die van directe invloed zijn op de kansen op de arbeidsmarkt. Ook deze afspraak is in het contract vastgelegd.

Doel is om uiteindelijk te komen tot duurzame uitstroom (een arbeidscontract langer dan zes maanden). Wanneer een cliënt duurzaam uitstroomt, krijgt hij een activeringspremie van 1984 euro van de gemeente. Sommige mensen stromen na deze zes maanden ook terug. De activeringspremie is echter eenmalig. Dus als iemand daarna nog eens uitstroomt, krijgt hij geen premie meer.

²² Het re-integratiebureau hanteert zelf de term traject voor de uitvoering van één of meerdere activiteiten bij een cliënt. Dit is niet per definitie hetzelfde traject als de gemeente voor deze cliënt heeft uitgezet.

TRAJECT ONBEKEND

definitie van ‘traject’ in de praktijk

Sommige begrippen en definities worden niet eenduidig gebruikt. Vooral het gebruik van het begrip traject kan tot verwarring leiden.

Daar waar in de re-integratienota wordt gesproken over ‘plaatsen’, hanteert de afdeling WIZ in de uitvoering het begrip ‘traject’. Soms wordt het begrip traject ook gebruikt om fases aan te duiden. Zo kent de afdeling bijvoorbeeld de begrippen:

- *werkactiveringstraject*: (behorende tot de activeringsfase). Deze trajecten worden zowel door de gemeente zelf als door re-integratiebureaus uitgevoerd. Voorbeelden van activiteiten die hieronder vallen zijn taaltrainingen, sollicitatietrainingen, het behalen van een rijbewijs. Onder werkactiveringstrajecten valt ook work-first. Deze trajecten worden vooral ingezet voor jongeren die arbeidritme nodig hebben en voor mensen in bepaalde opleidingen;
- *sociaal activeringstraject*: (behorende tot de activeringsfase). De trajecten worden meestal uitgevoerd door re-integratiebureaus en kunnen leiden tot verschillende vormen van activering. Voor sommige cliënten kan vrijwilligerswerk het doel zijn, terwijl voor andere cliënten lidmaatschap van een club of sporten al het doel kan zijn;
- *pauzetraject/zorgtraject*: (andere benaming voor de rustfase of zorgfase). Een pauzetraject of zorgtraject is een traject waarbij de cliënt (tijdelijk) wordt ontheven van werkverplichtingen zonder dat er een re-integratietraject wordt gestart. In pauze/zorgtrajecten zitten mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of met zorgtaken voor wie geen activeringstraject plaatsvindt. Zorgtrajecten zijn trajecten voor mensen met psychosociale problemen of bijvoorbeeld verslavingsproblemen die eerst een hulpverleningstraject moeten doorlopen voor reguliere re-integratie aan de orde is. Deelname aan de arbeidsmarkt lijkt (tijdelijk) uitgesloten te zijn. Ook alleenstaande ouders met kinderen tot 5 jaar kunnen een tijdelijke ontheffing krijgen op grond van zorgtaken. Deze groep krijgt een keuze om zich volledig op de zorg te richten of in een traject te gaan. Er wordt wel geprobeerd deze groep te stimuleren om een traject (bijvoorbeeld scholing) te volgen ook al kiezen ze voor de zorg voor de kinderen.

In totaal bestaan er dus drie mogelijkheden waarbij de gemeente het begrip traject gebruikt te weten:

1. voor het plan van aanpak voor een cliënt;
2. de samenstelling van activiteiten door het re-integratiebureau;
3. traject als duiding voor een serie van activiteiten onder een fase dan wel als duiding van een specifieke fase.

Daar waar in dit rapport wordt gesproken van een ‘traject’ zullen we steeds duidelijk maken welke vorm van traject op dat moment aan de orde is.

III-3 registreren en toetsen van uitvoeringsgegevens

Naast de uitvoering van de re-integratiewerkzaamheden is de afdeling WIZ ook verantwoordelijk voor een goede registratie van de gegevens van de cliënten en de re-integratiebureaus. Ook dient de afdeling een toetsing op de geleverde prestaties uit te voeren, op basis waarvan de facturen kunnen worden betaald.

III-3-1 registratie

De consulent van de gemeente registreert alle gegevens van een cliënt in het Geïntegreerd Welzijnssysteem (hierna: GWS). Voorbeelden van gegevens die worden geregistreerd zijn: burgerlijke staat, fase-indeling CWI, leeftijd en opleidingsgegevens.

De consulent is ook verantwoordelijk voor het verwerken van de gegevens die hij van het re-integratiebureau ontvangt zoals de offertes, de gegevens uit de verantwoordingsrapportages en de facturen. Deze voert de consulent zelf in het GWS in. Ook de registratie en het bewaken van de realisatie van duurzame uitstroom en het bewaken van toekenning van de activeringspremie voor de duurzame uitstroom is de verantwoordelijkheid van de consulent.

III-3-2 interne toetsing

Voor betrouwbare gegevens is het nodig dat er een interne controle plaatsvindt op registratie en plaatsing van cliënten. Ten aanzien van de uitvoering geldt dat er een interne toetsing plaatsvindt op het besluit of een cliënt in aanmerking komt voor een uitkering. De consulent komt met een voorstel voor de cliënt waarin naast de uitkeringsregelingen ook de voorgestelde re-integratietrajecten zijn opgenomen. Het voorstel wordt vervolgens doorgestuurd naar de juridische kwaliteitsmedewerker van de afdeling. Deze bekijkt op grond van de geldende wet- en regelgeving of het voorstel voldoende onderbouwd is. De rekenkamer heeft niet kunnen vaststellen of er een inhoudelijke toetsing van het voorgestelde re-integratietraject plaatsvindt. Na goedkeuring door de juridische kwaliteitsmedewerker wordt het voorstel naar de financiële administratie van de afdeling gestuurd. Het voorstel wordt dan financieel getoetst. Als de codering in orde is, wordt een account toegekend en kan bij ontvangst van een factuur worden overgegaan tot betaling.

Naast de toetsing op de rechtmatige toekenning van de uitkering en de activiteiten die worden ingekocht, behoort de afdeling WIZ zelf een controle uit te voeren op de facturen die zij ontvangt van de re-integratiebureaus. Daartoe dient volgens de AO/IC op de afdeling een toetsing van de factuur plaats te vinden. De gegevens van de factuur zijn ingevoerd door de consulent. De consulent dient volgens de beschrijving van de interne controle de feitelijke uitvoering van de werkzaamheden door het re-integratiebureau te controleren. Meerdere medewerkers hebben in gesprekken aangegeven dat deze toetsing soms wel maar niet altijd gebeurt en dat dit mede afhankelijk is van het onderwerp. Zo wordt de aanwezigheid op scholen wel gecontroleerd, maar de duurzame uitstroom niet tenzij de cliënt dit zelf meldt, zo geven medewerkers aan. De rekenkamer heeft zelf niet kunnen vaststellen of en hoe de toetsing op de uitvoering in de praktijk plaatsvindt.

TRAJECT ONBEKEND

Nadat de consulent zijn werk heeft afgerond, stuurt hij de factuur naar de financiële administratie. De senior medewerker en een medewerker van de financiële administratie zijn benoemd tot codeur. Dit houdt in dat zij moeten nagaan of de gegevens op de factuur overeenstemmen met die zoals geregistreerd in het GWS (alwaar ook offertes worden geregistreerd). Bij cijfermatige afwijkingen nemen zij contact op met de consulent om na te gaan of er typefouten dan wel fouten in de factuur zijn gemaakt. Zij voeren geen inhoudelijke toets uit.

Wanneer de codeur de toetsing heeft uitgevoerd, dient de accordeur toestemming te geven voor uitbetaling. Daarmee geeft de accordeur aan dat de interne controle heeft plaatsgevonden. Uit gegevens van de financiële afdeling blijkt dat het hoofd van de afdeling WIZ accordeur is. Zijn plaatsvervanger is de senior medewerker voor de uitvoering. Indien de accordeur zijn toestemming heeft verstrekt, geeft de afdeling WIZ de afdeling Financiën opdracht tot uitbetaling.

Uit gesprekken met de medewerkers van de afdeling WIZ bleek dat deze werkwijze van de interne toetsingsprocedures niet volledig bekend was bij de betrokken medewerkers van WIZ. De rekenkamer meent dat dit een verklaring zou kunnen zijn voor de niet volledig uitgevoerde interne toetsing.

III-3-3 interne controle

Naast de interne toetsing bestaat er nog algemene interne controle over de werkprocessen binnen de gemeente, waaronder ook de afdeling WIZ. In deze toetsing wordt het functioneren van de werkprocessen binnen de afdeling WIZ beoordeeld. Deze controle, die jaarlijks verplicht is, wordt uitgevoerd door een extern bureau, te weten Telengy. De externe accountantscontrole baseert zich mede op de bevindingen van deze interne controle. Over de interne controle wordt aan de gemeente een rapportage toegestuurd. In de rapportage over de eerste helft van 2007 betreffende de afdeling WIZ staan ondermeer als aandachtspunten genoemd:

- de conversie van de oude gegevenssystemen naar de nieuwe systemen niet goed is verlopen;
- er zijn zaken wegvallen en er is geen historie bewaard in Bergschenhoek en Bleiswijk;
- het verificatieproces is soms onvoldoende;
- het vullen van de GWS schermen en procedures (wie doet wat) behoeft aandacht;
- dat er betaling heeft plaatsgevonden van een heel traject (hoge kosten) terwijl het traject tussentijds is beëindigd, in een ander geval is een factuur van een traject twee keer uitbetaald.

Het was voor de rekenkamer niet mogelijk om te achterhalen in hoeverre de afdeling deze aandachtspunten heeft opgepakt en wat de stand van zaken daarvan is.

III-4 informatievoorziening over re-integratie

Op basis van de geregistreerde cliëntgegevens en de informatie die de afdeling vanuit de re-integratiebureaus ontvangt, kunnen overzichten worden samengesteld

over de samenstelling van het cliëntenbestand en de resultaten die met de re-integratietrajecten worden behaald. Ook kunnen kostenoverzichten worden opgesteld.

Al deze informatie kan worden ontleend aan het basisregistratie systeem GWS.²³ De afdeling heeft al langere tijd een vacature openstaan voor een applicatiebeheerder voor het basisregistratiesysteem. Dit systeem wordt beheerd door een extern bureau dat voor Lansingerland de managementinformatie verzorgt. Het bureau wordt voor anderhalve dag per week door de gemeente ingehuurd om de noodzakelijke informatie te verstrekken.

Er is binnen de gemeente zelf geen medewerker die in staat is de benodigde managementinformatie samen te stellen en de overzichten beschikbaar te stellen. De gemeente is hierdoor afhankelijk van de beschikbaarheid van het externe bureau om de noodzakelijke managementinformatie en eventuele aanvullende informatie te verkrijgen. Als en wanneer het bureau niet beschikbaar is cq. zou zijn, zou het de gemeente ontbreken aan inzicht in de uitvoering.

Uit ambtelijk hoor en wederhoor is gebleken dat de afdeling WIZ een applicatiebeheerder heeft aangenomen, die op 1 juli 2008 in dienst zal treden.

III-5 betrouwbaarheid van beschikbare informatie

Uit een eerste analyse van de gegevens uit deze basisregistratie blijken deze niet volledig betrouwbaar zijn.²⁴ Zo heeft de rekenkamer voor haar scan informatie opgevraagd over de in- en uitstroom en de omvang van het cliëntenbestand in de periode 2004-2007. Binnen de aangeleverde data staat bijvoorbeeld aangegeven wat de stand van zaken op 31 december van een zeker jaar is. Dit wijkt af van de stand van zaken op 1 januari van het volgende jaar. Het is de rekenkamer niet bekend waardoor dit wordt veroorzaakt.

In Berkel en Rodenrijs is de stand van zaken op 31 december 2005: **172** cliënten in bestand Op 1 januari 2006 waren dit echter **157** cliënten in bestand

Voorts heeft de rekenkamer door middel van een snelle scan gekeken of de gegevens in de basissystemen overeenkomen met de gegevens uit de beleidsverslagen en de Verslagen Over De Uitvoering (hierna: VODU). Ook hierbij zijn een aantal verschillen geconstateerd, waarbij de oorzaak niet is onderzocht

²³ Lansingerland gebruikt het systeem GWS. Voorheen gebruikten ook Bergschenhoek en Bleiswijk het GWS. In Berkel en Rodenrijs maakte men gebruik van het systeem Inwin. Dit laatste systeem bleek in de praktijk niet goed te werken.

²⁴ In hoofdstuk V gaat de rekenkamer uitbreider op deze gegevens en de hier gepresenteerde voorbeelden in.

TRAJECT ONBEKEND

een aantal voorbeelden van afwijkingen tussen het basissysteem en documenten

Bleiswijk:

- volgens het basissysteem zijn er op 1 januari 2006 **57** personen met een uitkering en **58** uitkeringsdossiers. Volgens het beleidsverslag 2006 bestond het klantenbestand Wwb op 1 januari 2006 uit **60** personen. Hierin zit een verschil van 2 personen;
- in het VODU is één Anw-er of nug-er opgenomen die is bediend met re-integratieactiviteiten. In de bestandsgegevens is deze niet opgenomen.

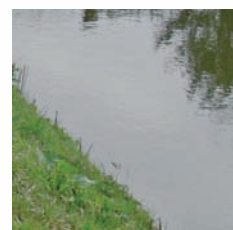
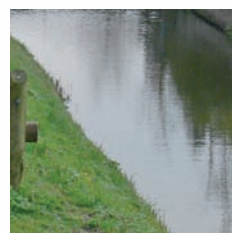
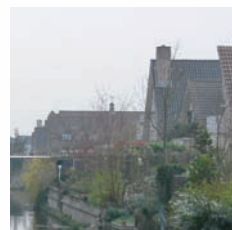
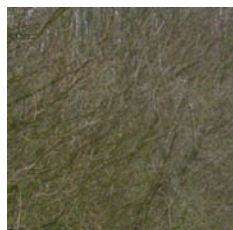
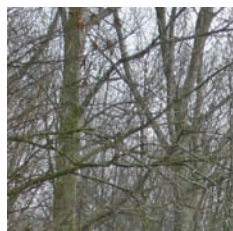
Lansingerland:

- volgens het basissysteem waren er op 1 januari 2007 **302** Wwb uitkeringen in Lansingerland. Volgens het beleidsverslag waren dit er op 31 december 2006 in de 3B gemeenten gezamenlijk 314.

In de reactie op het ambtelijk hoor en wederhoor geeft de gemeente mogelijke verklaringen voor de verschillen. Zo kan een klant twee uitkeringsdossiers hebben in GWS, bijvoorbeeld een Wwb en een Bbz dossier. Voorts geeft de gemeente aan dat indien uitkeringen met terugwerkende kracht worden beëindigd, dat invloed kan hebben op de aantallen.

De rekenkamer constateert aan de hand van gesprekken met medewerkers dat er in 2007 nog steeds sprake is van vertekening van de geleverde realisatiecijfers. Niet alleen verschillen de gegevens tussen de basisregistratie en de verantwoordingsdocumenten, ook vindt vertekening plaats doordat er niet op eenduidige wijze activiteiten worden geregistreerd. Zo is bijvoorbeeld contractueel vastgelegd dat er sprake moet zijn van duurzame uitstroom voordat de uitstroom geregistreerd mag worden. In de praktijk blijkt echter dat zowel in de 3B gemeenten als nu ook in Lansingerland de uitstroom wordt geregistreerd op het moment dat iemand een arbeidscontract heeft, ongeacht of de plaatsing daadwerkelijk duurzaam is. Ook worden verschillende definities gebruikt voor activiteiten en kunnen dezelfde activiteiten door consultants onder verschillende trajecten (uitstroom of sociale activering) worden geschaard. Dit betekent dat een workfirst traject zowel onder een uitstroomtraject als onder een sociale plaats kan worden gezet. Ook is het mogelijk dat de consultant een cliënt met zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt toch wordt ingeboekt als uitstroomplaats omdat deze een sollicitatieplicht kent. Voorts kan een opgelegde maatregel als een traject in de activeringsfase worden meegerekend.²⁵ Door deze vrijheid in registratie en de onduidelijke definiëring van begrippen is de betrouwbaarheid van de beschikbare basisinformatie beperkt.

²⁵ De gemeente kan iemand een maatregel opleggen als blijkt dat niet volledig is voldaan aan de voorwaarden van de uitkering. De maatregel houdt dan in dat iemand wordt gekort op de uitkering die hij/zij ontvangt.

IV verantwoording

IV-1 inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord: *legt het college verantwoording af over de realisatie van de doelen voor re-integratie, en zo ja, op welke wijze?*

Bij de beantwoording van de vraag worden de volgende normen gehanteerd²⁶:

- het college legt periodiek verantwoording af aan de raad over de re-integratietrajecten;
- het college leeft relevante wet- en regelgeving na ten aanzien van de verantwoording;
- de verantwoording sluit aan bij de doelstellingen, zoals opgenomen in de beleidsdocumenten en voorgelegd aan de raad;
- de verantwoordingsinformatie aan de raad is consistent;
- de verantwoordingsinformatie aan de raad is begrijpelijk.

De informatie die in verantwoordingsrapportages aan de raad wordt toegestuurd, wordt mede bepaald door de beschikbaarheid van deze informatie in de registratie van de cliëntgegevens in het GWS (basisregistratie). Alvorens in te gaan op de onderzoeksvraag, gaat de rekenkamer daarom eerst in op de verantwoordingsstructuur. Hierin staan twee vragen centraal:

- welke basisinformatie over het re-integratiebeleid wordt idealiter gegenereerd door de 3B gemeenten en Lansingerland?
- hoe dient de basisinformatie op geaggregeerd niveau uit te monden in verantwoordingsinformatie aan de raad?

Vervolgens gaat de rekenkamer in op de onderzoeksvraag. Per gemeente is beschreven en uiteengezet welke informatie is toegestuurd aan de raad. Ten slotte is per gemeente deze verantwoordingsinformatie getoetst aan de hierboven geschetste normen.

Niet alle documenten die de rekenkamer had verwacht aan te treffen, bleken ook daadwerkelijk beschikbaar. In tabel IV-1 is dit aangegeven. De beschrijving van de verantwoordingen is gebaseerd op de documenten die de rekenkamer wel heeft aangetroffen.

²⁶ De normen over de frequentie van verantwoorden, de consistentie van de informatie en de begrijpelijkheid van de informatie zijn ontleend aan eerder onderzoek van de Rekenkamer Rotterdam, specifiek: het rapport *Zicht op Werk*. De overige normen zijn ontleend aan het rapport *Weten over Werk en Bijstand. Sturings- en verantwoordingsinformatie in het gemeentelijk re-integratiebeleid* (februari 2008), van de Raad voor Werk en Inkomen.

tabel IV-1 overzicht aangetroffen en afwezige documenten

		Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs	Bleiswijk	Lansingerland
Voorjaarsnota	2004	Aangetroffen	Aangetroffen	Niet aangetroffen	
	2005	Aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Aangetroffen	Niet aangetroffen	Aangetroffen	
	2007				Aangetroffen
Najaarsnota	2004	Aangetroffen	Aangetroffen	Niet aangetroffen	
	2005	Aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Aangetroffen	Niet aangetroffen	Niet aangetroffen	
	2007				Aangetroffen
Jaarrekening en -verslag	2004	Aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2005	Aangetroffen	Niet aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Aangetroffen	Niet aangetroffen	Aangetroffen	
	2007				
VODU	2004	Aangetroffen	<i>Deels Aangetroffen</i>	Aangetroffen	
	2005	Niet aangetroffen	<i>Deels Aangetroffen</i>	<i>Deels aangetroffen</i>	
Beleidsverslagen inzake re-integratie Wwb	2004	Niet opgesteld	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2005	Niet opgesteld	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2006	Aangetroffen	Aangetroffen	Aangetroffen	
	2007				Onbekend ²⁷

²⁷ De rekenkamer heeft in ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor gevraagd of dit document nog zal worden opgesteld. Hier heeft zij geen antwoord op ontvangen. Het is de rekenkamer daarom onbekend of dit document nog zal worden opgesteld.

Aanvullend heeft de rekenkamer de relevante notulen en besluitenlijsten van de raad- en commissievergaderingen en de tussentijdse presentaties aan de raad inzake re-integratie bekeken.

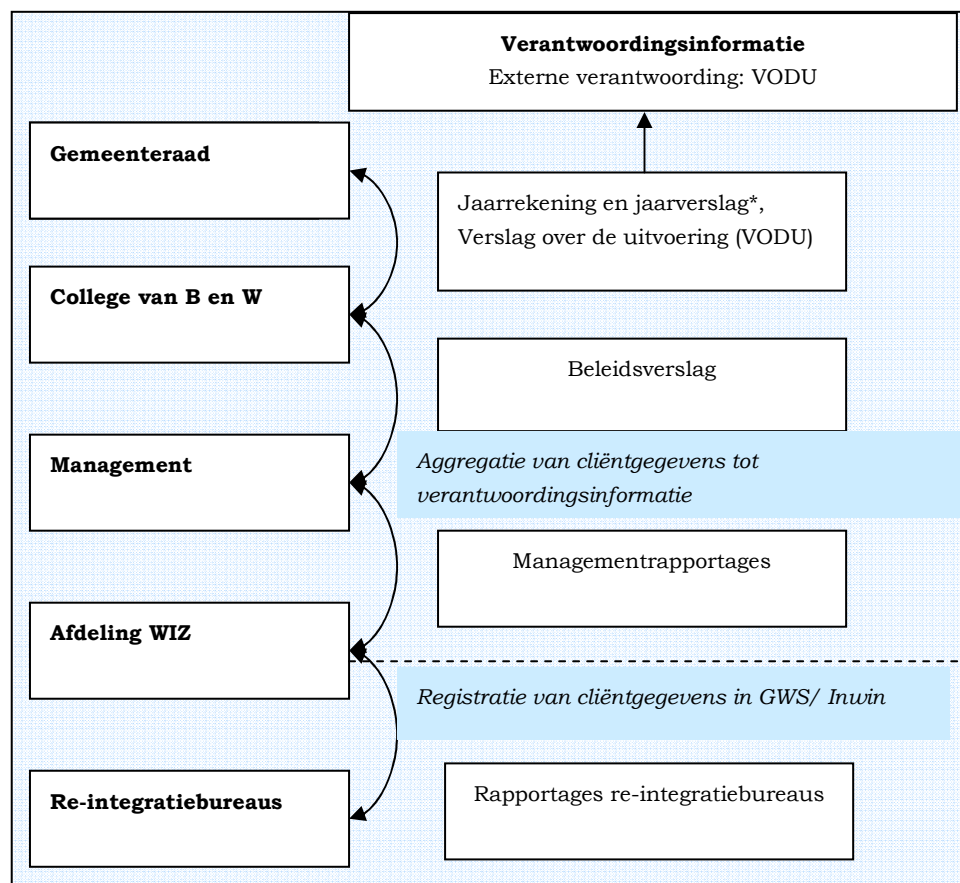
IV-2 **verantwoordingsstructuur**

Bij de beschrijving van de verantwoordingsstructuur is een indeling gemaakt in de interne en externe verantwoordingsstructuur. Bij de interne verantwoordingsstructuur worden documenten besproken die in eerste instantie zijn bedoeld voor interne verantwoording. Bij de externe verantwoordingsstructuur gaat het om documenten die in eerste instantie bedoeld zijn voor verantwoording aan actoren buiten de gemeente, maar die eerst vastgesteld dienen te worden door de gemeenteraad.

In figuur III-1 is de verantwoordingsstructuur inzake de verantwoording over de re-integratietrajecten aan de raad geschetst, zoals deze er idealiter uit ziet voor de 3B gemeenten en Lansingerland.²⁸

²⁸ De figuur is gebaseerd op het 'Actor-model sturing en verantwoording', zoals uiteengezet door de Raad voor Werk en Inkomen in het rapport 'Weten over Werk en Bijstand'. Sturings- en verantwoordingsinformatie in het gemeentelijk re-integratiebeleid' (februari 2008), (blz. 4) en is aangepast aan de specifieke verantwoordingsstructuur in de 3B gemeenten en Lansingerland, zoals uiteengezet in de contracten met de re-integratiebureaus en relevante verordeningen.

figuur IV-1 verantwoordingsstructuur

* Voorafgaand aan het jaarslag en de jaarrekening vindt tussentijdse verantwoording plaats in de voorjaarsnota en de najaarsnota. De rekenkamer heeft deze in haar analyse betrokken. Slechts daar waar er sprake is van een afwijking tussen deze documenten en het jaarverslag en de jaarrekening die niet is toegelicht, zullen deze verantwoordingsdocumenten in dit hoofdstuk worden behandeld.

Van de in de figuur genoemde documenten gaan het jaarverslag en de jaarrekening, het beleidsverslag Wwb en het VODU naar de raad.

IV-2-1 interne verantwoordingsstructuur

De basis van de registratie wordt gevormd door de informatie die de gemeente zelf verzamelt over de cliënten (o.a. persoonsgegevens). Ook betreft het de verantwoordingsdocumenten die de gemeente van de re-integratiebureaus

ontvangt. Hierbij gaat het om de contractueel verplichte maandelijkse rapportages, kwartaalrapportages en nominatieve overzichten die re-integratiebureaus moeten toesturen. Een nominatief overzicht is een overzicht van de geleverde en gefactureerde producten en diensten met betrekking tot het voorgaande kalenderjaar die, volgens de re-integratieverordening, voorzien moet zijn van een accountantsverklaring. Al deze gegevens worden geregistreerd in een basissysteem. Voor Berkel en Rodenrijs was dit basissysteem Inwin. De gemeenten Bergschenhoek en Bleiswijk maakten hiervoor gebruik van het GWS, hetzelfde systeem dat Lansingerland nu ook hanteert

Met de gegevens uit het basissysteem wordt allereerst in managementrapportages inzicht gegeven in de resultaten van de ingezette instrumenten en middelen. Deze managementrapportages worden opgesteld door de afdeling waar sociale zaken belegd zijn en via het afdelingshoofd aan B en W gestuurd. Op basis van de managementrapportages bepaalt de verantwoordelijke wethouder welke verantwoordingsinformatie relevant is voor de raad. Tevens zijn de managementrapportages bedoeld om het de wethouder mogelijk te maken het re-integratiebeleid te kunnen aan- en bijsturen.

De gegevens uit het basissysteem en de managementrapportages vormen de basis voor het opstellen van een beleidsverslag. Het beleidsverslag is een specifiek verantwoordingsdocument betreffende het gevoerde re-integratiebeleid. Daarnaast leggen B en W in het jaarverslag een algemene verantwoording af aan de raad over de wijze waarop zij het beleid, waaronder ook het Wwb beleid, hebben uitgevoerd. In de bijbehorende jaarrekening worden de financiële aspecten nader toegelicht. Naast het jaarverslag bieden tussentijdse verantwoordingsrapportages zoals de voorjaarsnota, de najaarsnota en eventueel de kwartaalrapportages inzicht aan de raad in het tot dan toe uitgevoerde beleid.

IV-2-2 externe verantwoordingsstructuur via de gemeenteraad

Aanvullend op de verantwoordingsrapportages binnen de gemeente moest elke gemeente tot 2006 elk jaar verantwoording over de Wwb afleggen aan het ministerie van SZW. Dit gebeurde via het VODU. Op basis van het VODU vond de afrekening met het ministerie plaats. Deze rapportage aan het ministerie geschiedde aan de hand van een vastgesteld format. Hieruit moest het aantal bijstandsgerechtigden blijken dat met respectievelijk gesubsidieerde arbeid, scholing, activering en sociale activering was bediend. Daarnaast moest het totaal aantal personen dat met enige re-integratievoorziening was bediend worden vermeld. Deze rapportage moest ter goedkeuring ook aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Vanaf 2006 wordt aan het ministerie verantwoord via een bijlage bij de jaarrekening.²⁹

²⁹ Met ingang van het verantwoordingsjaar 2006 is het principe van single information en single audit (sisa) ingevoerd voor de gemeentelijke verantwoording over de Wwb, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en WWIK. Dit betekent dat gemeenten zich over deze regelingen niet langer aan SZW verantwoorden via het bekende VODU, maar via een nieuwe bijlage bij de gemeentelijke jaarrekening. De rekenkamer heeft deze bijlage niet betrokken in haar onderzoek.

IV-3 verantwoordingsinformatie aan de raad door de 3B gemeenten en Lansingerland

IV-3-1 Bergschenhoek

basisinformatie

In Bergschenhoek registreerden de consultants van de gemeente cliëntgegevens in het GWS. Idealiter werden deze gegevens aangevuld door middel van rapportages van re-integratiebureaus. Van deze rapportages heeft de rekenkamer een beperkt aantal maandelijks en nominatieve overzichten gevonden. Kwartaalrapportages zijn niet aangetroffen. Het is niet duidelijk of en hoe de informatie aangeleverd door de re-integratiebureaus door de gemeente Bergschenhoek is verwerkt in het basissysteem.

De gegevens uit het systeem werden pas vanaf maart 2005 geanalyseerd. Op basis van de analyse zijn managementrapportages gemaakt. Deze zijn maandelijks opgesteld tot september 2005, met nog een eenmalige verzameling in maart 2006. De gegevens in de managementrapportage met betrekking tot de re-integratie bestonden onder meer uit:

- het aantal Wwb cliënten;
- het aantal re-integratietrajecten;
- het aantal nug-ers;
- aantallen mensen met vrijwilligerswerk; en
- het aantal personen dat is doorgestroomd naar regulier werk en het aantal dat is uitgestroomd wegens fraude.

verantwoordingsinformatie aan de raad

De gemeente Bergschenhoek heeft in 2004 en in 2005 een VODU naar het ministerie van SZW gestuurd. Deze verslagen zijn vooraf aan de raad voorgelegd. Het verslag van 2005 staat vermeld in de notulen van de raad, maar de rekenkamer heeft het niet in de archieven van de gemeente teruggevonden. Het VODU van 2004 is wel aangetroffen. Hierin zijn cijfers opgenomen over het aantal uitkeringsgerechtigden dat is bediend met gesubsidieerde arbeid, scholing en activering en sociale activering. Er is niet gerapporteerd over de resultaten van deze trajecten.

De afdeling WIZ van Lansingerland heeft in 2007 een beleidsverslag 2006 voor alle 3B gemeenten gezamenlijk opgesteld. In dit verslag is verantwoording afgelegd over de doelmatige en rechtmatige uitvoering van de Wwb en andere relevante regelingen door de voormalige individuele 3B gemeenten. Dit verslag is niet doorgestuurd naar de raad.

Een laatste document waarin B en W verantwoording kunnen afleggen over de re-integratie is het jaarverslag. In de jaarverslagen 2004 en 2005 van de gemeente Bergschenhoek wordt aangegeven dat de uitvoering van de Wwb financiële risico's met zich meebrengt. Als indicator wordt het aantal instromers en uitstromers uit de bijstand vermeld. Hoe deze indicator zich verhoudt tot de uitgevoerde activiteiten en kosten is niet te herleiden. In 2005 is aanvullend verantwoord dat op het gebied van uitstroom is gestart met een pilot workfirst.

TRAJECT ONBEKEND

In het jaarverslag 2006 is het aantal instromers en uitstromers niet meer als indicator opgenomen. Wat betreft re-integratie is het volgende verantwoord:

- inkoop van re-integratietrajecten, creëren stages en aanbidding scholing zijn uitgevoerd binnen de reguliere bedrijfsprocessen;
- in 2006 is aan bewustwording gewerkt op het gebied van het streven om alle uitkeringsgerechtigden doelgericht en naar vermogen te activeren;
- door directe arbeidsbemiddeling is een aantal cliënten in staat geweest om aan het arbeidsproces deel te nemen.

De verantwoording wordt niet toegelicht en/of onderbouwd door middel van cijfers. Verder zijn financieel gezien de uitgevoerde activiteiten gedeeltelijk bij de jaarverslagen van 2004-2006 te herleiden uit de producten. Het is echter niet duidelijk welk gedeelte daarvan re-integratieactiviteiten zijn en om hoeveel trajecten het zou gaan.

frequentie, inzicht verantwoording en aansluiting

Het college van de gemeente Bergschenhoek heeft in de jaren 2004-2006 minimaal één keer per jaar verantwoording afgelegd met daarin informatie over re-integratie. De informatie in de verantwoordingsdocumenten geeft geen inzicht in de behaalde resultaten van de uitgevoerde re-integratietrajecten. De VODU's geven informatie over het aantal uitkeringsgerechtigden dat met een traject is bediend. In de jaarverslagen is alleen de uitstroom uit de bijstand gerapporteerd. Er is geen concrete kwantitatieve informatie opgenomen die betrekking heeft op de uitstroom naar werk en de behaalde resultaten met de re-integratietrajecten.

Bergschenhoek heeft zich gehouden aan de relevante wet- en regelgeving door jaarlijks een VODU op te stellen. De rekenkamer heeft echter niet na kunnen gaan of de verslagen aan alle eisen, zoals bepaald in artikel 77 van de Wwb, hebben voldaan doordat zij de bijlagen van het VODU 2005 niet heeft aangetroffen.

Voorts constateert de rekenkamer dat de verantwoordingsdocumenten niet aansluiten bij de doelstelling uit de programmabegroting. De verantwoordingsinformatie geeft geen inzicht in de mate waarin de doelstelling 'bevorderen en optimaliseren uitstroom c.q. re-integratie en vergroten maatschappelijke participatie' uit de programmabegrotingen is gerealiseerd. De informatie wordt namelijk niet toegelicht en/of onderbouwd door middel van cijfers. De raad wordt bijvoorbeeld niet ingelicht over het aantal cliënten dat als gevolg van directe arbeidsbemiddeling in staat is geweest om deel te nemen aan het arbeidsproces.

De vraag of de informatie consistent en begrijpelijk is, is niet te beantwoorden omdat in de twee verantwoordingsdocumenten niet vergelijkbare informatie is opgenomen en er bovendien geen informatie is opgenomen over de resultaten die zijn behaald met de re-integratietrajecten.

IV-3-2 Berkel en Rodenrijs

basisinformatie

De gemeente Berkel en Rodenrijs registreerde de basisgegevens van de cliënten in het softwaresysteem Inwin. Uit gesprekken met medewerkers van de voormalige gemeente blijkt dat dit systeem niet goed functioneerde. Medewerkers hielden er daarom veelal een eigen schaduwadministratie op na.

De gemeente ontving ook informatie vanuit de re-integratiebureaus. Dit betrof met name de kwartaalrapportages en maandelijkse overzichten. Niet alle rapportages zijn teruggevonden. De rekenkamer heeft daarnaast maar één nominatief overzicht van een re-integratiebureau aangetroffen. De gegevens die van de re-integratiebureaus kwamen zijn niet toegevoegd aan de informatie in het basissysteem, omdat het systeem niet afdoende functioneerde.

De wel geregistreerde gegevens zijn verwerkt tot managementinformatie. Voor 2004, 2005 en 2006 zijn er jaarlijkse managementoverzichten opgesteld door de afdeling Sociale Zaken, waarin onder andere over het Wwb- en re-integratie beleid wordt gerapporteerd. Daarnaast heeft de rekenkamer voor 2005 een 8-maandsmanagementrapportage (over januari tot en met augustus 2005) aangetroffen.

De gegevens in de managementrapportage met betrekking tot de re-integratie bestonden onder meer uit:

- het aantal Wwb cliënten;
- het aantal re-integratietrajecten, ingedeeld naar fase;
- de uitstroom uit de Wwb met reden.

Uit de managementrapportages is niet af te leiden of uitstroom plaats heeft gevonden na het volgen van een traject. Daarnaast lijkt de informatie in de managementrapportage 2005 intern niet consistent. Een voorbeeld is dat onder de activeringsfase 'zorgtaak' staat opgenomen bij de activiteiten. 'Zorgtaak' is echter ook opgenomen als reden voor plaatsing in een rustfase. Of dit een dubbeltelling tot gevolg had, is voor de rekenkamer niet vast te stellen.

verantwoordingsinformatie aan de raad

De managementinformatie en de basisregistratie vormen de bronnen voor de verantwoording aan de raad (in de vorm van VODU's, beleidsverslagen en jaarrekening en jaarverslag). De gemeente Berkel en Rodenrijs heeft in de jaren 2004 en 2005 een VODU naar het ministerie van SZW gestuurd. Deze documenten zijn ook door de raad vastgesteld. De rekenkamer heeft deze beide aangetroffen, maar zonder bijlagen, waarin gegevens over het aantal uitkeringsgerechtigden dat is bediend met gesubsidieerde arbeid, scholing en activering en sociale activering zouden moeten staan. Het ontbreekt de rekenkamer derhalve aan inzicht in resultaten zoals aangegeven in het VODU.

Een andere bron van informatie voor de raad over de re-integratie is het beleidsverslag Wwb. In Berkel en Rodenrijs is voor 2004 en 2005 een beleidsverslag Wwb opgesteld dat een verantwoording bevat over de re-integratie. De

TRAJECT ONBEKEND

beleidsverslagen beschrijven hoeveel mensen in elke trajectsoort zitten en welke activiteiten zij volgen. Daarnaast is gerapporteerd hoeveel cliënten zijn uitgestroomd. In 2004 is dit ook per re-integratiebureau gedaan. In 2006 heeft de gemeente Berkel en Rodenrijs geen beleidsverslag Wwb meer opgesteld. Wel geldt net als voor Bergschenhoek dat in 2007 door de afdeling WIZ van Lansingerland alsnog een beleidsverslag 2006 is geschreven over het Wwb beleid van de 3B gemeenten. Dit verslag is niet doorgestuurd naar de raad.

In de periode 2004-2006 heeft de gemeente Berkel en Rodenrijs zich daarnaast jaarlijks verantwoord over het uitgevoerde beleid in de jaarverslagen. De rekenkamer beschikte voor haar analyse over het jaarverslag 2004. Jaarverslagen 2005 en 2006 zijn niet aangetroffen in de archieven van Berkel en Rodenrijs. In het jaarverslag 2004 wordt aangegeven dat de Wwb is geïmplementeerd en dat B en W een re-integratieverordening en aanpalend beleid hebben opgesteld. Verder wordt aangegeven dat het doel 'alle uitkeringsgerechtigden indiceren voor een reïntegratietraject', uit de programmabegroting 2004, is gerealiseerd. Hierbij wordt verwezen naar het beleidsverslag Wwb 2005, waarin de resultaten van de bestandsanalyse worden beschreven. Tevens wordt weergegeven hoeveel re-integratietrajecten er lopen en hoeveel uitstroom door de re-integratietrajecten is gerealiseerd. Het ontbreekt aan inzicht in de kosten die de uitvoering van het beleid met zich hebben meegebracht.

Tussentijds heeft de wethouder in 2006 nog verantwoording afgelegd over het gevoerde re-integratiebeleid door middel van een presentatie op 27 juni 2006 in de vergadering van de raadscommissie Dienstverlening. Bij deze gelegenheid heeft het CWI uitleg gegeven over de route die cliënten daar moeten doorlopen (route A en route B; zie hoofdstuk III) en heeft zij informatie gegeven over de werkeloosheidscijfers in de regio en met name voor Berkel en Rodenrijs. Daarnaast heeft de gemeente aan de commissie Dienstverlening de gegevens van uitkeringsgerechtigden en de re-integratietrajecten verstrekt zoals deze waren per 31 januari 2006. Daarbij is niet ingegaan op de uitstroom. Vervolgens heeft het re-integratiebureau Werkplan aan de commissie het één en ander toegelicht over zijn werkzaamheden. Daarbij is het onder andere ingegaan op de resultaten van de ingezette trajecten (aangemelde trajecten, niet gestarte trajecten, gestarte trajecten, afgesloten trajecten en succesvolle trajecten).

Naast de reguliere rapportages zoals hierboven beschreven, is er nog een vorm van verantwoording in Berkel en Rodenrijs. Deze gemeente heeft namelijk een contract afgesloten met het ministerie van SZW in het kader van de Tijdelijke stimuleringsregeling bevordering, activering en uitstroom Awb, IOAW en IOAZ. Hiertoe diende Berkel en Rodenrijs zich jaarlijks aan het ministerie te verantwoorden over het aantal gerealiseerde re-integratietrajecten en uitstroom. Daarvoor werden ook de redenen voor uitstroom en de redenen voor aanvraag uitkering geregistreerd. De rekenkamer heeft niet kunnen vaststellen of deze rapportages aan de raad zijn voorgelegd.

frequentie, inzicht verantwoording en aansluiting

In de gemeente Berkel en Rodenrijs is door middel van de beleidsverslagen, VODU's en de informatie in de jaarverslagen meer dan één keer per jaar verantwoording afgelegd aan de raad over de resultaten die met de re-integratietrajecten zijn bereikt. De informatie geeft inzicht in de behaalde resultaten wanneer het gaat om uitstroom via een re-integratiebureau en uitstroom door de inzet van trajecten. Resultaten van eigen trajecten van de gemeente zijn niet inzichtelijk, evenmin als de resultaten van activeringstrajecten.

De gemeente Berkel en Rodenrijs heeft zich gehouden aan de relevante wet- en regelgeving door jaarlijks een VODU op te stellen. De rekenkamer heeft echter niet na kunnen gaan of de verslagen aan alle eisen, zoals bepaald in artikel 77 van de Wwb, hebben voldaan doordat zij de bijlagen van de VODU's niet heeft aangetroffen.

De verantwoording in de vorm van het beleidsverslag sluit goed aan op de doelstellingen die B en W in het beleidsplan hebben opgenomen. Bij elke doelstelling wordt verantwoord wat de realisatie op dit gebied was. Hierbij merkt de rekenkamer echter op dat de informatie in de beleidsverslagen die de raad ontving niet volledig betrouwbaar was, zoals blijkt uit de beschrijving van de basisinformatie. Het softwaresysteem Inwin, waarin de basisgegevens van de cliënten werden geregistreerd, functioneerde niet goed. Daarnaast constateert de rekenkamer dat de verantwoording uit de jaarverslagen niet altijd aansluit bij doelstellingen en prestaties uit de programmabegrotingen. De taakstellende prestaties met betrekking tot uitstroom in de begroting 2004 en jaarstukken 2004 komen niet met elkaar overeen³⁰.

voorbeeld Berkel en Rodenrijs: doelstelling en verantwoording sluiten niet op elkaar aan

In 2004 is in de begroting als taakstellende prestatie opgenomen dat gestreefd wordt om tenminste 10 cliënten te laten uitstromen binnen de regelingen (Algemene bijstandswet e.d.).

In de jaarstukken van 2004 wordt gerapporteerd dat de geplande mijlpaal was om 19 personen te laten uitstromen door trajecten waarbij 11,5 was gerealiseerd.¹

Ten slotte constateert de rekenkamer dat het aantal personen dat met enige re-integratievoorziening is bediend, zoals vermeld in het VODU 2004, niet consistent lijkt met de cijfers uit het beleidsverslag 2004.³¹

³⁰ In het beleidsplan 2005 inzake Werk, Inkomen en Zorg staat in een voetnoot aangegeven dat in de begroting voor de jaren 2004 en 2005 de verkeerde cijfers zijn genoemd t.a.v. de stimuleringsregeling: 'De Tijdelijke Stimuleringsregeling Activering en Uitstroom door middel van Klantmanagement'.

³¹ Onder een re-integratievoorziening, zoals gehanteerd in het VODU Wwb, vallen activiteiten die worden ingezet in het kader van gesubsidieerde arbeid, scholing en activering en sociale activering. Het gaat hierbij onder andere om loonuitgavensubsidies, beroepskeuzeadvies, educatie LO+ niveau, educatie hoger, scholing, beroepsgerichte training, arbeidsbemiddeling, persoonsgerichte activiteiten, maatschappelijk nuttige activiteiten (w.o. vrijwilligerswerk) e.d. (Bron: Ministerie van SZW, Handreiking behorende bij Verslag over de Uitvoering WWB 2004 Als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Regeling Wwb, pp. 7- 8).

voorbeeld Berkel en Rodenrijs: inconsistenties tussen verantwoordingsdocumenten

In het VODU 2004 staat in bijlage 1 o.a. opgenomen:

- 'totaal aantal personen dat met enige reïntegratievoorziening is bediend (dus exclusief overloop/ zie handreiking): 32'

In het beleidsverslag over 2004 is echter opgenomen dat in totaal 102 cliënten zich in de activeringsfase bevonden. In een tabel is vervolgens aangegeven hoe deze cliënten verspreid zijn over de verschillende trajecten en activiteiten. Niet duidelijk is of alle activiteiten ook vallen onder een re-integratievoorziening. Duidelijk is in ieder geval dat de cijfers niet stroken met de 32 personen genoemd in het VODU 2004.

In het beleidsverslag 2004 staat aangegeven dat in ieder geval:

- 16 personen in een sociaal activering traject zaten en aan vrijwilligerswerk deden;
- 19 personen zich in een uitstroomtraject bevonden;
- 19 personen zich in een taaltraject bevonden;
- 2 mensen zich in een opleiding bevonden.

Dat komt neer op in ieder geval 56 mensen die met een re-integratievoorziening, volgens de definitie als gehanteerd in het VODU, zijn bediend.

Een verklaring voor de afwijking tussen de cijfers in het VODU 2004 en het beleidsverslag 2004 zou kunnen zijn dat in het beleidsverslag 2004 ook personen zijn meegeteld die in 2003 al een re-integratievoorziening aangeboden hebben gekregen en waarvan de activiteit nog steeds loopt, terwijl in het VODU alleen de personen die in 2004 zijn bediend met een re-integratievoorziening zijn vermeld. In de documenten wordt echter niet toegelicht aan de raad op welke periode de gegevens betrekking hebben. Bovendien worden de termen niet duidelijk toegelicht. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk waarom cliënten met een maatregelentraject worden ingedeeld bij de activeringstrajecten. De verantwoordingsinformatie is daardoor niet begrijpelijk voor de raad.

voorbeeld II Berkel en Rodenrijs: inconsistenties tussen verantwoordingsdocumenten

In de jaarstukken 2004, programma 102 werk en inkomen, staat bij de realisatie van de uitstroombevordering aangegeven:

- dat er **23** re-integratietrajecten zijn gerealiseerd en dat er **11,5³²** cliënten door de re-integratietrajecten zijn uitgestroomd.

In het Wwb beleidsverslag 2004 staat echter aangegeven:

- dat er **28** re-integratietrajecten zijn gerealiseerd en dat er **7** cliënten door de re-integratietrajecten zijn uitgestroomd.

Het Wwb beleidsverslag 2004 is op 28 april 2005 behandeld in de raadsvergadering. De jaarstukken 2004 zijn op 26 mei 2005 behandeld in de raadsvergadering. Het verschil tussen de cijfers wordt niet toegelicht in de verantwoordingsdocumenten.³³

³² Niet bekend is wat de betekenis is van een '0,5 cliënt'.

IV-3-3 Bleiswijk

basisinformatie

In Bleiswijk registreerden de consultants van de gemeente gegevens in het GWS. Idealiter worden deze gegevens aangevuld door middel van rapportages van re-integratiebureaus. Van deze rapportages heeft de rekenkamer niet alle maandelijks overzichten, kwartaalrapportages en nominatieve overzichten kunnen achterhalen. Zij heeft alleen de nominatieve overzichten voorzien van accountantsverklaring voor 2004 en 2005 van het re-integratiebureau Hudson kunnen achterhalen. De nominatieve overzichten van Sagenn heeft zij niet terug kunnen vinden. Verder heeft de rekenkamer alleen de kwartaalrapportages met toelichting van het 3^e kwartaal 2004 en het 2^e kwartaal 2005 van Hudson kunnen achterhalen. De kwartaalrapportages van Sagenn heeft zij niet terug kunnen vinden. De rekenkamer heeft verder niet kunnen vaststellen of en hoe deze informatie van de re-integratiebureaus is verwerkt in de eigen basissystemen.

In het GWS zijn gegevens geregistreerd over duur van de uitkering, de ingekochte trajecten etc. Op basis van deze informatie zijn verschillende managementrapportages opgesteld. Deze rapportages waren gericht aan B en W. De rekenkamer heeft niet alle managementrapportages aangetroffen. In 2005 is er ter kennisgeving een 'stand van zaken' document betreffende re-integratie van uitkeringsgerechtigden naar B en W gestuurd. Hierin wordt gerapporteerd over de samenstelling van het klantenbestand, de lopende re-integratietrajecten en de afgesloten contracten met de re-integratiebureaus. Daarnaast zijn er in 2005 en 2006 een aantal kwartaalrapportages van de afdeling Sociale Zaken opgesteld die ter instemming zijn doorgestuurd naar het college. Hiervan heeft de rekenkamer de 2^e en 3^e kwartaalrapportage over 2005 en het 1^e kwartaalrapportage over 2006 kunnen achterhalen. In de kwartaalrapportages over 2005 wordt met betrekking tot de re-integratietrajecten gerapporteerd over het aantal cliënten en de soorten trajecten die worden gevolgd. In de kwartaalrapportage 2006 staat echter met betrekking tot de re-integratie alleen vermeld dat een contract is afgesloten met work2. Daarnaast is de instroom in en uitstroom uit de Wwb weergegeven.

verantwoordingsinformatie aan de raad

De managementinformatie en de basisregistratie vormen het uitgangspunt voor de verantwoording aan de raad (in de vorm van VODU's, beleidsverslagen en jaarrekening en jaarverslag).

De gemeente Bleiswijk stuurde in 2004 en 2005 haar VODU naar het Ministerie van SZW. Dit document is ook door de raad vastgesteld. Beide VODU's zijn

³³ Tevens heeft de rekenkamer geconstateerd dat de cijfers over de re-integratietrajecten en gerealiseerde uitstroom door die trajecten, zoals genoemd in de jaarstukken 2004 en het Wwb beleidsverslag 2004, niet overeen komen met de opgegeven cijfers aan het Ministerie van SZW in de jaaropgave 2004 in het kader van de Tijdelijke stimuleringsregeling bevordering, activering en uitstroom Awb, IOAW en IOAZ. In de jaaropgave wordt een realisatie aangegeven van 26 trajectplannen en 20 uitgestroomde cliënten door die trajectplannen.

TRAJECT ONBEKEND

aangetroffen. In het VODU van 2004 is de bijlage opgenomen met gegevens over het aantal uitkeringsgerechtigden dat is bediend met gesubsidieerde arbeid, scholing en activering en sociale activering. In het VODU staat niet wat de resultaten van deze trajecten zijn. In het VODU van 2005 ontbreekt deze verplichte bijlage met aantallen.

In de periode 2004-2006 heeft de gemeente Bleiswijk zich daarnaast jaarlijks aan de raad verantwoord over het uitgevoerde re-integratie beleid in de beleidsverslagen.³⁴ In de beleidsverslagen heeft de gemeente Bleiswijk inzicht gegeven in de opbouw van het klantenbestand naar leeftijd, uitkomst van medische adviezen en uitkeringsduur. Tevens zijn overzichten opgenomen van aantallen trajecten die zijn ingezet. In 2005 zijn hier expliciet aantallen taaltrainingen en vrijwilligersactiviteiten bij opgenomen, in 2004 waren die niet opgenomen. In 2004 heeft de gemeente Bleiswijk in het beleidsverslag gerapporteerd over het aantal aanmeldingen bij de re-integratiebureaus tot dan toe en het aantal mensen dat hiervan is bemiddeld naar regulier werk, is bemiddeld naar sociale activering, is uitgevallen en niet is opgenomen in een traject. In het beleidsverslag 2004 wordt niet toegelicht vanaf wanneer de meting naar de uitstroom van regulier werk bij de verschillende re-integratiebureaus is gedaan. Daarnaast is het de rekenkamer niet duidelijk hoe de gegevens van de re-integratiebureaus (waar na berekening blijkt dat er nog 14 trajecten zouden moeten lopen), stroken met de gegevens over lopende trajecten (13). Dit verschil is niet toegelicht in het beleidsverslag. In het beleidsverslag 2005 constateert de rekenkamer ook niet nader toegelichte inconsistenties tussen de cijfers. Zo wordt er een overzicht gegeven van het aantal cliënten naar leeftijd op 31 december 2005. Bij elkaar opgeteld gaat het in dit overzicht om een totaal van 66 cliënten. Daaronder wordt echter een overzicht gegeven van de cliënten naar uitkeringsduur waar het totaal opgetelde cliëntenbestand komt op 70 cliënten.

Ook in Bleiswijk heeft de raad in de periode 2004-2006 elk jaar het jaarverslag ontvangen waarmee het dagelijks bestuur zich heeft verantwoord over het gevoerde beleid. De gepresenteerde gegevens betreffen voornamelijk de activiteiten die door de gemeente zijn ondernomen op het gebied van re-integratie. Programma Zorg in het jaarverslag 2004 geeft voorts het aantal personen weer dat is uitgestroomd naar betaald werk door middel van de ingezette re-integratietrajecten. Het programma Werk en Inkomen uit de jaarverslagen 2005 en 2006 geven weer hoeveel cliënten een traject aangeboden hebben gekregen. Hoe dit aantal zich verhoudt tot het totale klantenbestand wordt echter niet toegelicht.

frequentie, inzicht verantwoording en aansluiting

In de gemeente Bleiswijk is door middel van de beleidsverslagen, VODU's en de informatie in de jaarverslagen meer dan één keer per jaar verantwoording afgelegd aan de raad met betrekking tot re-integratietrajecten. Met de verantwoording wordt ten dele inzicht gegeven in de resultaten die zijn bereikt met re-integratietrajecten. Niet in alle verantwoordingsdocumenten wordt gerapporteerd over de resultaten- in de zin van uitstroom en maatschappelijke participatie- die zijn bereikt met de re-

³⁴ 'Beleidsverslag 2004/ 2005 Wet werk en bijstand, afdeling Sociale Zaken'.

TRAJECT ONBEKEND

integratietrajecten, maar in het jaarverslag 2004 wordt wel aangegeven hoeveel cliënten er zijn bemiddeld naar regulier werk door de re-integratiebureaus. Hierbij wordt niet aangegeven over welke jaren die resultaten zijn behaald. In het jaarverslag 2004 wordt ook weergegeven hoeveel cliënten zijn uitgestroomd naar betaald werk na een traject, maar dit behaalde resultaat wordt verder niet toegelicht en er wordt niet gespecificeerd welke trajecten tot die uitstroom hebben geleid. De informatie is hierdoor niet altijd volledig begrijpelijk. Voorts concludeert de rekenkamer dat de verantwoordingsinformatie tussen de verschillende documenten en binnen één document niet altijd consistent is.

voorbeeld: inconsistenties verantwoordingsgegevens aan de raad in Bleiswijk.

In het beleidsverslag 2004 is aangegeven dat er bij verloop klantenbestand op 31 december in 2004 **76** klanten zijn. In hetzelfde verslag staat ook aangegeven dat bij optellen van 'klanten naar leeftijd op 31 december 2004' het aantal klanten **98** is. Een afwijking van 22 klanten.

De rekenkamer concludeert dat de verantwoording niet goed aansluit op de beleidsdocumenten. De jaarverslagen bieden redelijk inzicht in het gevoerde beleid en de behaalde resultaten; de doelstellingen in de begroting zijn echter niet zo concreet geformuleerd. Voor wat betreft de naleving van de wet- en regelgeving constateert de rekenkamer dat Bleiswijk over 2004 en 2005 de verplichte VODU-rapportages heeft vastgesteld.

IV-3-4 Lansingerland

basisinformatie

In Lansingerland registreren de consultants de basisgegevens van de cliënten in het GWS. Idealiter worden deze gegevens aangevuld door middel van de rapportages van de re-integratiebureaus. Momenteel heeft Lansingerland een contract afgesloten met één re-integratiebureau, namelijk Werkplan. De afdeling WIZ heeft aangegeven dat voortgangsrapportages zich op cliëntniveau en de bijbehorende dossiers bevinden en niet als separaat document zijn gearcheeerd. De rekenkamer heeft geen kwartaalrapportages met toelichting of het nominatief overzicht over 2007 aangetroffen. Het is daardoor niet duidelijk geworden hoe de informatie wordt aangeleverd door het re-integratiebureau en wordt verwerkt in het basissysteem.

De geregistreerde gegevens worden verwerkt in managementinformatie. Over 2007 gebeurde dit in de vorm van een verslag van de afdeling. Het verslag bestaat uit een aantal tabellen en grafieken. In dit verslag is geen toelichting op de tabellen en grafieken opgenomen. De gegevens in het verslag bestaan onder meer uit:

- het aantal cliënten en de onderverdeling van de cliënten in de Wwb, BBZ, IOAW en IOAZ;
- de burgerlijke staat van de cliënten;
- de instroom en diverse redenen van instroom van de cliënten;
- de uitstroom en diverse redenen van uitstroom van de cliënten e.d.

TRAJECT ONBEKEND

Met betrekking tot het re-integratiebeleid wordt specifiek gerapporteerd:

- een overzicht van het aantal trajecten onderverdeeld naar soort traject (arbeidsgericht traject, educatietraject, pauzetraject, sociale activeringstraject, zorgtraject, geen trajectplan en onbekend);
- een overzicht van het aantal trajecten met uitkering.

Uit het verslag is niet af te leiden of uitstroom heeft plaats gevonden na het volgen van een traject. Het verslag is door de afdeling aan de portefeuillehouder verstrekt.

verantwoordingsinformatie aan de raad

De verantwoording Wwb 2007 'dient- als onderdeel van de bijlage bij de gemeentelijke jaarrekening 2007- uiterlijk op 15 juli 2008 door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn te ontvangen'³⁵. Het jaarverslag over 2007 is nog niet gereed. De verantwoording Wwb over 2007 is nog niet beschikbaar. De tussentijdse verantwoordingen- de voorjaarsnota en de najaarsnota 2007- over het gemeentelijke beleid, waaronder ook het Wwb beleid, zijn wel beschikbaar. Hierin wordt echter geen specifieke toelichting gegeven op het re-integratiebeleid.

Een andere wijze waarop de raad geïnformeerd kan worden over de re-integratietrajecten, is door middel van een beleidsverslag. Lansingerland heeft over 2006 een beleidsverslag opgesteld inzake o.a. re-integratie van de 3B gemeenten. In dit verslag is verantwoording afgelegd over de doelmatige en rechtmatige uitvoering van de Wwb en andere relevante regelingen door de voormalige individuele 3B gemeenten. Dit verslag is behandeld in het college en in de besluitenlijst van 03 juli 2007 is terug te lezen dat het verslag ter advisering en vaststelling doorgestuurd zou worden naar de commissie Wonen en Werken en de gemeenteraad. Het beleidsverslag is uiteindelijk echter niet doorgeleid naar de commissie en de raad. De rekenkamer heeft de reden hiervoor niet kunnen achterhalen. ³⁶ Het beleidsverslag 2007 van Lansingerland is niet opgesteld. Doordat een beleidsplan voor 2007 ontbreekt, is het niet aannemelijk dat er wel een beleidsverslag zal worden opgesteld.

frequentie, inzicht verantwoording en aansluiting

Lansingerland heeft over 2007 nog geen verantwoording afgelegd. Het jaarverslag 2007 is ten tijde van dit onderzoek nog niet verschenen. Op basis van de verstrekte informatie in de voor- en najaarsnota acht de rekenkamer het niet waarschijnlijk dat er specifiek over de re-integratie een verantwoording wordt opgesteld. Van ambtelijke zijde heeft de rekenkamer vernomen dat het beleidsverslag over de uitvoering Wwb waarschijnlijk niet wordt opgesteld.

³⁵ Zoals te lezen in het document 'Toelichting bij het Voorlopig verslag Wwb 2007'. Pagina 1.

³⁶ In de raad is op 20 september wel een beleidsnotitie en re-integratieverordening Cliëntenparticipatie Wwb behandeld. De rekenkamer heeft niet kunnen nagaan of het beleidsverslag 2006 wellicht was bijgevoegd in de notitie.

IV-4 **conclusies**

De 3B gemeenten hebben zich in de periode 2004-2006 ten minste één keer per jaar verantwoord over het re-integratiebeleid. Deze verantwoording was echter niet altijd goed toegesneden op de uitstroom naar werk door re-integratie. Daar waar cijfermatig inzicht werd verstrekt, had deze veelal betrekking op uitstroom ongeacht de reden. De mate waarin de verstrekte informatie inzicht geeft in de realisatie van de doelstellingen is voor alle drie de gemeenten beperkt.

Ook bleek de aangeleverde informatie niet altijd consistent en begrijpelijk. De informatie in de verantwoordingsdocumenten verschilde soms van elkaar zonder dat duidelijk werd waar deze verschillen door ontstonden en waar de gegevens feitelijk betrekking op hadden.

Voor wat betreft de naleving van de wet- en regelgeving met de verantwoordingsdocumenten geldt dat voor alle 3B gemeenten VODU-rapportages zijn opgesteld. De rekenkamer heeft echter door het ontbreken van een aantal bijlagen niet kunnen vaststellen of deze rapportages altijd voldeden aan de inhoudelijke voorschriften.

De gemeente Lansingerland heeft zich nog niet over de uitvoering van het re-integratiebeleid verantwoord. Daarmee voldoet de gemeente op dit moment niet aan de norm dat zij zich minimaal één keer per jaar verantwoordt over het uitgevoerde beleid. Doordat er (nog) geen verantwoording heeft plaatsgevonden, kan de rekenkamer niet vaststellen of de informatie begrijpelijk en consistent is en of deze aansluit bij de doelen die de gemeente heeft gesteld. Voor wat betreft de naleving van wet- en regelgeving geldt dat de verantwoording aan het rijk in het kader van SISA bij het jaarverslag zal plaatsvinden. Dit verslag was ten tijde van het onderzoek van de rekenkamer nog niet beschikbaar.

V resultaten

V-1 inleiding

In dit hoofdstuk worden de volgende onderzoeksvragen behandeld:

- welke (duurzame) uitstroom is gerealiseerd in de verschillende 3B gemeenten en Lansingerland?
- welke (duurzame) uitstroom is door de verschillende re-integratiebureaus gerealiseerd?

Bij de beantwoording van deze vragen proberen we inzicht te geven in de gerealiseerde uitstroom. We zullen daarbij ook kijken naar de duurzaamheid van deze uitstroom.

De normen voor de beoordeling van de (duurzame) uitstroom zijn:

- gegevens over uitstroom zijn controleerbaar;
- de duurzaamheid van de uitstroom is controleerbaar.

Normen voor het bepalen van de behaalde resultaten zijn:

- er zijn gegevens beschikbaar over de instroom, de uitstroom, de verrichte activiteiten (c.q. trajecten) en de kosten;
- de gegevens bieden een betrouwbaar inzicht in de samenstelling van het cliëntenbestand;
- de gegevens bieden een betrouwbaar inzicht in de uitgevoerde re-integratieactiviteiten in relatie tot de kosten.

In hoofdstuk II is al aangegeven dat er twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van informatie die inzicht geeft in de behaalde resultaten. In paragraaf V-2 wordt een toelichting gegeven op de beschikbaarheid en de betrouwbaarheid van de verkregen informatie om de onderzoeksvragen die in dit hoofdstuk centraal staan te kunnen beantwoorden. Omdat de rekenkamer in ieder geval bij benadering een antwoord wil geven op de onderzoeksvragen geven we in paragraaf V-3 een overzicht van de omvang van het Wwb bestand en het aantal gevolgde trajecten. In paragraaf V-4 gaan we in op de in- en uitstroomcijfers: hoeveel mensen zijn in- en uit de Wwb gestroomd? Daarna volgt, in paragraaf V-5, een overzicht met aanvullende gegevens die nodig zijn voor het inzicht in de resultaten die worden bereikt met re-integratietrajecten. Het hoofdstuk sluit af met enkele conclusies.

V-2 toelichting op de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie

Om de onderzoeksvragen over de uitstroomresultaten te kunnen beantwoorden heeft de rekenkamer zich in eerste instantie gebaseerd op de resultaten die zijn vermeld in verantwoordingsrapportages aan de raad. Zoals in hoofdstuk IV al is aangegeven, ontbreekt deze informatie veelal in de rapportage aan de raad. Ook bleken de wel beschreven resultaten niet consistent.

Voor het inzichtelijk maken van de resultaten dienen er consistente en betrouwbare gegevens over de uitstroom aanwezig te zijn. De rekenkamer heeft zich daarom vervolgens gebaseerd op de aanwezige managementinformatie. De 3B gemeenten in de periode 2004-2006 en Lansingerland in 2007 hebben echter niet gestuurd op duurzame uitstroom als gevolg van re-integratie. De focus van de gemeenten lag en ligt, zoals eerder aangegeven, bij het realiseren van uitstroom uit de bijstand. De management informatie die hiervoor beschikbaar is, betreft momentopnamen van aantallen mensen die in de bijstand zitten en indicatoren die daarvoor een verklaring kunnen geven. Daarnaast kunnen de beschikbare gegevens niet met elkaar verbonden worden, waardoor een duidelijk inzicht in het cliëntenbestand en de (on)mogelijkheden van de cliënten ontbreekt

Om toch inzicht te kunnen geven in de behaalde resultaten van de Wwb re-integratietrajecten heeft de rekenkamer uiteindelijk getracht zelf een overzicht samen te stellen van de duurzame uitstroom per 3B gemeente en per re-integratiebureau. Hiertoe heeft zij de benodigde gegevens die zijn opgenomen in de registratiesystemen van de desbetreffende 3B gemeenten en Lansingerland opgevraagd bij de afdeling WIZ. Vervolgens heeft de gemeente het externe bureau opdracht gegeven om verschillende overzichten aan te leveren. Dit betreffen overzichten die volgens de rekenkamer inzicht aan de raad kunnen bieden in zowel de stand van zaken als de resultaten van de inzet van de re-integratie instrumenten. Daartoe moest de gemeente nieuwe samenstellingen van informatieoverzichten aanmaken en gegevens hergroeperen. Een voorbeeld hiervan is het hanteren van een cohort per jaar, waardoor inzicht wordt verkregen over het verloop van mensen die in een bepaald jaar zijn ingestroomd. Ook moesten de informatiesystemen van de verschillende gemeenten aan elkaar worden gekoppeld. De gemeente heeft bij aanlevering van de gegevens de kanttekening laten plaatsen dat de gegevens over 2004-2006 niet als volledig betrouwbaar mogen worden gezien. Er is geen eenduidige registratie tussen de verschillende gemeenten door bijvoorbeeld het gebruik van verschillende definities en er is geen volledige zekerheid over de juiste invoer van gegevens. Ook hebben niet alle gemeenten hetzelfde geregistreerd, waardoor het soms voor een gemeente niet mogelijk is een bepaald overzicht op te leveren. Voorts meldt de gemeente dat de conversie van de verschillende registratiesystemen naar het nieuwe systeem hebben kunnen bijdragen aan een verschil in aantallen. Deze verschillen worden echter nooit toegelicht in de verantwoordingsdocumenten die naar de raad zijn gestuurd.

'In Berkel en Rodenrijs heeft het ook te maken met het feit dat in 2006 overgestapt is op een nieuw uitkeringssysteem namelijk Civision Uitkeringen. In 2005 werd nog gewerkt met GLOBIT-NTS. De gegevens zijn geconverteerd van het ene pakket naar het andere. Dit betekent dat een klant die beëindigd wordt in het nieuwe pakket met terugwerkende kracht, niet beëindigd wordt in het oude pakket. In 2007 is Berkel en Rodenrijs weer overgegaan op een ander softwarepakket namelijk GWS4all. Bij dergelijke conversies is het onvermijdelijk dat er verschillen ontstaan'. (bron: mail d.d. 19 maart inzake verklaring van gevonden verschillen in aantallen)

TRAJECT ONBEKEND

Tijdens de analyse door de rekenkamer van de aangeleverde gegevens bleken de aangeleverde gegevens niet betrouwbaar (zie ook hoofdstuk III).

Zo wijkt de stand van zaken op 31 december van een bepaald jaar (t0) af van de stand van zaken op 1 januari van het volgende jaar (t1). Het is de rekenkamer niet bekend waar dit verschil door wordt veroorzaakt. Een denkbare verklaring is dat iemand die op 31 december t0 was geregistreerd op 1 januari t1 aan een baan is begonnen en dus per die datum is uitgestroomd. Een andere mogelijkheid is dat een bestandsanalyse heeft plaatsgevonden waardoor gegevens op 1 januari zijn gecorrigeerd. De rekenkamer heeft deze noch andere mogelijke verklaringen onderzocht.

voorbeeld Berkel en Rodenrijs

- op 31 december 2005 bevat het bestand **172** cliënten. Op 1 januari 2006 bevat het bestand **157** cliënten;
- tussen 31 december 2004 en 1 januari 2005 is de geregistreerde fase-indeling van cliënten in Berkel en Rodenrijs veranderd. Zo waren op 31 december 2004 **110** mensen ingedeeld in fase 4, terwijl dit er op 1 januari 2005 nog maar **100** waren;
- het aantal mensen in fase 1 en fase 3 en de mensen waarvan de fase-indeling nog bepaald moest worden is tussen 31 december 2004 en 1 januari 2005 **gestegen**.

In het ambtelijk hoor en wederhoor geeft de afdeling WIZ als verklaring aan dat de meting van cliënten op 31 december 2005 en 1 januari 2006 een meting is in twee verschillende systemen. Er heeft een opschoning van het bestand plaatsgevonden.

Het Wwb-bestand in het basissysteem bevat gegevens over het aantal uitkeringen en het aantal cliënten in het bestand. In een aantal gevallen blijkt het aantal uitkeringsdossiers hoger te liggen dan het aantal cliënten. Deze verschillen zijn gevonden in Bleiswijk, Bergschenhoek en Lansingerland. Voor Berkel en Rodenrijs waren gegevens over het aantal uitkeringen niet beschikbaar. Een verklaring voor dit verschil heeft de rekenkamer niet kunnen vaststellen.

voorbeeld Bleiswijk

- op 31 december 2005 bevat het bestand **57** cliënten. Het aantal uitkeringsdossiers op 31 december 2005 is **58**;
- in 2005 zijn **34** uitkeringsdossiers 'uitgestroomd' uit het bestand, terwijl er **31** cliënten zijn uitgestroomd.

De gemeente geeft hiervoor als verklaring:

'Het verschil in aantallen cliënten en aantallen uitkeringsdossier is te verklaren omdat één cliënt meerdere uitkeringsdossiers kan hebben, bijvoorbeeld bij het wijzigen van de leefvorm van alleenstaande naar gezin of alleenstaande ouder. In dat jaar heeft de cliënt dus twee dossiers waar een uitkering opgeboekt is. Hetzelfde bij een cliënt die tijdelijk in een inrichting verblijft (of 3 dagen per week). In dat geval heeft de cliënt ook twee dossiers, maar er is maar één cliënt'. (bron: mail d.d. 19 maart waarin verschillen worden toegelicht)

TRAJECT ONBEKEND

Voorts heeft de rekenkamer de gegevens uit het basissysteem vergeleken met de gegevens uit de beleidsverslagen en de VODU's. Ook hierbij komt een aantal verschillen naar voren waar zij geen verklaringen voor heeft kunnen vinden.

voorbeeld Bleiswijk en Lansingerland afwijkingen tussen het basissysteem en documenten

Bleiswijk:

- volgens het basissysteem zijn er op 1 januari 2006 **58** uitkeringsdossiers. Volgens het beleidsverslag 2006 bestond het Wwb-bestand op 1 januari 2006 uit **60** uitkeringen;
- in het VODU 2004 is **1** Anw-er of nug-er opgenomen die is bediend met re-integratieactiviteiten. In de bestandsgegevens is **geen** Anw-er of nug-er opgenomen.

Lansingerland:

- volgens het basissysteem waren er op 1 januari 2007 **302** Wwb-uitkeringen in Lansingerland. Volgens het beleidsverslag waren het er op 31 december 2006 in Lansingerland **314**.

Ook is de aangeleverde informatie niet altijd volledig. Veelal ontbreekt de toelichting waardoor de getallen te begrijpen zijn. Ook heeft niet altijd registratie van de benodigde gegevens plaatsgevonden. Zo is de basisregistratie van niet alle 3B gemeenten erop ingericht dat kan worden bepaald hoeveel mensen die in een bepaald jaar instromen in de jaren erna weer uitstromen.

Daarnaast ontbreekt het aan duidelijke definities met bijbehorende toelichtingen waardoor begrijpelijk wordt op welke verzameling van cliënten, trajecten en activiteiten de informatie betrekking heeft.

V-3 Wwb-bestand en trajecten 2004-2007

Om de resultaten van uitstroom te beoordelen, is het van belang te weten wat de totale omvang is van het cliëntenbestand en het aantal gevolgde trajecten. In tabel V-1 staat het aantal cliënten dat zich in het Wwb bestand bevond tussen 2004 en 2007 voor de 3B gemeenten en Lansingerland. Ook is in de tabel het aantal lopende trajecten weergegeven. Dit aantal trajecten heeft niet specifiek betrekking op het Wwb bestand.

TRAJECT ONBEKEND

tabel V-1 overzicht cliënten en trajecten 3B en Lansingerland 2004-2007

		Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs	Bleiswijk	Lansingerland	Totaal
1/1/2004	Cliënten	84	148	63	-	295
	Trajecten	28	12	20	-	60
1/1/2005	Cliënten	90	149	71	-	310
	Trajecten	93	85	41	-	219
1/1/2006	Cliënten	90	157 ³⁷	57	-	304
	Trajecten	100	87	57	-	244
31/12/2006	Cliënten	97	172	54	-	323
	Trajecten ³⁸	166	91	59	-	316
1/1/2007	Cliënten	-	-	-	300	300
	Trajecten	-	-	-	213	213
31/12/2007	Cliënten	-	-	-	279	279
	Trajecten	-	-	-	286	286

De tabel laat een verschil zien tussen het aantal cliënten en trajecten op 31 december 2006 voor de 3B gemeenten totaal en op 1 januari 2007 voor de gemeente Lansingerland. Op 31 december 2006 waren er 23 cliënten meer in de 3B gemeenten dan op 1 januari 2007 in Lansingerland. Het aantal trajecten in de 3B gemeenten lag op 31 december 2006 103 hoger dan in Lansingerland op 1 januari 2007. Uit tabel V-1 blijkt verder dat het aantal re-integratietrajecten in Lansingerland hoger ligt dan het aantal cliënten. De oorzaak hiervan is de rekenkamer niet bekend. Zij heeft dit ook niet verder onderzocht.

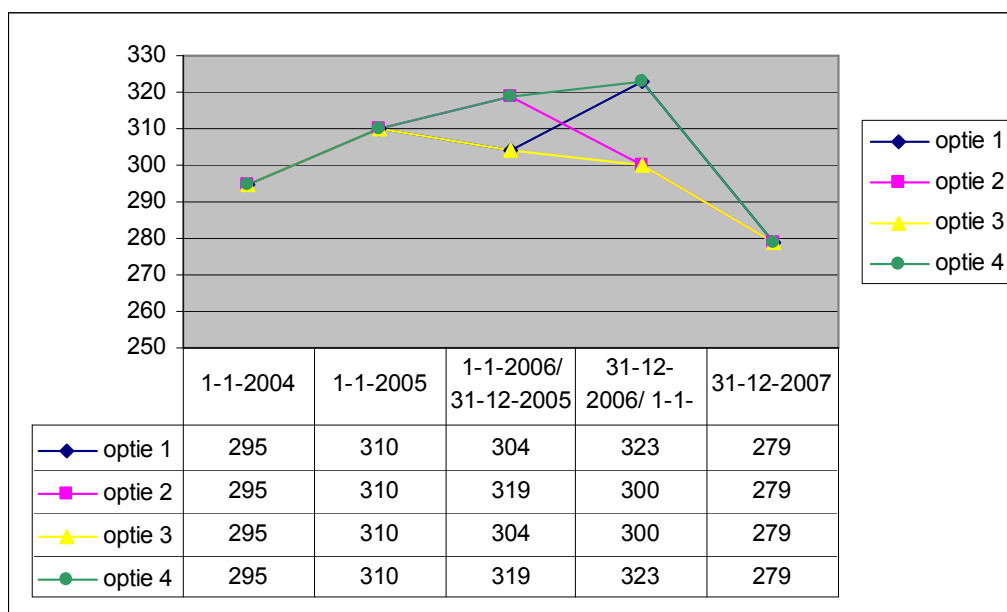
De gegevens in tabel V-1 verschillen van de gegevens van de kernkaart (zoals opgenomen in tabel I-1 in de inleiding van de nota van bevindingen). De verklaring voor dit verschil tussen de tabellen is dat tabel I-1 betrekking heeft op het aantal uitkeringen, terwijl tabel V-1 betrekking heeft op het aantal cliënten. Het aantal uitkeringen in het basissysteem verschilt echter ook met het aantal uitkeringen dat is vermeld in de kernkaart. Een verklaring hiervoor heeft de rekenkamer niet kunnen vaststellen.

Naast een overzicht van het aantal cliënten en het aantal uitgevoerde trajecten is het van belang om het verloop van het bestand te kennen. In figuur V-1 is het verloop van het Wwb cliëntenbestand van de 3B gemeenten gezamenlijk en van Lansingerland in de periode 2004-2007 weergegeven.

³⁷ Op 31/12/2005 waren er nog 172 cliënten.

³⁸ Deze gegevens hebben betrekking op 1/1/2007.

figuur V-1 ontwikkeling cliëntenbestand 3B en Lansingerland 2004-2007

Uit figuur V-1 blijkt dat het cliëntenbestand in de periode 2004-2006 is gegroeid. In 2007 is een daling van het aantal cliënten ingezet.

In de figuur zijn op twee momenten 2 verschillende waarden te zien. Dit betekent dat het cliëntenbestand Wwb zich tussen 2004 en 2007 op vier verschillende manieren kan hebben ontwikkeld. Deze mogelijkheden zijn in de figuur weergegeven als optie 1 tot en met optie 4. De waarden zijn ontleend uit de door de gemeente aangeleverde gegevens uit het basissysteem. Bij de eerste waarde is een verschil in omvang van het bestand te zien tussen 31 december 2005 en 1 januari 2006. Hetzelfde geldt voor de waarden tussen 31 december 2006 en 1 januari 2007.

nug-ers en Anw-ers

De gepresenteerde gegevens hebben betrekking op het Wwb bestand. Voor de Wwb zijn ook de nug-ers en Anw-ers een doelgroep. In het basisregistratiesysteem komen in Lansingerland, Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk geen nug-ers en Anw-ers voor tussen 2004 en 2007. In het bestand van Bergschenhoek waren twee nug-ers opgenomen in deze periode.

Uit documenten van de 3B gemeenten bleek in tegenstelling tot de aangeleverde informatie uit het basisregistratiesysteem dat Berkel en Rodenrijs 4 niet-uitkeringsgerechtigden in bemiddeling had en Bleiswijk 1.

V-4 uitstroomcijfers

Re-integratietrajecten zijn in eerste instantie bedoeld om mensen aan het werk te krijgen. De mate waarin de trajecten hebben geleid tot werk in de periode 2004-2007 kon alleen voor de gemeente Berkel en Rodenrijs worden achterhaald. Voor

TRAJECT ONBEKEND

de gemeenten Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland was het niet mogelijk deze gegevens te achterhalen uit het systeem.

Tabel V-2 toont de uitstroom vanuit arbeidsgerichte trajecten in Berkel en Rodenrijs in de periode van 2004-2006. De uitstroom is hier per cohort weergegeven. Dit houdt in dat (bijvoorbeeld) is weergegeven hoeveel van de cliënten die in 2004 zijn gestart met een arbeidsgericht traject in de periode 2004-2006 zijn uitgestroomd. Zo zijn van de 75 cliënten die in 2004 zijn gestart met een arbeidsgericht traject er in de periode 2004-2006 18 uitgestroomd (2 naar arbeid en 16 naar overig). Over de duurzaamheid van de uitstroom zijn geen gegevens aangetroffen.

tabel V-2 gerealiseerde uitstroom vanuit arbeidsgericht traject naar arbeid en overig per cohort, Berkel en Rodenrijs 2004-2006

		Uitgestroomd in							
		2004		2005		2006		totaal	
Instroom in	Omvang Instroom	Arbeid	Overig	Arbeid	Overig	Arbeid	Overig	Arbeid	Overig
2003		0	1	0	6	0	0	0	7
2004	75	0	1	1	13	1	2	2	16
2005	26			0	4	4	11	4	15
2006	34					3	9	3	9
Totaal	135	0	2	1	23	8	22	9	47

Uit tabel V-2 blijkt dat van de uitstroom maar een klein deel uitstroom naar werk was. Van de totale uitstroom in de periode 2004-2006 voor de cohorten 2003-2006 is 16% uitgestroomd naar werk. De rekenkamer heeft niet met zekerheid kunnen vaststellen of de uitstroom naar 'overig' uitstroom uit de Wwb is of dat dit ook mensen kunnen zijn die uitstromen naar een ander type traject (bijvoorbeeld een educatietraject).

Voor Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland zijn geen gegevens beschikbaar over de gerealiseerde uitstroom naar werk vanuit een arbeidsgericht traject. Wel zijn er gegevens beschikbaar over de uitstroom na het volgen van een arbeidsgericht traject. Hierbij is onbekend welk deel hiervan uitstroom naar werk is. De uitstroom vanuit arbeidsgerichte trajecten is per gemeente voor de cohorten 2004-2006 weergegeven in tabel V-3 tot en met tabel V-5.

TRAJECT ONBEKEND

tabel V-3 Uitstroom vanuit arbeidsgericht traject in cohorten, Bergschenhoek 2004-2006

Opgestart	Instroom	Uitgestroomd in				% uitstromers in periode 2004/2006
		2004	2005	2006	Lopend	
2004	19	1	9	2	7	63%
2005	25		10	3	12	52%
2006	25			2	23	8%
Totaal	69	1	19	7	42	39%

tabel V-4 Uitstroom vanuit arbeidsgericht traject in cohorten, Bleiswijk 2004-2006

Opgestart	Instroom	Uitgestroomd in				% uitstromers in periode 2004/2006
		2004	2005	2006	Lopend	
2004	24	3	2	1	18	25%
2005	17		0	6	11	35%
2006	7			2	5	29%
Totaal	48	3	2	9	34	29%

tabel V-5 Uitstroom vanuit arbeidsgericht traject in cohorten, Lansingerland 2004-2006

Opgestart	Instroom	Uitgestroomd in			% uitstromers in periode 2007/2008
		2007	2008	Lopend	
2007	63	6	4	53	16%

De tabellen hebben betrekking op arbeidsgerichte trajecten. Deze trajecten worden ingezet voor mensen die een relatief korte afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Uitstroom naar werk zou het resultaat van afronding van deze trajecten moeten zijn. Er kunnen echter ook andere redenen voor uitstroom zijn, zoals een verhuizing of tussentijdse uitval. Gezien de gegevens over uitstroom in Berkel en Rodenrijs (zie tabel V-2) is het waarschijnlijk dat maar een klein deel van de uitstroom die is gerapporteerd in de tabellen uitstroom naar werk is. Instromers betreffen nieuwe cliënten in het Wwb bestand met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en doorstromers uit een ander traject die als resultaat daarvan nu ook een korte afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

TRAJECT ONBEKEND

De rekenkamer stelt vast dat in de gemeenten Bergschenhoek en Bleiswijk minder dan de helft van de instromers een traject hebben afgerond dan wel voortijdig hebben beëindigd. Voor beide gemeenten geldt dat de uitstroom met name is gerealiseerd voor de cohorten 2004 en 2005. In Bergschenhoek ligt het percentage uitstromers voor die periode boven de helft van de instromers, in Bleiswijk is dat niet het geval.

Ook valt het de rekenkamer op dat er voor alle cohorten nog veel lopende trajecten staan geregistreerd. Dit is vooral voor de cohorten 2004 en 2005 opmerkelijk, omdat een traject in principe nooit langer mag duren dan 24 maanden (18 maanden traject met maximaal 6 maanden verlenging)³⁹. De instromers uit de cohorten 2004 en 2005 behoren volgens deze regeling al een afgerond traject te hebben. Dat in Lansingerland het aantal lopende trajecten hoog ligt, is gezien de korte uitvoeringsperiode in relatie tot de duur van een traject niet vreemd. Zoals in hoofdstuk II aangegeven vindt de wethouder uitstroom uit de Wwb belangrijker dan de reden voor uitstroom. In tabel V-6 wordt derhalve de uitstroom uit de Wwb weergegeven. In de tabel is verder de instroom in de Wwb te zien.⁴⁰

Tabel V-6 instroom en uitstroom uit de Wwb

		Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs	Bleiswijk	Lansingerland	Totaal
2004	Instroom	35	37	24	-	96
	Uitstroom	29	36	16	-	81
2005	Instroom	37	37	17	-	91
	Uitstroom	37	14	31	-	82
2006	Instroom	35	64	24	-	123
	Uitstroom	28	49	27	-	104
2007	Instroom	-	-	-	67	67
	Uitstroom	-	-	-	88	88
Totaal	Instroom	107	138	65	67	
	Uitstroom	94	99	74	88	

Uit de tabel blijkt dat Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs over 2004-2006 een grotere instroom (ruim 100) dan uitstroom (ruim 90) kenden. Bleiswijk kende echter een grotere uitstroom dan instroom (ruim 70 versus ruim 60). Lansingerland kende in 2007 een grotere uitstroom dan instroom (ruim 80 versus ruim 60). Wanneer de tabel wordt vergeleken met tabel V-2 wordt duidelijk dat in 2005 in Berkel en Rodenrijs 14 mensen zijn uitgestroomd uit de Wwb. In tabel V-2 is aangegeven dat 24 mensen zijn uitgestroomd uit een arbeidsgericht traject. Dit betekent zeer waarschijnlijk dat de uitstroom in tabel V-2 tot en met V-6 gaat om uitstroom uit arbeidsgerichte trajecten. Dit kan betekenen dat iemand is uitgestroomd naar een ander type traject.

³⁹ Bron: het programma van Eisen voor de aanbesteding, 1 november 2002.

⁴⁰ Een van de doelstellingen van de Wwb is het beperken van de instroom. Hoewel we niet kunnen meten of dit is gelukt, is dit een wel reden om hier ook de instroom weer te geven.

V-5 resultaten re-integratiebureaus

Ten aanzien van de vraag welke resultaten door de verschillende re-integratiebureaus zijn gerealiseerd, ontbreekt het de rekenkamer aan informatie. Deze gegevens heeft de rekenkamer niet van de gemeente ontvangen. Derhalve blijft deze onderzoeksvraag onbeantwoord.

V-6 achtergrond gegevens

Om een goed inzicht te krijgen in de resultaten die worden bereikt met re-integratietrajecten in relatie tot de doelstellingen zijn meer gegevens nodig dan alleen de omvang van het bestand, het aantal trajecten en de instroom en uitstroom. Er dient ook kennis te zijn van het cliëntenbestand (hoe zijn de cliënten over de fasen verdeeld?) en van de uitvoering en resultaten van trajecten (welke resultaten hebben de re-integratiebureaus geleverd?). Kennis van het cliëntenbestand en van de geleverde resultaten door de re-integratiebureaus maken het mogelijk om de juiste instrumenten in te zetten om uitstroom dan wel reactivering te bevorderen.

De rekenkamer heeft de afdeling WIZ daarom verzocht om de volgende informatie:

- hoeveel mensen zitten in het Wwb bestand in 2004, 2005, 2006 en 2007;
- hoe zijn deze mensen onderverdeeld in de verschillende fasen van het CWI;
- hoeveel mensen volgen een traject in 2004, 2005, 2006 en 2007 en hoe is de onderverdeling in deze trajecten naar soorten trajecten en re-integratiebureaus;
- hoeveel van de mensen die zijn uitgestroomd hebben daadwerkelijk werk in 2004, 2005, 2006 en 2007;
- hoe vaak komt het voor dat een persoon meerdere keren over verschillende tijdsbestekken in het bestand voorkomt (geplaatst, en na enige periode opnieuw werkzoekend) in de periode 2004-2007;
- kan voor bovenstaande vragen ook een onderscheid worden aangebracht naar categorie cliënten (uitkeringsgerechtigden, nug-ers en Anw-ers);
- wat is de gemiddelde duur van een traject?

In de nu volgende paragrafen presenteren we een selectie van de gegevens die de rekenkamer van de gemeente heeft ontvangen. We hebben hier de gegevens geselecteerd die van belang zijn om inzicht in de behaalde resultaten te krijgen. In bijlage V is het volledige overzicht opgenomen van de gegevens die de gemeente aan de rekenkamer heeft verstrekt.

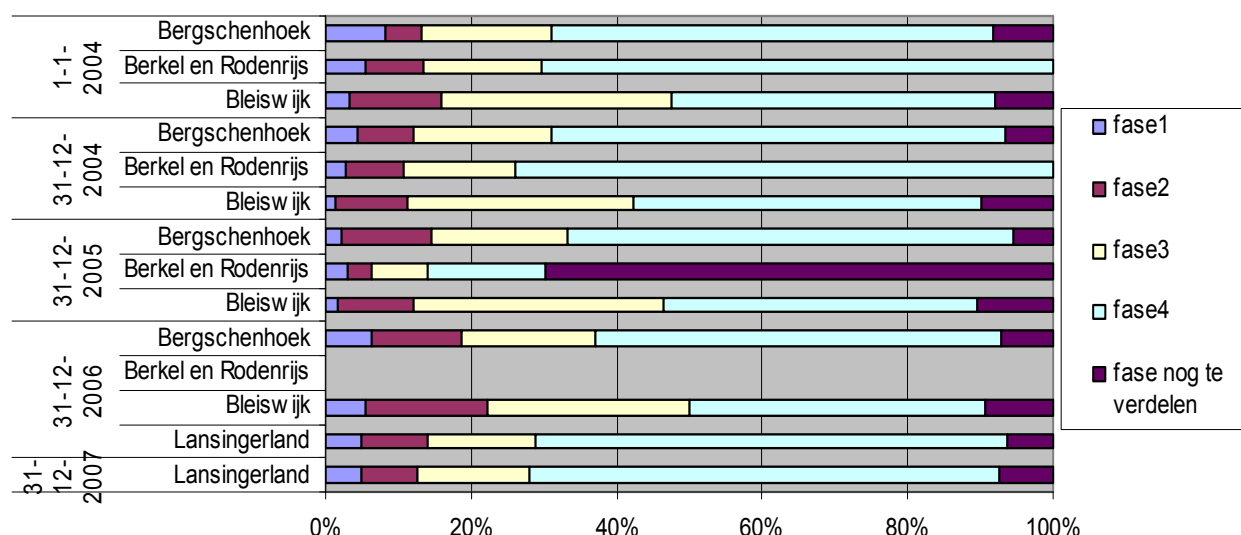
V-6-1 fase-indeling bestand

De cliënten in het Wwb bestand worden ingedeeld in fasen. Deze indeling is bepaald door het CWI. Fase 1 betekent dat een cliënt een kleine afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Mensen in fase 4 zijn cliënten die zware werkbelemmeringen hebben

TRAJECT ONBEKEND

en voorlopig niet naar werk te bemiddelen zijn.⁴¹ Kennis van de indeling van het bestand naar fasen geeft een beter beeld van de resultaten die behaald zouden kunnen worden voor uitstroom door middel van re-integratietrajecten. Zo zal wanneer het gehele bestand zich in fase 4 bevindt het moeilijk (zo niet onmogelijk) zijn om een hoog percentage uitstroom te behalen door middel van trajecten. Met een bestand dat zich geheel in fase 1 bevindt daarentegen zou dit vrij gemakkelijk moeten zijn. Figuur V-2 geeft de fase-indeling van het cliëntenbestand van de 3B gemeenten en Lansingerland tussen 2004 en 2006 weer.

figuur V-2 fase-indeling per gemeente per jaar

Een aantal zaken valt op:

- op 31 december 2004 waren alle cliënten uit het Wwb bestand van de gemeente Berkel en Rodenrijs ingedeeld in een fase. Op 31 december 2005 moest 70% van het bestand nog verdeeld worden over de fasen;
- in alle gemeenten bevond in alle jaren (behalve 31 december 2005 voor Berkel en Rodenrijs) het grootste deel van het bestand zich in fase 4. Dit betekent dat meer dan 60% van het bestand een grote afstand tot de arbeidsmarkt had;
- eind 2007 bevond in Lansingerland ongeveer 5% zich in fase 1, 8% in fase 2, 15% in fase 3, 64% in fase 4. 8% van het bestand was nog niet ingedeeld in een fase.

V-6-2 verdeling naar trajecten

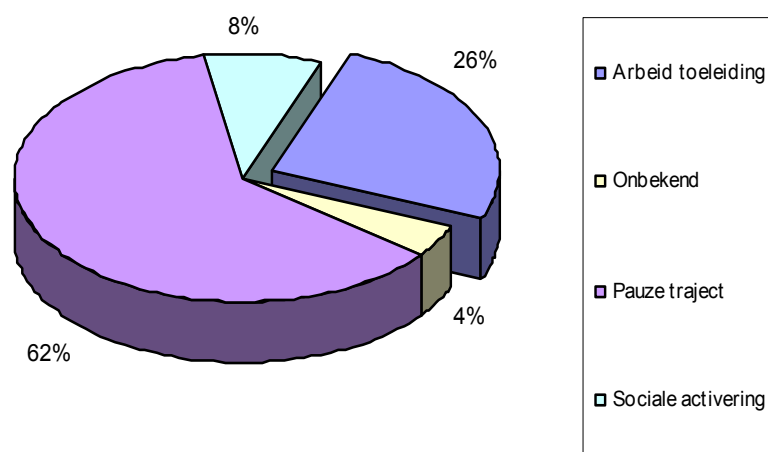
Rekening houdend met de indeling in fasen dienen de juiste trajecten te worden ingekocht. In paragraaf V-3 is reeds weergegeven hoeveel cliënten zich in de 3B gemeenten en Lansingerland tussen 2004 en 2007 in een re-integratietraject

⁴¹ Begrippenbijsluiter 'It takes two to tango', over re-integratie op de arbeidsmarkt. Divosa (2006).

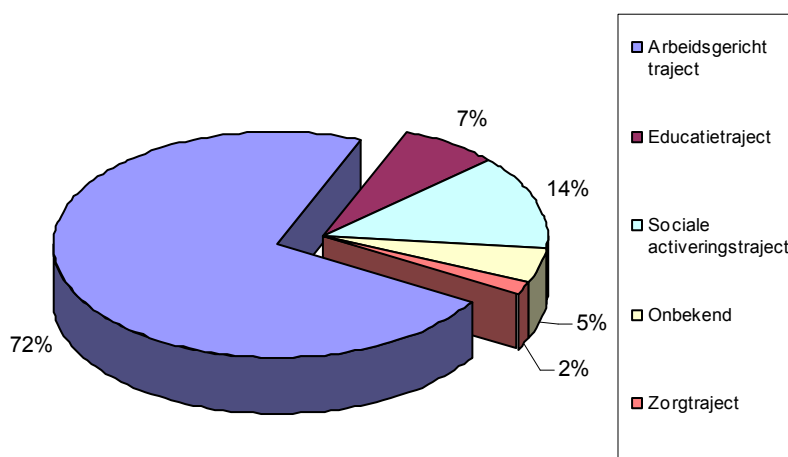
TRAJECT ONBEKEND

bevonden. Er zijn verschillende soorten trajecten. De indeling daarin geeft inzicht in het aantal mensen dat een traject volgt gericht op uitstroom. De verdeling van trajecten over trajectsoort is in figuren V-3 tot en met V-5 weergegeven (stand van zaken op 1 januari 2007 voor Bleiswijk, Bergschenhoek en Lansingerland). Figuur V-6 geeft voor Lansingerland ook de verdeling van trajecten over trajectsoort op 31 december 2007. Voor Berkel en Rodenrijs was vanuit het basissysteem geen verdeling naar trajectsoort te vinden. De verdeling voor de andere jaren is opgenomen in bijlage IV.

figuur V-3 re-integratietrajecten naar soort, Bergschenhoek 1 januari 2007⁴²

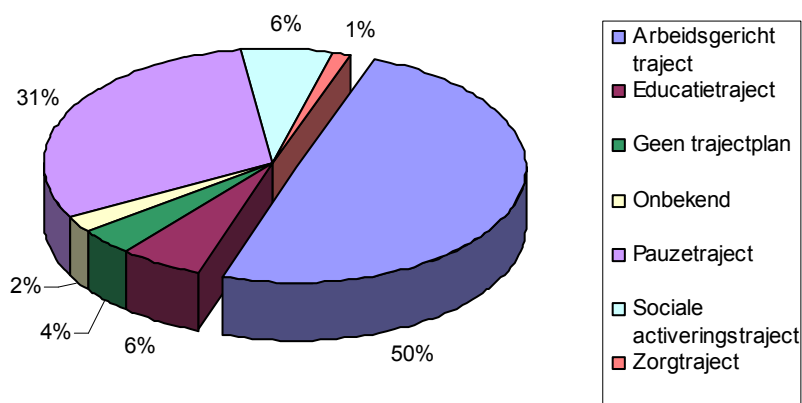

figuur V-4 re-integratietrajecten naar soort, Bleiswijk 1 januari 2007

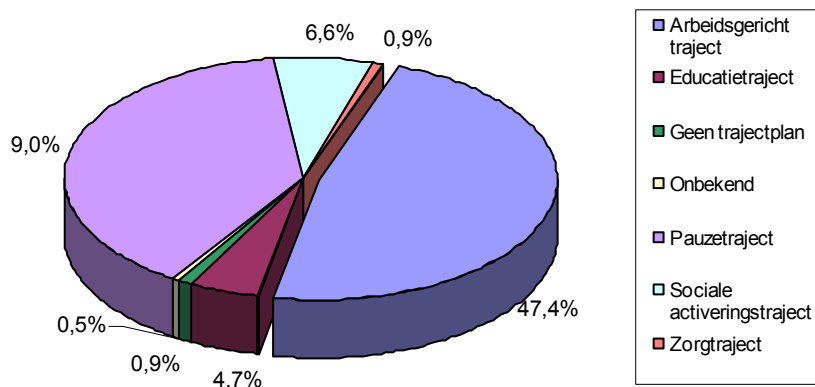

⁴² De keuze voor de datum van 1 januari 2007 is gebaseerd op de aangeleverde uitdraai van het bestand.

figuur V-5 re-integratietrajecten naar soort, Lansingerland 1 januari 2007

figuur V-6 re-integratietrajecten naar soort, Lansingerland 31 december 2007

Uit figuur V-3 tot en met V-6 blijkt dat de verdeling van cliënten over trajecten sterk verschilde tussen Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland. Hierbij valt vooral de verdeling over het pauzetraject op:

- in Bergschenhoek bevond op 1 januari 2007 62% van het bestand zich in een pauzetraject;
- in Bleiswijk was dit op het zelfde moment 0%;
- in Lansingerland was dit op 1 januari 2007 39% en op 31 december 2007 31%.

Ook het verschil in aantal cliënten in een arbeidsgericht traject of arbeidstoeleidingstraject valt op:

- op 1 januari 2007 bevond in Bergschenhoek 26% van de cliënten zich in een dergelijk traject;

TRAJECT ONBEKEND

- in Bleiswijk bevond 72% van de cliënten zich in een dergelijk traject;
- in Lansingerland was dit op 1 januari 2007 47% en op 31 december 2007 50%.

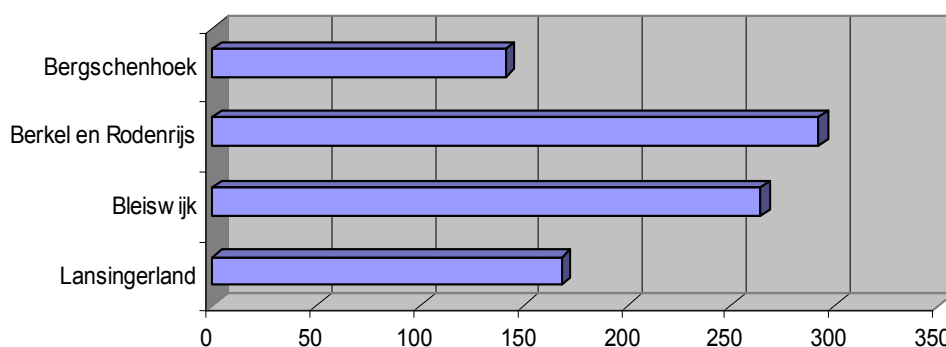
Uit figuur V-2 bleek al dat in alle gemeenten het grootste deel van de cliënten in het Wwb-bestand zich in fase 4 bevonden. Op 31 december 2007 was dit in Lansingerland bijna 65%. Uit figuur V-3 tot en met V-6 blijkt dat een groot deel van het aantal cliënten zich in een arbeidsgericht traject bevindt. In Lansingerland was dit op 31 december 2007 zelfs de helft. Het is opvallend dat een dergelijk groot deel van de cliënten zich in een arbeidsgericht traject bevindt, terwijl maar weinig cliënten zich in fase 1 of 2 bevinden.

In Lansingerland zijn geen grote verschillen tussen de verdeling naar soort re-integratietraject op 1 januari 2007 en 31 december 2007. Op beide momenten bevond het grootste deel van de mensen uit het Wwb-bestand zich in een arbeidsgericht traject, gevolgd door een pauzetraject. Wel had op 1 januari 2007 slechts 0,9% geen trajectplan terwijl op 31 december 2007 4% dit niet had. Daarnaast is het aantal mensen waarvan het traject onbekend is toegenomen van 1 naar 6 personen.

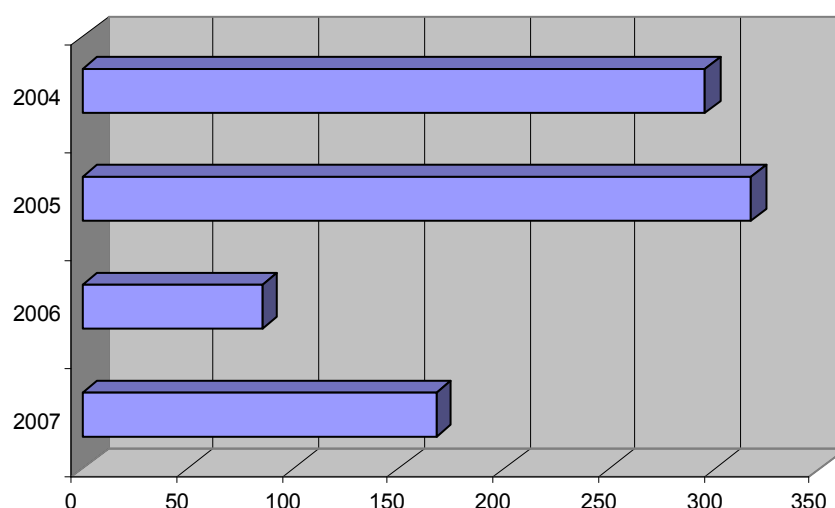
V-6-3 gemiddelde duur trajecten

Re-integratietrajecten verschillen van lengte. Dit is afhankelijk van zaken als het soort traject, de deelnemer etc. De gemiddelde duur van de trajecten biedt inzicht in de manier waarop resultaten worden bereikt. In figuur V-7 is de gemiddelde duur van trajecten per gemeente weergegeven. In figuur V-8 is dit per jaar weergegeven.

figuur V-7 gemiddelde duur trajecten per gemeente in dagen

figuur V-8 gemiddelde duur trajecten in dagen per jaar voor de 3B gemeenten en Lansingerland samen

Uit figuur V-7 en V-8 blijkt dat de trajecten gemiddeld het langst duurden in Berkel en Rodenrijs, met 292 dagen. In Bergschenhoek duurden deze met gemiddeld 141 dagen het minst lang. In Lansingerland lag de gemiddelde duur van een traject in 2007 op 168 dagen. Wanneer de verdeling per jaar wordt bekeken wordt duidelijk dat de gemiddelde duur van trajecten het langst was in 2005, toen een traject gemiddeld 317 dagen duurde. In 2006 waren dit gemiddeld 85 dagen. De oorzaak hiervan zou kunnen liggen in de nabije fusie. De rekenkamer heeft dit niet verder onderzocht.

V-7 conclusies

uitstroom 3B gemeenten en Lansingerland

De vraag welke (duurzame) uitstroom is gerealiseerd in de verschillende 3B gemeenten en Lansingerland kan maar beperkt worden beantwoord. De beschikbare informatie over uitstroom en het cliëntenbestand is niet betrouwbaar en kan alleen als indicatie dienen.

Wanneer naar de in- en uitstroom uit de Wwb wordt gekeken geldt dat Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs over 2004-2006 een grotere instroom (ruim 100) dan uitstroom (ruim 90) kenden. Bleiswijk kende echter een grotere uitstroom dan instroom (ruim 70 versus ruim 60). Lansingerland kende in 2007 een grotere uitstroom dan instroom (ruim 80 versus ruim 60).

Voor Bergschenhoek, Bleiswijk en Lansingerland is wel bekend hoeveel cliënten zijn uitgestroomd uit een arbeidsgericht traject. Hierbij is niet te achterhalen welk deel hiervan uitstroom naar werk is. In Bergschenhoek zijn uit de cohorten 2004-2006 in diezelfde periode 27 mensen uitgestroomd, in Bleiswijk waren dit er 14 en in Lansingerland 10 mensen. In Bergschenhoek kwam deze uitstroom overeen met

TRAJECT ONBEKEND

39% van het aantal instromers in de periode 2004-2006, in Bleiswijk 29% en in Lansingerland 16%.

Met behulp van de verkregen gegevens is de uitstroom naar werk alleen voor Berkel en Rodenrijs te bepalen en deze gegevens gaan alleen over de uitstroom vanuit een arbeidsgericht traject. In de periode 2004-2006 zijn er 9 cliënten uitgestroomd naar werk vanuit een arbeidsgericht traject. Hierbij is onbekend of de uitstroom duurzaam is.

Uit de verkregen informatie over het cliëntenbestand blijkt dat een relatief groot deel van de cliënten, zowel in de 3B gemeenten (2004-2006) als in Lansingerland (2007), zich in fase 3 of 4 bevindt, hetgeen het bevorderen van uitstroom naar reguliere arbeid moeilijk maakt. Het aantal cliënten in fase 4 is groot. Er zijn echter veel cliënten met een arbeidsgericht traject.

Uitstroom door re-integratiebureaus

Ten aanzien van de vraag welke resultaten door de verschillende re-integratiebureaus zijn gerealiseerd, ontbreekt het de rekenkamer aan informatie uit het basisregistratiesysteem. Deze gegevens heeft de rekenkamer niet van de gemeente ontvangen. Derhalve blijft deze onderzoeksvraag onbeantwoord.

bijlage I onderzoeksverantwoording

algemeen

In de raadsvergadering van 1 november 2007 heeft de gemeenteraad gesproken over onderwerpen voor onderzoek door de Rekenkamer Lansingerland. Besloten is de rekenkamer te verzoeken om onderzoek te doen naar 'de effectiviteit van de uitvoering van de Wet werk en bijstand'. Op 3 november 2007 heeft de raad de rekenkamer per brief verzocht de effectiviteit van de uitvoering van de Wet werk en bijstand te onderzoeken.

In het verzoek is eveneens aangegeven dat de nieuwe gemeente Lansingerland het ingezette beleid en de uitvoering daarvan nog moet herijken. De raad hoopt de uitkomsten van het rekenkameronderzoek in deze herijking te kunnen meenemen. De rekenkamer heeft op 14 december 2007 de raad laten weten dit verzoek te honoreren.

onderzoeksopzet

De rekenkamer heeft op 29 januari 2008 de onderzoeksopzet aan de gemeenteraad toegestuurd. Deze heeft zij vervolgens in de Commissie Algemeen, Bestuur en Veiligheid d.d. 7 februari 2008 toegelicht.

Onderzoeksvraag 3 en 4 zoals deze oorspronkelijk waren geformuleerd luiden:

- welke (duurzame) uitstroom is gerealiseerd in de verschillende 3B gemeenten en Lansingerland?
- welke (duurzame) uitstroom is door de verschillende re-integratiebureaus gerealiseerd?

Deze vragen konden met de gegevens die beschikbaar waren niet worden beantwoord. Om de vragen alsnog te kunnen beantwoorden is aan de afdeling WIZ verzocht informatieoverzichten uit de basisregistratie aan te leveren. De afdeling heeft het externe bureau dat zich voor de gemeente bezig houdt met het GWS gevraagd de rekenkamer deze overzichten toe te sturen. Op basis van de gevraagde informatie is het deels gelukt om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden. Voor onderzoeksvraag 4 zijn geen gegevens aangeleverd aan de rekenkamer. Deze is hierdoor niet beantwoord.

informatie gemeenten

De uitvoering van het onderzoek is januari 2008 gestart en in maart 2008 afgerond. Het onderzoek, waarvan de bevindingen in dit rapport zijn samengevat, berust op de verzameling en analyse van gegevens uit verschillende bronnen.

Binnen de gemeente is voornamelijk informatie verzameld bij de afdeling WIZ. Het betrof documenten van uiteenlopende aard, zoals beleidsnota's, verslagen van commissie- en raadsvergaderingen, contracten met re-integratiebureaus en managementrapportages. Een overzicht van geraadpleegde documenten is te vinden in bijlage V.

Kanttekening bij de analyse van de documenten is dat de beschikbare informatie zeer versnipperd in de organisatie aanwezig is. Veel van de documenten van de 3B gemeenten zijn verspreid bij verschillende afdelingen en medewerkers in de organisatie terug te vinden. Ondanks aanlevering van informatie vanuit verschillende medewerkers van de afdeling WIZ en van het archief is het waarschijnlijk dat er informatie ontbreekt in dit onderzoek.

Naast de documentenanalyse is een aantal interviews gehouden. Gesproken is met de ambtelijk eerstverantwoordelijke, hoofd afdeling WIZ en een aantal medewerkers van de afdeling WIZ. In februari 2008 is een interview gehouden met de bestuurlijk eerstverantwoordelijke wethouder. Een overzicht van alle geïnterviewden is als bijlage VI opgenomen. Ook zijn gegevens verkregen uit de basisregistratiesystemen van de 3B gemeenten gebruikt

In samenhang vormen bovengenoemde bronnen (algemene documenten, interviewverslagen, onderzoeksgegevens en aanvullend bij navraag verkregen of verzamelde informatie) de feitelijke basis voor dit onderzoek.

Onderzoeksrapport

De voorlopige onderzoeksresultaten zijn opgenomen in een conceptnota van bevindingen. Deze is op 20 maart 2008 voor ambtelijk wederhoor voorgelegd aan het hoofd van de afdeling WIZ met het verzoek binnen twee weken een schriftelijke reactie te geven over eventuele feitelijke onjuistheden en onvolkomenheden. Na verwerking van de ontvangen reactie is de bestuurlijke nota opgesteld. Deze bevat de voornaamste conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer. De bestuurlijke nota is, met de nota van bevindingen als bijlage, voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college van B en W ter attentie van de wethouder, de heer W. ten Kate. Dit is gebeurd bij brief van 11 april 2008, met het verzoek uiterlijk 6 mei 2008 te reageren. De reactie van het college en het nawoord van de rekenkamer hierop zijn opgenomen in het rapport. Het definitieve rapport wordt toegezonden aan de gemeenteraad en aan B en W. Daarmee wordt het rapport openbaar.

bijlage II normenkader

beleidsdoelen

Het belang van SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) geformuleerde doelstellingen is dat de gemeenteraad hierdoor in staat is te controleren of het bestuur de gemaakte afspraken over het te voeren beleid nakomt.

Uit onderzoek van onder meer de RWI blijkt dat er ook op het gebied van re-integratie mogelijkheden zijn voor een SMART formulering.⁴³ Hieronder volgen twee voorbeelden van de rekenkamer.

mogelijkheden SMART geformuleerde doelstellingen:

- wat betreft uitstroom naar werk zou bijvoorbeeld kunnen worden bepaald hoeveel mensen zich in een uitstroomtraject moeten bevinden, hoeveel van die mensen in een bepaalde periode moeten uitstromen, wat de maximaal toelaatbare terugstroom is in een bepaalde periode enzovoort;
- ook voor de sociale activering is het mogelijk om SMART doelstellingen te formuleren. Zo kan gedacht worden aan een doelstelling waarbij het aantal mensen dat een traject afmaakt centraal staat en een doelstelling voor het aantal mensen dat vanuit een sociaal activeringstraject terecht komt in vrijwilligerswerk of doorstroomt naar een traject gericht op uitstroom.

Daarbij wordt opgemerkt dat de gemeenten meer verantwoordelijkheden hebben gekregen en er meer de nadruk is gelegd op re-integratie sinds de invoering van de Wwb in 2004. Uiteindelijk hoofddoel is om de uitstroom uit de bijstand te bevorderen en mensen zelf hun geld te laten verdienen. Het is daarom van belang dat de gemeenteraad kan sturen op uitstroom en de prestaties die worden behaald met de re-integratietrajecten gericht op uitstroom naar werk. Doelstellingen op dit terrein moeten daarom gescheiden worden van doelstellingen op het terrein van sociale activering. Sociale activering is pas een doel van re-integratie wanneer uitstroom naar regulier werk niet mogelijk is.

De normen gehanteerd voor de doelstellingen van de 3B gemeenten zijn afgeleid uit bovenstaand gedachtegoed.

normenkader

In de tabel is het normenkader voor de hoofdstukken over beleid, verantwoording en resultaten uiteengezet.

⁴³ Raad voor Werk en Inkomen in het rapport 'Weten over Werk en Bijstand. Sturings- en verantwoordingsinformatie in het gemeentelijk re-integratiebeleid' (februari 2008),

TRAJECT ONBEKEND

	onderwerp	norm	uitwerking in criteria
beleid	beleid	de re-integratieverordening is nageleefd door het vaststellen van een beleidsplan, waarin onder meer doelen en doelgroepen nader worden uitgewerkt.	er is een beleidsplan met daarin het re-integratiebeleid vastgesteld door de gemeenteraad. In dit plan zijn de beleidsprioriteiten, de hoogte en wijze van financiering, de doelen en de doelgroepen van het re-integratiebeleid gespecificeerd.
	doelen	de doelen zijn specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden.	■ specifiek: er is één uitleg mogelijk; het doel is eenduidig; ■ meetbaar: het doel is kwantitatief; ■ realistisch: de streefaantallen zijn onderbouwd, er zijn geen twijfels over de haalbaarheid; ■ tijdgebonden: er is aangegeven wanneer een bepaald doel moet zijn bereikt.
verantwoording	Verantwoording	het college legt periodiek verantwoording af aan de raad over de re-integratietrajecten.	minimaal één keer per jaar legt het college aan de raad verantwoording af over de resultaten die met re-integratietrajecten zijn bereikt en de kosten die dit met zich mee heeft gebracht.
		het college leeft relevante wet- en regelgeving na ten aanzien van de beleidsverslagen inzake het re-integratiebeleid.	er is jaarlijks door het college een Verslag Over De Uitvoering verzonden naar de raad, vormgegeven conform het verslag als bedoeld in artikel 77 van de Wwb.
	aansluiting	de verantwoording sluit aan bij de doelstellingen, zoals opgenomen in de beleidsdocumenten en voorgelegd aan de raad.	de verantwoording geeft weer in welke mate de doelstellingen inzake re-integratie, die het college in de begroting en beleidsplannen heeft opgenomen en aan de raad heeft voorgelegd, zijn gerealiseerd.
	inhoud verantwoording	de verantwoordingsinformatie gestuurd naar de raad is consistent.	de informatie over de Wwb en de behaalde resultaten met de re-integratietrajecten zijn consistent in en tussen de verschillende verantwoordingsdocumenten die naar de raad zijn gestuurd.
		de verantwoordingsinformatie gestuurd naar de raad is begrijpelijk.	■ het is duidelijk op welke periode de verantwoorde beleidsresultaten over de re-integratietrajecten betrekking hebben; ■ gehanteerde termen zijn duidelijk toegelicht, zodat verschillende documenten met elkaar vergeleken kunnen worden.

TRAJECT ONBEKEND

resultaten	beoordeling duurzame uitstroom	de gegevens over uitstroom zijn controleerbaar.	- de gegevens over uitstroom gegenereerd uit het basissysteem komen overeen met de gegevens in de verantwoordingsdocumenten; - de gegevens over uitstroom gegenereerd uit het basissysteem zijn intern consistent.
		de duurzaamheid van de uitstroom is controleerbaar.	- de gegevens over de duurzaamheid van de uitstroom gegenereerd uit het basissysteem komen overeen met de gegevens in de verantwoordingsdocumenten; - de gegevens over de duurzaamheid van de uitstroom gegenereerd uit het basissysteem zijn intern consistent.
	bepalen behaalde resultaten	er zijn gegevens beschikbaar over de instroom, de uitstroom, de verrichte activiteiten (c.q. trajecten) en de kosten.	
		de gegevens bieden een betrouwbaar inzicht in de samenstelling van het cliëntenbestand.	
		de gegevens bieden een betrouwbaar inzicht in de uitgevoerde re-integratieactiviteiten in relatie tot de kosten.	

bijlage III doelstellingen 3B gemeenten en Lansingerland

doelstellingen 3B wijd:

Nota reïntegratie en activering 2004

- 'De gedachte dat niemand aan de kant hoeft te staan en dat aan ieder een passend traject wordt aangeboden binnen de daarvoor beschikbare middelen'
- 'Doel is te komen tot reguliere werkaanvaarding. Daar waar reguliere werkaanvaarding voor uitkeringsgerechtigden niet haalbaar is, worden alternatieven aangereikt. Dit alles dient volgens het beleidsplan te geschieden binnen de beleidskaders van de Wwb en het gedachtegoed van 'werk boven inkomen'

doelstellingen Bergschenhoek:

Programmabegroting 2006

- 'Het verminderen van de uitkeringsafhankelijkheid door middel van sociale activering en bevordering van maatschappelijke participatie'
- 'Bevorderen en optimaliseren uitstroom c.q. reïntegratie en vergroten maatschappelijke participatie'

doelstellingen Berkel en Rodenrijs:

Programmabegroting 2004

- 'Bevordering van de arbeidsinschakeling of sociale activering van uitkeringsgerechtigden, jongeren en lichamelijk of geestelijk gehandicapten'
- 'Gestreefd wordt in 2004 tenminste 10 cliënten te laten uitstromen binnen deze regelingen
- 'Alle uitkeringsgerechtigden indiceren voor een reïntegratietraject'

Programmabegroting 2005

- 'Bevordering van de arbeidsinschakeling of sociale activering van uitkeringsgerechtigden, niet- uitkeringsgerechtigden en personen met een Anw-uitkering'
- 'Gestreefd wordt in 2005 10 cliënten te laten uitstromen binnen deze regelingen (taakstelling van het Rijk)
- 'Alle uitkeringsgerechtigden indiceren voor een reïntegratietraject'

Programmabegroting 2006

- 'Bevordering van de arbeidsinschakeling of sociale activering van uitkeringsgerechtigden, niet- uitkeringsgerechtigden en personen met een Anw-uitkering'
- 'Ondanks de groei van de gemeente het aantal uitkeringsgerechtigden als percentage van de bevolking handhaven op het huidige niveau'

Beleidsplan 2005. Algemene beleidsdoelen en concrete doelstellingen inzake Werk, Inkomen en Zorg

- 'Het naar vermogen activeren en laten uitstromen van het cliëntenbestand van de afdeling Sociale Zaken, met een zo effectief mogelijk gebruik van re-integratiegelden'
- Subdoelstelling 1: 'Eind 2005 zal 60 procent van het bestand zich bevinden in een Activeringsfase, met een verdeling van 10 procent in een Uitstroomtraject, 25 procent in een Activeringstraject en 25 procent in een Sociaal-traject (nieuw)'
- Subdoelstelling 2: 'Eind 2005 zal 25 procent van het bestand zich bevinden in een Zorgfase (nieuw)'
- Subdoelstelling 3: 'Eind 2005 zal 15 procent van het bestand zich bevinden in een rustfase'
- Subdoelstelling 4: 'Eind 2005 zal het gemeentelijke arbeidsmarktbeleid zich hebben ontwikkeld tot een aanvullend programma op het reïntegratiebeleid'
- Subdoelstelling 5: 'Eind 2005 zal de Steunstip Vrijwilligers een gevestigd aanvullend instrument zijn'.

- 'Beperkte ondersteuning aan niet-cliënten'
- 'In 2005 moet goed inzichtelijk blijven wat het aandeel van niet-cliënten is in de totale reïntegratie uitgaven'

- 'Loonkostensubsidies zijn uitsluitend uitstroom-instrument'.
- 'In 2005 wordt aan minimaal drie werkgevers een loonkostensubsidie verstrekt voor het aannemen van een cliënt (nieuw)'
- 'In 2005 wordt de ID-subsidie zonder uitstroompotentieel afgebouwd naar 60 procent'
- 'In 2005 worden de andere twee ID-subsidies vergezeld van een uitstroomtraject'
- 'In 2005 wordt getracht de totale kosten van LKS te verlagen naar 80 procent van 2004'

Beleidsplan 2006. Algemene beleidsdoelen en concrete doelstellingen inzake Werk, Inkomen en Zorg

- 'Het naar vermogen activeren en laten uitstromen van het cliëntenbestand van de afdeling Sociale Zaken, met een zo effectief mogelijk gebruik van re-integratiegelden door middel van inkoop van adequate korte trajecten'
- Subdoelstelling 1: 'Eind 2006 zal 60 procent van het bestand zich bevinden in een Activeringsfase, met een verdeling van 10 procent in een Uitstroomtraject, 25 procent in een Activeringstraject en 25 procent in een Sociaal-traject (nieuw)'
- Subdoelstelling 2: 'Eind 2006 zal 25 procent van het bestand zich bevinden in een Zorgfase (nieuw)'
- Subdoelstelling 3: 'Eind 2006 zal 15 procent van het bestand zich bevinden in een rustfase'

TRAJECT ONBEKEND

- Subdoelstelling 4: 'Eind 2006 zal het gemeentelijke arbeidsmarktbeleid zich hebben ontwikkeld tot een aanvullend programma op het reïntegratiebeleid'
- Subdoelstelling 5: 'Eind 2006 zal de Steunstip Vrijwilligers een gevestigd aanvullend instrument zijn'
- 'Beperkte ondersteuning aan niet-cliënten'
- 'In 2006 moet goed inzichtelijk blijven wat het aandeel van niet-cliënten is in de totale reïntegratie uitgaven'
- 'Loonkostensubsidies zijn uitsluitend uitstroom-instrument'
- 'In 2006 wordt de tijdelijkheid van dienstverbanden middels loonkostensubsidies benadrukt'
- 'In 2006 worden de instroomcriteria aangescherpt'
- 'In 2006 worden de ID-subsidieovereenkomsten zonder uitstroompotentieel voortgezet afgebouwd naar 60 procent in het derde en laatste jaar'
- 'In 2006 wordt gekomen tot definitieve afspraken voor de huidige 3 ID-ers'
- 'In 2006 wordt getracht de totale kosten van voormalige ID-banen verder jaarlijks af te bouwen tot uiterlijk 1 januari 2008'

doelstellingen Bleiswijk:

Programmabegroting 2004:

- 'Het bevorderen van reïntegratie naar de arbeidsmarkt, het verbeteren van de positie op de arbeidsmarkt en het vergroten van de mogelijkheid tot uitstroom van uitkeringsgerechtigden uit de bijstand'
- 'Het aanbieden en stimuleren van activerende maatregelen op het terrein van werk, zorg en inkomen, zoals premies of subsidies en het op basis van inkoop bij derden aanbieden van aanvullende reïntegratieprojecten'
- 'Het aanbieden van (zorg en activerings) trajecten op basis van trajectplannen van uitkeringsgerechtigden'
- 'Jaarlijks afspraken [te] maken met Combiwerk Delft voor de uitvoering van de Wsw'
- 'Het beschrijven van procedures om een doeltreffende en doelmatige uitvoering tot stand te brengen'

Programmabegroting 2005:

- 'Het bevorderen van reïntegratie naar de arbeidsmarkt, het verbeteren van de positie op de arbeidsmarkt en het vergroten van de mogelijkheid tot uitstroom van uitkeringsgerechtigden uit de bijstand'
- 'Het aanbieden en stimuleren van activerende maatregelen op het terrein van werk, zorg en inkomen, zoals premies of subsidies en het op basis van inkoop bij derden aanbieden van aanvullende reïntegratieprojecten'
- 'Het aanbieden van (zorg en activerings) trajecten op basis van trajectplannen van uitkeringsgerechtigden'
- 'Jaarlijks afspraken [te] maken met Combiwerk Delft voor de uitvoering van de Wsw'

TRAJECT ONBEKEND

- 'Het beschrijven van procedures om een doeltreffende en doelmatige uitvoering tot stand te brengen'

Programmabegroting 2006:

- 'Het bevorderen van reïntegratie naar de arbeidsmarkt, het verbeteren van de positie van bijstandsgerechtigden op de arbeidsmarkt en het vergroten van de mogelijkheid tot uitstroom van bijstandsgerechtigden uit de bijstand'
- 'Het aanbieden en stimuleren van activerende maatregelen op het terrein van werk, zorg en inkomen, zoals gedeeltelijke [subsidie] van inkomsten of loonkostensubsidie'
- 'Het op basis van inkoop bij derden aanbieden van reïntegratieinstrumenten aan bijstandsgerechtigden om zo de kansen op regulier werk te vergroten'
- 'Het aanbieden van (zorg en activerings) trajecten aan bijstandsgerechtigden met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt'
- 'Het jaarlijks evalueren en afspraken maken met reïntegratiebureaus over de inkoop en uitvoering van reïntegratietrajecten'
- 'Het jaarlijks afspraken maken met Combiwerk Delft over de uitvoering van de Wsw'

Beleidsplan Werk, Zorg en Inkomen 2005

- 'Er zal naar vermogen getracht worden uitkeringsgerechtigden te activeren en te laten uitstromen door middel van een zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik van de re-integratiegelden'
- 'Loonkostensubsidie wordt alleen ingezet als uitstrooinstrument'
- 'Er zal in beperkte mate ondersteuning worden geboden aan niet-uitkeringsgerechtigden en personen met een Anw-uitkering'

Beleidsplan Werk, Zorg en Inkomen 2006

- 'Er zal naar vermogen getracht worden uitkeringsgerechtigden te activeren en te laten uitstromen door middel van een zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik van de re-integratiegelden'
- 'Loonkostensubsidie en werk met behoud van uitkering wordt alleen ingezet als uitstrooinstrument'
- 'Er zal in beperkte mate ondersteuning worden geboden aan niet-uitkeringsgerechtigden en personen met een Anw-uitkering'

bijlage IV cijfermatige overzichten Wwb cliëntenbestand, trajecten en uitstroom

1. Hoeveel mensen zitten in het WWB bestand in 2004, 2005, 2006 en 2007?

In onderstaande gegevens wordt onderscheid gemaakt naar uitkeringsdossiers en aantal cliënten. In geval van een gezin waarin beide partners werkzoekend zijn, wordt er slechts één uitkering geregistreerd en toegekend aan de hoofdkostwinner. Beide partners zijn echter geregistreerd als cliënten in het Wwb bestand. Het aantal cliënten kan derhalve hoger zijn dan het aantal uitkeringsdossiers.

Gemeente Bergschenhoek

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers			
	2004	2005	2006
Aantal uitkeringen per 01/01	84	90	90
Aantal uitkeringen instroom	37	38	36
Aantal uitkeringen uitstroom	31	38	29
Aantal uitkeringen per 31/12	90	90	97

Heeft betrekking op cliënten			
	2004	2005	2006
Aantal uitkeringen per 01/01	84	90	90
Aantal uitkeringen instroom	35	37	35
Aantal uitkeringen uitstroom	29	37	28
Aantal uitkeringen per 31/12	90	90	97

Gemeente Berkel en Rodenrijs

Heeft betrekking op cliënten			
	2004	2005	2006
Aantal uitkeringen per 01/01	148	149	157
Aantal uitkeringen instroom	37	37	64
Aantal uitkeringen uitstroom	36	14	49
Aantal uitkeringen per 31/12	149	172	172

Voor Berkel en Rodenrijs zijn geen gegevens op uitkeringsniveau beschikbaar

TRAJECT ONBEKEND

Gemeente Bleiswijk

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers			
	2004	2005	2006
Aantal uitkeringen per 01/01	63	71	58
Aantal uitkeringen instroom	25	21	25
Aantal uitkeringen uitstroom	17	34	29
Aantal uitkeringen per 31/12	71	58	54

Heeft betrekking op cliënten			
Gemeente: Bleiswijk	2004	2005	2006
Aantal uitkeringen per 01/01	63	71	57
Aantal uitkeringen instroom	24	17	24
Aantal uitkeringen uitstroom	16	31	27
Aantal uitkeringen per 31/12	71	57	54

Gemeente Lansingerland

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers	
Gemeente: Lansingerland	2007
Aantal uitkeringen per 01/01	302
Aantal uitkeringen instroom	71
Aantal uitkeringen uitstroom	94
Aantal uitkeringen per 31/12	279

Heeft betrekking op cliënten	
Gemeente: Lansingerland	2007
Aantal uitkeringen per 01/01	300
Aantal uitkeringen instroom	67
Aantal uitkeringen uitstroom	88
Aantal uitkeringen per 31/12	279

TRAJECT ONBEKEND

2. Hoe zijn deze mensen onderverdeeld in de verschillende fases van het CWI?

Gemeente Bergschenhoek

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers						
	1-01-04	31-12-04	1-01-05	31-12-05	1-01-06	31-12-06
Fase 1	7	4	4	2	2	6
Fase 2	4	7	7	11	11	12
Fase 3	15	17	17	17	17	18
Fase 4	51	56	56	55	55	54
Fase nog te verdelen	7	6	6	5	5	7
Totaal	84	90	90	90	90	97

Gemeente Berkel en Rodenrijs

Heeft betrekking op cliënten				
	1-01-04	31-12-04	1-01-05	31-12-05
Fase 1	8	4	5	5
Fase 2	12	12	12	6
Fase 3	24	23	27	13
Fase 4	104	110	100	28
Fase nog te verdelen	0	0	5	120
Totaal	148	149	149	172

In Berkel en Rodenrijs ontbreken de gegevens over 2006.

Gemeente Bleiswijk

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers						
	1-01-04	31-12-04	1-01-05	31-12-05	1-01-06	31-12-06
Fase 1	2	1	1	1	1	3
Fase 2	8	7	7	6	6	9
Fase 3	20	22	22	20	20	15
Fase 4	28	34	34	25	25	22
Fase nog te verdelen	5	7	7	6	6	5
Totaal	63	71	71	58	58	54

TRAJECT ONBEKEND

Gemeente Lansingerland

Heeft betrekking op uitkeringsdossiers		
Fase 1	15	14
Fase 2	27	21
Fase 3	45	43
Fase 4	196	180
Fase nog te verdelen	19	21
Totaal	302	279

3. Hoeveel mensen volgen een traject in 2004, 2005, 2006 en 2007 en hoe is de onderverdeling in deze trajecten naar soorten trajecten en re-integratiebureau?

Gemeente Bergschenhoek

Soort traject	1-1-2004	1-1-2005	1-1-2006	1-1-2007
Arbeid toeleiding	2	18	26	43
Onbekend	22	26	8	7
Pauze traject	0	40	56	102
Sociale activering	4	9	10	14
Totaal	28	93	100	166

Verloop trajecten	Opgestart	Totaal	Uitgestroomd in			
			2004	2005	2006	Lopend
Arbeid toeleiding	2004	19	1	9	2	7
	2005	25		10	3	12
	2006	25			2	23

Gemeente Berkel en Rodenrijs

Soort traject	1-1-2004	1-1-2005	1-1-2006	1-1-2007
traject	12	85	87	91
Totaal	12	85	87	91

Verloop trajecten	Opgestart	Totaal	Uitgestroomd in			
			2004	2005	2006	lopend
traject	2004	75	1	14		57
	2005	26		4	15	7
	2006	34			12	22

TRAJECT ONBEKEND

Gemeente Bleiswijk

Soort traject	1-1-2004	1-1-2005	1-1-2006	1-1-2007
Arbeidsgericht traject	15	31	46	43
Educatietraject	1	2	3	4
Sociale activeringstraject	4	7	7	8
Onbekend	0	1	1	3
Zorgtraject	0	0	0	1
Totaal	20	41	57	59

Verloop trajecten	Opgestart	Totaal	Uitgestroomd in			
			2004	2005	2006	lopend
traject	2004	24	3	2	1	18
	2005	17		0	6	11
	2006	7			2	5

Gemeente Lansingerland

Soort traject	1-1-2007	31-12-2007
Arbeidsgericht traject	101	142
Educatietraject	10	17
Geen trajectplan	2	11
Onbekend	1	6
Pauzetraject	83	88
Sociale activeringstraject	14	18
Zorgtraject	2	4
Totaal	213	286

Verloop trajecten	Opgestart	Totaal	Uitgestroomd in		
			2007	2008	Lopend
traject	2007	63	6	4	53

4. Hoeveel van de gerealiseerde uitstroom heeft daadwerkelijk werk in 2004, 2005, 2006 en 2007?

Met uitzondering van Berkel en Rodenrijs zijn deze gegevens niet te achterhalen vanwege het ontbreken van de juiste referentietabellen.

TRAJECT ONBEKEND

Gemeente Berkel en Rodenrijs

Soort uitstroom	2004	2005	2006
Naar arbeid	0	1	8
Overig	2	23	22
totaal	2	24	30

Gemeente Berkel en Rodenrijs uitstroom Cohort

		2004		2005		2006	
	Ingestroomd in:	Arbeid	Overig	Arbeid	Overig	Arbeid	Overig
Cohort	2003	0	1	0	6	0	0
	2004	0	1	1	13	1	2
	2005			0	4	4	11
	2006					3	9

- 5. Hoe vaak komt het voor dat een persoon meerdere keren over verschillende tijdsbestekken in het bestand voorkomt? (in de zin van geplaatst en dan na enige periode opnieuw werkzoekend) in de periode 2004-2007?**

Gemeente	Aantal
Bergschenhoek	4
Berkel en Rodenrijs	1
Bleiswijk	2
Lansingerland	1

- 6. Kan voor bovenstaande vragen ook een onderscheid worden aangebracht naar categorie cliënten in zin van uitkeringsgerechtigden, nug-ers en Anw-ers?**

Gemeente	Aantal nug-ers	Aantal Anw-ers
Bergschenhoek	2	0
Berkel en Rodenrijs	0	0
Bleiswijk	0	0
Lansingerland	0	0

TRAJECT ONBEKEND

7. Wat is de gemiddelde duur van een traject?

Gemeente Bergschenhoek

	Opgestart	Gemiddelde duur in dagen
	2004	260
	2005	158
	2006	108
Gemiddelde van het totaal:		175

Gemeente Berkel en Rodenrijs

	Opgestart	Gemiddelde duur in dagen
	2004	391
	2005	347
	2006	139
Gemiddelde van het totaal:		292

Gemeente Bleiswijk

	Opgestart	Gemiddelde duur in dagen
	2004	337
	2005	446
	2006	9
Gemiddelde van het totaal:		264

Gemeente Lansingerland

	Opgestart	Gemiddelde duur in dagen
	2007	168
Gemiddelde van het totaal:		168

bijlage V geraadpleegde documenten

Bergschenhoek

Begroting 2005 en 2006
Managementgegevens 2005 en 2006
Nominatieve overzichten re-integratiebureaus 2004 en 2006
Facturen Hudson 2004 en Werkplan 2007
Voorjaarsnota 2004-2006
Najaarsnota 2004-2006
Jaarverslag en jaarrekening 2004-2006
Notulen raadsvergadering 2004-2006
Verslag Over De Uitvoering 2004 en 2006

Berkel en Rodenrijs

Beleidsplan 2005 en 2006. Algemene beleidsdoelen en concrete doelen inzake Werk, Inkomen en Zorg.
WWB- Beleidsverslag 2004 en 2005. Afdeling Sociale Zaken van de gemeente Berkel en Rodenrijs.
Begroting 2004 en 2005
Managementrapportages 2004- 2006
Bestandsgegevens per 1 januari 2006 (Re-integratie in Berkel en Rodenrijs)
Contracten re-integratiebureaus
Nominatieve overzichten/ kwartaalrapportages werkplan (deel)
Voorjaarsnota 2004 en 2005
Najaarsnota 2004 en 2005
Jaarverslag en jaarrekening 2004 en concept 2005
Verslag Over De Uitvoering 2004 - 2006
Notulen raadsvergaderingen 2004-2006
Notulen commissie dienstverlening 2004-2006
Presentatie inzake re-integratiebeleid, 27 juni 2006 Commissie Dienstverlening
Interne controle 2005
Brief agentschap SZW: 'Verklaring van akkoord jaaropgave 2004 en voorschot 2005 Klantmanagement'

Bleiswijk

Kadernota 2004 en 2005
College Werkprogramma 2004- 2006
Begroting 2004- 2006
Beleidsplan Werk, Zorg en Inkomen 2005 en 2006
Managementrapportages 2005 en 2006 (deels)
Contracten re-integratiebureaus (2004- 2006) (deels)
Facturen re-integratiebureaus (deels)
Voortgangsrapportages/ nominatieve overzichten re-integratiebureaus (deels)
Werkafspraken re-integratiebureaus (mailwisselingen/ deels)
Voorjaarsnota 2005 en 2006
Najaarsnota 2005
Jaarverslag en jaarrekening 2004, 2005 en 2006
Beleidsverslag Wet werk en bijstand 2004 en 2005

TRAJECT ONBEKEND

Verslag Over De Uitvoering 2004 en 2005
Notulen raadsvergaderingen 2004-2006
Notulen commissie WZW
Audit sociale zaken 2005
Interne controle Wwb 2004 en intern controleplan
Eindrapportage Bestandsanalyse Hudson 2004

3B gemeenten

Rapportage over resultaten van een onderzoek naar de situatie bij de afdelingen Sociale Zaken van de 3B gemeenten.
Reïntegratieverordening Wet werk en bijstand 2004
Reïntegratienota 2004
Standpuntbepaling inzake keuze re-integratiebedrijven
Uitvoeringsbesluit reïntegratieverordening wet werk en bijstand.

Lansingerland

Afdelingsplan werk, inkomen en zorg
Begroting 2007
Collegeprogramma 2007-2010. Samen bouwen aan Lansingerland.
Constateringen Interne controle 1^e halfjaar 2007
Factuurafhandeling door vakafdeling
Kadernota 2007
Maatregelenverordening Wet werk en bijstand
Managementinformatie 2007
Najaarsnota 2007
Notitie reïntegratie en activering 2007
Reïntegratieverordening 2007
Notulen commissie Burger en Samenleving 2007
Notulen raadsvergaderingen 2007
Overleg Wwb 13 maart 2007
Toeslagenverordening Wet werk en Bijstand
Voorjaarsnota 2007
Overzicht werkprocessen reïntegratie en sociale activering

bijlage VI geïnterviewde en geraadpleegde personen

Mevr. P. Barkmeijer	Beleidsmedewerker afdeling WIZ
Mevr. B. vd Broek	Administratief medewerkster C
Mevr. R. Jarbandhan	Adviseur A senior, afdeling WIZ
Mevr. C. de Jel	Medewerkster publieksdiensten E senior, afdeling WIZ
Dhr. W. de Koning	Hoofd afdeling WIZ
Dhr. H. van der Laan	Van der Laan Support, verantwoordelijk voor applicatiebeheer
Dhr. P. van der Laan	Van der Laan Support, verantwoordelijk voor applicatiebeheer
Dhr. R. Opheikens	Consulent afdeling WIZ
Mevr. P. Peeters	Telengy, verantwoordelijk voor bestandsanalyse
Dhr. J. van Prooijen	Hoofd afdeling Financiën
Mevrouw C. Udo	Medewerkster afdeling WIZ

bijlage VII lijst van afkortingen

Anw	Algemene Nabestaanden Wet
3B	Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk
B en W	College van Burgemeesters en Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
GWS	Geïntegreerd Welzijnssysteem
Nug-er	Niet- uitkeringsgerechtigde
SZW	Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoering Werknemers Verzekering
VODU	Verslag Over De Uitvoering
WIZ	Afdeling Werk, Inkomen en Zorg
Wwb	Wet werk en bijstand

REKEN KAMER LANSING- GER LAND

DE REKENKAMER

De gemeenteraad van Lansingerland heeft op 24 mei 2007 de Rekenkamer Lansingerland ingesteld. Op 24 mei 2007 heeft de raad de heer R.B.M. Mul MPA benoemd als directeur voor een periode van 6 jaar.

DOEL

De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het beleid, het financieel beheer en de organisatie van het gemeentebestuur. De rapporten van de rekenkamer zijn een aanknopingspunt voor het bestuur om rekenschap af te leggen aan de burgers.

POSITIE

De rekenkamer is een onafhankelijk orgaan binnen de gemeente. Haar taken en bevoegdheden staan in de Gemeentewet en de verordening Rekenkamer Lansingerland. Zij bepaalt zelf wat en hoe zij onderzoekt en waarover zij rapporteert. Wel kunnen de raad en het college van B en W de rekenkamer om een onderzoek verzoeken. De rekenkamer stuurt hen jaarlijks haar onderzoeksplan en jaarverslag toe.

ONDERZOEK

Het onderzoeksterrein strekt zich uit over alle organen (raad, B en W, commissies en burgemeester) en diensten van de gemeente. Ook kan de rekenkamer onderzoek doen bij gemeenschappelijke regelingen waar de gemeente aan deelneemt, bij NV's en BV's waar de gemeente meer dan 50% van de aandelen in bezit heeft en bij instellingen die een grote subsidie, lening of garantie van de gemeente hebben ontvangen. De onderzoeken worden uitgevoerd door het bureau van de rekenkamer.

RAPPORTEN

Onderzochte organen en instellingen kunnen reageren op de voorlopige onderzoeksresultaten, conclusies en aanbevelingen. Hun reacties worden in het rapport opgenomen. Met de aanbieding aan de raad wordt het rapport openbaar. Daarna wordt het in de raad behandeld.

REKENKAMER LANSINGERLAND

Rekenkamer Lansingerland
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

drs. R.B.M. Mul MPA DIRECTEUR

010 • 417 22 42 TELEFOON

010 • 214 00 12 FAX

info@rekenkamer.rotterdam.nl EMAIL

www.rekenkamer.rotterdam.nl INTERNET

De Werf, Rotterdam (www.dewerf.com) OMSLAG EN DRUKWERK
Ariane Kok FOTOGRAFIE
Gemeente Lansingerland

Rotterdam
juni 2008

978-90-79683-01-7 ISBN/EAN

2008